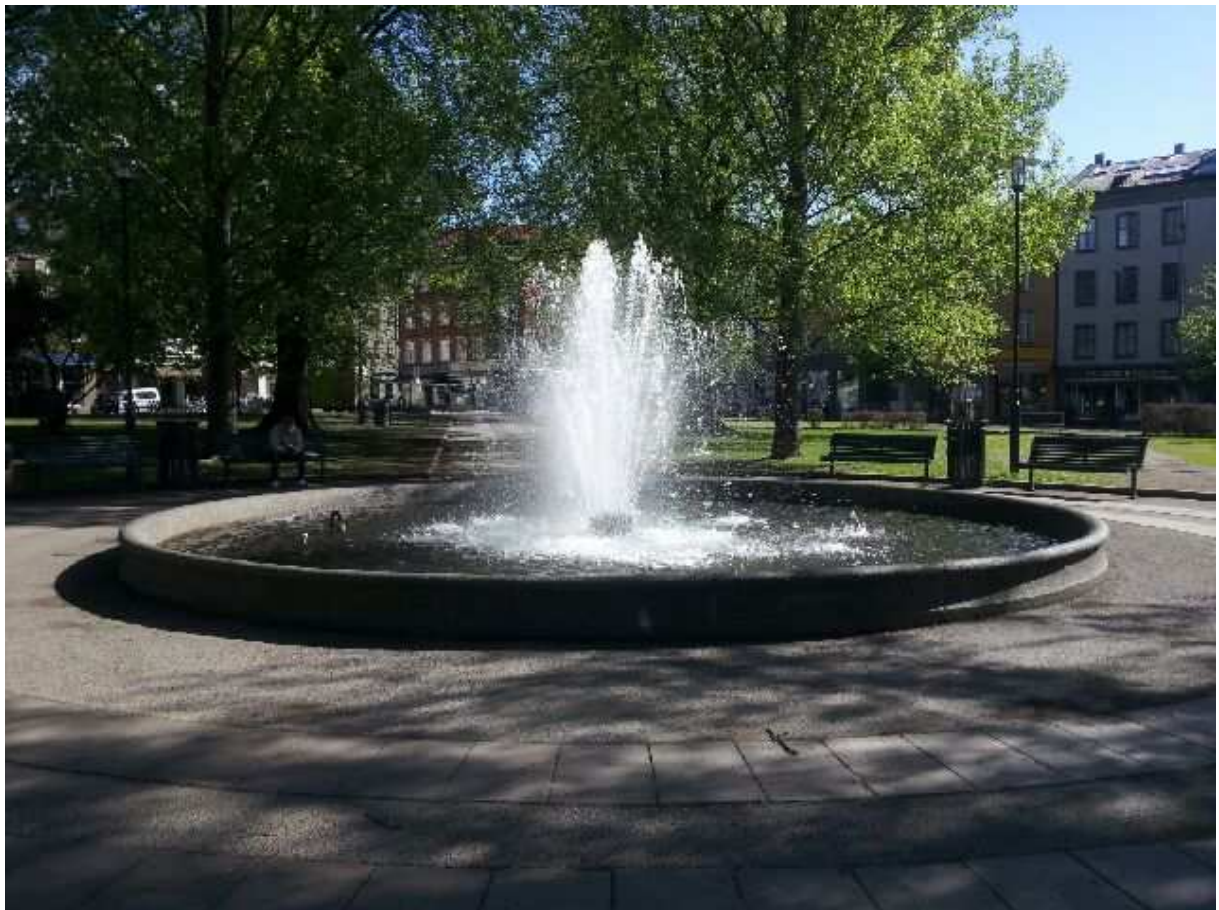




Oslo kommune  
Bydel Grünerløkka

# ÅRSBERETNING 2013

## Bydel Grünerløkka



*Bydel Grünerløkka- «Med omtanke for mangfoldet»*

**BYDELENS BUDSJETT**  
PRIORITERINGER OG AKTIVITETESPLANER

ADMINISTRATIVT  
VEDTATTE PLANER  
INNEN PERSONAL,  
FORVALTNING OG  
ARBEIDSGIVER-  
KOMPETANSE

FOLKEHELSEPLAN  
  
HANDLINGSPLAN  
FOR PSYKISK  
HELSEARBEID  
  
SMITTEVERNPLAN

PLAN FOR RUS- OG  
PSYKISK HELSE-  
ARBEID  
  
BOLIGSOSIAL  
HANDLINGSPLAN  
  
HANDLINGSPLAN  
FOR  
BARN & UNGE  
I VANSKELIGE  
LIVSSITUASJONER

HANDLINGSPLAN  
FOR MENNESKER  
MED FUNKSJONS-  
NEDSETTELSE

HANDLINGSPLAN  
FOR UNIVERSELL  
UTFORMING

HANDLINGSPLAN  
FOR TRYGGHETS-  
SKAPENDE TILTAK

HANDLINGSPLAN  
FOR REDUKSJON AV  
KLIMAGASSER

**BYDELENS STRATEGISK PLAN**

OSLO KOMMUNES VERDI-  
GRUNNLAG OG ETISKE  
REGLER

**OSLO KOMMUNES  
VEDTATTE BUDSJETT**

SENTRALE  
HANDLINGSPLANER

## Innholdsfortegnelse

<b>1. Innledning</b> .....	<b>4</b>
<b>2. Situasjonsbeskrivelse</b> .....	<b>4</b>
2.1 Organisasjon og bemanning .....	5
2.2 Befolkningsgrunnlag .....	6
2.3 Omfang av politiske organers virksomhet .....	7
<b>3. Mål og resultater</b> .....	<b>9</b>
3.1 Bydelens strategiske plan .....	9
3.1.1 Bydelens totale ressursinnsats – driftsregnskapet.....	9
3.1.2 Bydelens investeringer .....	11
3.1.3 Noter i regnskap .....	11
3.2 Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø .....	12
3.2.1 Ansvarsområde helse, sosial og nærmiljø .....	12
3.2.2 Hovedmål helse sosial og nærmiljø – Strategisk plan 2012-2015 .....	13
3.2.3 Situasjonsbeskrivelse helse, sosial og nærmiljø .....	14
3.2.4 Hovedoversikt økonomi helse, sosial og nærmiljø.....	24
3.2.5 Mål- og nøkkeltall helse, sosial og nærmiljø .....	26
3.3 Funksjonsområde 2A Barnehager.....	28
3.3.1 Ansvarsområde barnehage .....	28
3.3.2 Hovedmål barnehager – Strategisk plan 2012-2015 .....	29
3.3.3 Situasjonsbeskrivelse barnehager.....	30
3.3.4 Hovedoversikt økonomi barnehager .....	32
3.3.5 Mål- og nøkkeltall barnehager.....	34
3.4 Funksjonsområde 2B Oppvekst.....	35
3.4.1 Ansvarsområde oppvekst .....	35
3.4.2 Hovedmål oppvekst – Strategisk plan 2012-2015 .....	36
3.4.3 Situasjonsbeskrivelse oppvekst.....	37
3.4.4 Hovedoversikt økonomi oppvekst.....	48
3.4.5 Mål- og nøkkeltall oppvekst.....	49
3.5 Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg .....	50
3.5.1 Ansvarsområde pleie og omsorg .....	50
3.5.2 Hovedmål pleie og omsorg – Strategisk plan 2012-2015.....	51

3.5.3	Situasjonsbeskrivelse pleie og omsorg.....	52
3.5.4	Hovedoversikt økonomi pleie og omsorg .....	57
3.5.5	Mål- og nøkkeltall pleie og omsorg.....	58
3.6	Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram (KVP) .....	60
3.6.1	Ansvarsområde økonomisk sosialhjelp og KVP.....	60
3.6.2	Hovedmål økonomisk sosialhjelp og KVP.....	60
3.6.3	Situasjonsbeskrivelse økonomisk sosialhjelp og KVP .....	60
3.6.4	Hovedoversikt økonomisk sosialhjelp og KVP .....	61
3.6.5	Måltall for økonomisk sosialhjelp og KVP .....	61
3.7	Gjennomførte omstillings- og effektiviseringstiltak, samt «større» prosjekter.....	62
<b>4.</b>	<b>Særskilt rapportering.....</b>	<b>63</b>
4.1	Tiltak for å forbedre service ovenfor brukerne.....	63
4.2	Saksbehandlingstid.....	64
4.3	Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse.....	64
4.4	Tiltak og aktiviteter i tråd med Oslo kommunes folkehelseplan.....	65
4.5	Likestilling og mangfold.....	66
4.6	Rapportering innen HR-område og helse-, miljø- og sikkerhet (HMS) .....	68
4.7	Risikostyring og internkontroll .....	70
4.8	Forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter .....	71
4.9	Rekruttering av lærlinger.....	72
4.10	Gjeldsofferassistanse .....	72
4.11	Språkstimulerende tiltak for barn i førskolealder.....	72
4.12	Vikarbruk i barnehager .....	73
4.13	Norskopplæring for ansatte i barnehagene.....	73
<b>5.</b>	<b>Utarbeidelse av Oslo kommunes miljø- og klimarapport 2013 .....</b>	<b>74</b>
<b>6.</b>	<b>Oppfølging av verbalvedtak og flertallsmerknader .....</b>	<b>75</b>
6.1	Utkvittering av bystyrets verbalvedtak og merknader.....	75
6.2	Merknader fra kommunerevisjonen og kontrollutvalget .....	79
6.3	Andre spørsmål fra byrådet/bystyret.....	79

## 1. INNLEDNING

Årsberetningen er bygget opp i samsvar med den sentrale malen for Oslo kommune.

## 2. SITUASJONSBESKRIVELSE

Bydel Grünerløkka er ikke så stor i utstrekning, men desto rikere på aktivitet og folkeliv. Fra Vaterlands bro i sør til Sinsenkrysset i nord finner man både de tettbygde, travle og urbane områdene som kjennetegner en bykjerne, og mer avslappede miljøer preget av småhusbebyggelse og villastrøk. Mot vest går bydelens grense i Maridalsveien, mens den største tilflytningen er kommet på østkanten, til utbyggingsprosjekter på blant annet Økern, Løren og Hasle. Her har tidligere industriområder fått en ny blanding av boliger, næringsliv og uteoppholdsarealer. Endringene stiller store krav til både tjeneste- og kulturtilbudet i bydelen.

En vesentlig andel av Oslos kulturinstitusjoner og grøntområder ligger på Grünerløkka, og Birkelunden med 139 tilhørende bygårder er det første helhetlige kulturmiljøet som er fredet i en norsk by. Sofienbergparken, Tøyen kulturpark og Akerselva er populære rekreasjonssteder for innbyggere og besøkende, og gir bydelen et blågrønt preg med gode byrom. Balansen mellom vekst og vern er avgjørende for at Grünerløkka også i fremtiden skal gjennomgå en sammenhengende og ansvarlig byutvikling, og være et sted hvor barn, unge, voksne og eldre føler seg hjemme.

Kulturlivet på Grünerløkka er like mangfoldig som det er aktivt, med mange scener og serveringssteder i sentrale områder. Samtidig ser man en tilstrømning av større kommersielle virksomheter til bydelen. Et variert forretningsliv og tilrettelegging for møteplasser og arenaer for kunst- og kulturliv er viktig for å beholde Grünerløkkas særpreg som en åpen og inkluderende bydel.

Bydel Grünerløkka har siden bydelsreformen i 2004 vært gjennom store omstillinger. Bydelens budsjett ble i årene 2004 til 2009 redusert med over 90 millioner kroner med tilsvarende redusert tjenestetilbud. For 2010 ble budsjettet økt for første gang etter bydelsreformen, hovedsakelig pga. endringer i kriteriesystemet som slo gunstig ut for bydelen. For 2011 innebar byrådsforslaget en reduksjon i rammen på 14,4 mill. kr. i forhold til korrigert budsjett. I 2012 kom en liten økning og i 2013 en reduksjon på 15,4 mill.kr.

Samtidig som bydelen stort sett har fått reduserte rammer, har befolkningen økt kraftig. Bydelen har i mange år vært blant de som har hatt den største befolkningsøkningen og bydelens andel av Oslos befolkning er økende. Bare de fire siste årene har bydelen vokst med ca. 5.000 mennesker og det bor nå godt over 50.000 i bydelen. Veksten har kommet i alle aldersgrupper med unntak av de aller eldste. Utfordringen har vært – og er fortsatt – å vri tjenestene i takt med endringene i befolkningen og da i hovedsak fra tjenester til eldre til tjenester til yngre.

Det har vært utfordrende for bydelen å klare de omfattende endringene som har vært nødvendig. Bydelen har arbeidet systematisk med å endre tjenestetilbudet i tråd med endringer i befolkning, behov, krav og lover og å gi befolkningen et godt tilbud innenfor de vedtatte rammene. Bydelen hadde et lite mindreforbruk i 2007, et merforbruk i 2008, gikk i balanse i 2009 og har de fire siste årene hatt et mindreforbruk. Dette er nærmere kommentert under kapittel 3.1.3.

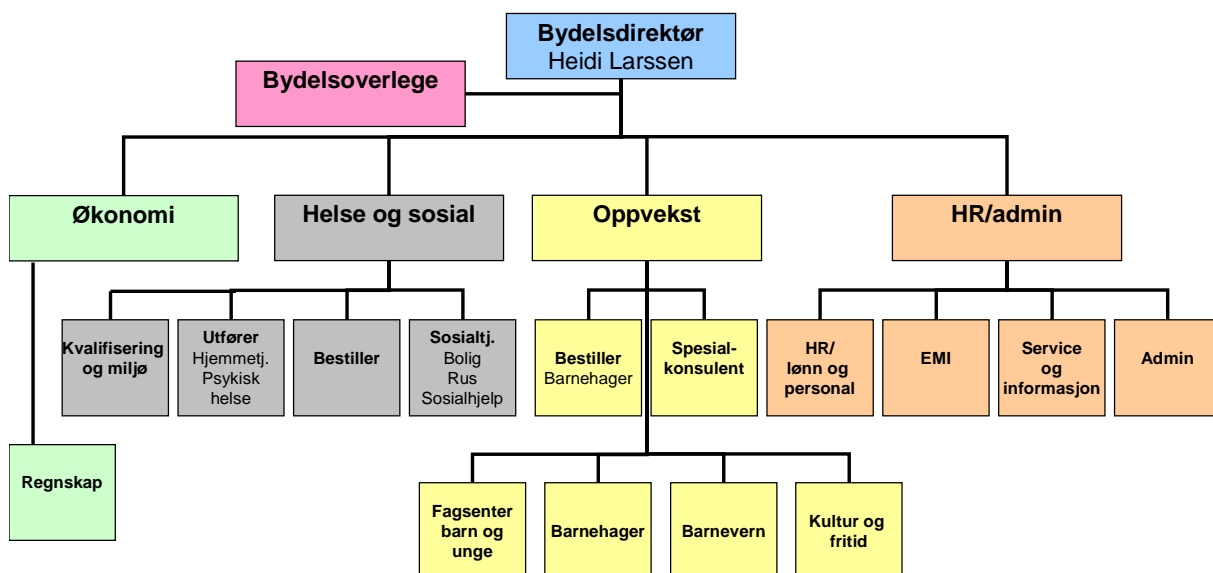
Bydel Grünerløkka har i den siste fireårsperiode videreutviklet sin identitet både internt i organisasjonen og eksternt overfor innbyggere og brukere. Bydelen har etablert en rekke samarbeidsrutiner og tverrfaglige møteplasser på ulike nivåer. Ambisjonen er å etablere sømløse tjenester som sikrer gode og koordinerte tjenester, tidlig intervensjon og forebygging. Vi tar i bruk

lokale tiltak og vektlegger valgfrihet og brukerperspektiv. I tillegg er bydelens grunnholdning at innsatsen vår skal bidra til et selvstendig liv, aktiv og meningsfylt tilværelse og hjelp til selvhjelp.

Bydelen har en lang tradisjon i arbeidet med inkludering og mangfold. Dette arbeidet videreføres samtidig som bydelen tar opp i seg Oslo kommunes verdier og vektlegger engasjement og fleksibilitet for å sikre tilpassede og gode tilbud. Dette er forankret og konkretisert i bydelens personalpolitiske strategi.

Eksternt overfor publikum og brukere ønsker bydelen å vektlegge den kontinuerlige endringen og innovasjonen som preger bydelen samtidig som bydelen er bærer av en lang og viktig byhistorie.

## 2.1 Organisasjon og bemanning



	01.01.2013	31.12.2013	Endring
<b>Ansatte</b>	1 652	1 717	65
<b>Årsverk</b>	1 257,31	1 294,74	37,42

### Bydelens kommentar:

I rapporteringen er det benyttet HR-systemets rapport hr1098. Det er stor variasjon fra det som ble rapportert i 2012 og dette skyldes i følge UKE overgangen til nytt HR-system. Tidligere er ikke KVP-deltakere/intro tatt med. Vi har ingen mulighet for å ta ut bare på bydelens ansatte når den oppgitte rapporten skal brukes.

I budsjett for 2013 ble det inndratt til sammen 11,8 årsverk fordelt på følgende områder: helse, sosial og nærmiljø 2 årsverk, oppvekst 5,3 årsverk og pleie og omsorg 4,5 årsverk. Det ble opprettet en ny, annen stilling i pleie og omsorg. Ytterligere økninger i løpet av 2013 er knyttet til hjemmetjenestens Omsorg+, krav om omgjøring til heltidsstillinger i barnehagesektoren samt stillinger i barnevernet etter tildeling av statlige midler. Til sammen utgjør dette 9,75 årsverk.

I løpet av 2013 ble det inndratt ytterligere 3 årsverk knyttet til praktisk bistand som resultat av reduserte vedtak.

## 2.2 Befolkningsgrunnlag

Befolknings- utvikling	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012	01.01.2013	Andel av bef. i Oslo per 01.01.2012	Andel av bef. i Oslo per 01.01.2013
0 år	920	913	963	979	9,89	9,99
1-2 år	1 336	1 405	1 400	1 484	7,69	8,27
3-5 år	1 317	1 406	1 447	1 452	6,23	6,11
6-12 år	1 125	1 164	1 968	2 092	4,59	4,75
13-17 år	1 688	1 759	1 053	1 077	3,78	3,81
<b>Sum 0-17 år</b>	<b>6 386</b>	<b>6 647</b>	<b>6 831</b>	<b>7 084</b>	<b>5,60</b>	<b>5,72</b>
18-24 år	4 681	5 110	5 645	5 739	9,87	9,87
25-66 år	32 033	32 987	34 309	35 135	9,23	9,29
67-79 år	1 388	1 417	1 499	1 587	3,79	3,83
80-89 år	753	668	641	574	3,57	3,27
90 år +	273	284	248	247	5,16	5,12
<b>Sum 67 år +</b>	<b>2 414</b>	<b>2 369</b>	<b>2 388</b>	<b>2 408</b>	<b>3,83</b>	<b>3,77</b>
<b>Sum bydel</b>	<b>45 514</b>	<b>47 113</b>	<b>49 173</b>	<b>50 366</b>	<b>8,02</b>	<b>8,07</b>
<b>Herav innvandrere</b>	9 182	9 516	9 987	1 019	7,78	7,70

\*) Innvandrere er definert som personer med bakgrunn fra land utenom vestlige land iht. SSB's definisjon.

Bydelens befolkning har i perioden 2010 til 2013 økt med 4852 personer. Med unntak av 80+ har alle aldersgruppene hatt en økning de siste fire årene. De to siste årene har aldersgruppen 67 til 79 økt så mye at den totale befolkningen over 67 år har økt. Dette vil på sikt endre (øke) behovet for pleie og omsorgstjenester.

Dette er en utvikling som har vart over mange år og bydelen har hatt store utfordringer med å vri tjenestetilbudet i takt med endringer i befolkningen.

En økning i antall barn og unge betyr blant annet:

- Etablering av nye barnehageplasser
- En økning i bruk av helsestasjons- og skolehelsetjenester og barnevern
- Et økt behov for både offentlig og private tilbud til barn og unge innenfor idrett og andre fritidstilbud

En økning av befolkningen mellom 20 og 67 år betyr blant annet:

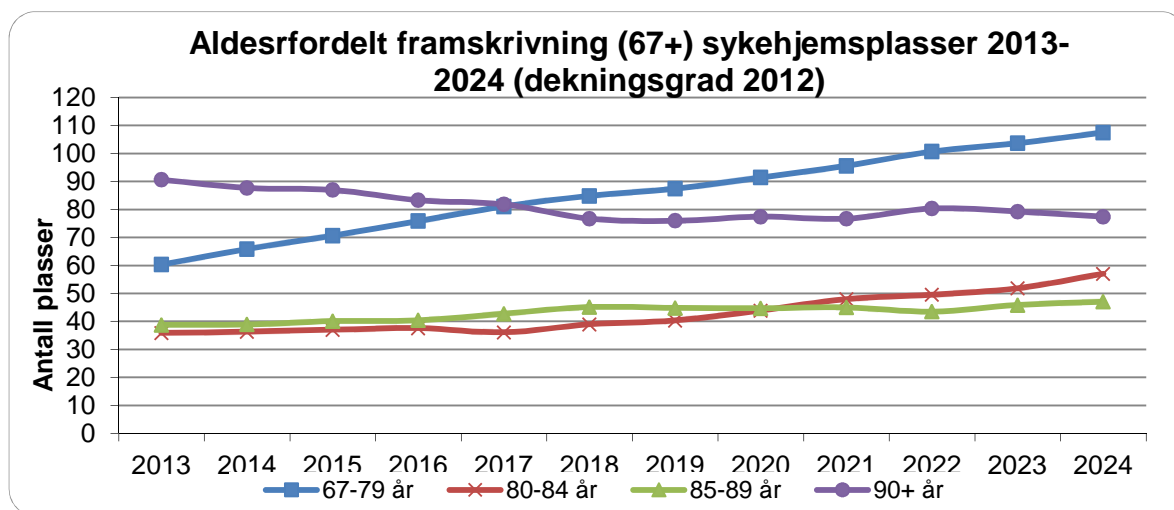
- Økt behov for og press på møteplasser, parker og kulturtilbud
- Økt behov for tjenester til rus, psykiatri og boligtilbud
- Økt behov for pleie og omsorgstjenester til personer under 67

En økning av befolkningen mellom 67 og 80 betyr blant annet:

- At reduksjon i pleie- og omsorgstjenester nå til personer over 80 må på sikt økes igjen
- En lav dødelighetsalder i bydelen tyder på at helsetilstanden til gruppen 67-80 er dårligere enn gjennomsnittet i Oslo og bydelen vil ha behov for flere sykehjemsplasser og økning i hjemmetjenester til denne gruppen

En nedgang i befolkning 80+ betyr blant annet:

- Reduksjon av sykehjemsplasser og hjemmetjenester til denne aldersgruppen



## 2.3 Omfang av politiske organers virksomhet

	2012		2013	
	Møter	Saker	Møter	Saker
<b>POLITISK UTVALG</b>				
Bydelsutvalg	7	148	7	133
Arbeidsutvalg	7	21	7	16
Lokal klagenemd	-	-	-	-
Oppvekst/kulturkomite	7	32	7	30
Miljø/byutviklingskomite	7	47	7	47
Helse/sosialkomite	7	114	7	101
<b>BRUKERUTVALG</b>				
Eldreråd	6	34	6	30
Råd for funksjonshemmede	6	14	6	11
Tilsynsutvalg alders- og sykehjem	12*)		19*)	
Ungdomsråd	7	36	7	34

\*) Antall tilsynsbesøk

### Bydelens vurderinger:

De tre underkomitéene har fått delegert innstillings- og høringsmyndighet fra Bydelsutvalget i ikke-prinsipielle saker/hørings saker som hører inn under deres ansvarsområde. Den enkelte komite kan ta opp og jobbe fram saker og vedtak som naturlig hører inn under komiteens område.

Byutviklingskomiteen har fått delegert myndighet i saker etter plan- og bygningsloven med unntak av prinsipielle saker som større regulerings- og plansaker og klagebehandling i byggesaker. Oppvekst-,



miljø- og kulturkomiteen har fått delegert myndighet til å fordele frivillighetsmidler, fordele/prioritere støtte til barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn og behandle søknader om alkoholserving i bydelens parkanlegg. Helse- og sosialkomiteen har fått delegert innstillingsmyndighet i salgs- og skjenkebevillingssaker og myndighet til å behandle og følge opp rapporter fra tilsynsutvalg.

## 3. MÅL OG RESULTATER

### 3.1 Bydelens strategiske plan

Strategisk Plan er bydelens overordnede plandokument for valgperioden 2012-2015.

Bydelens visjon er: "Bydel Grünerløkka – med omtanke for mangfoldet".

Bydel Grünerløkka skal:

- Tilby fleksible tjenester som er tilpasset innbyggernes behov innenfor aktuelle rammer
- Legge vekt på valgfrihet, inkludering, likeverd, toleranse og forskjellighet som styrke
- Tilby tjenester og tilbud som er kvalitetsmessig like eller i overkant av hva andre kan tilby
- Legge til rette for at engasjerte og dyktige medarbeidere oppnår de ønskede resultater og mål

**Hovedmål for hele befolkningen er:**

Vår bydel er trygg, miljøvennlig og inkluderende.

**Hovedmål for bydelens tjenester:**

Med utgangspunkt i den enkeltes ressurser og muligheter, bidrar bydelens tjenester til et verdig, meningsfylt og selvstendig liv.

For å oppnå dette har bydelen følgende innsatsområder:

- Tidlig innsats
- Egenmestring
- Møteplasser
- Samarbeid

Viktige strategier i oppgaveløsningen vil være:

Kompetanseutvikling, tverrfaglig innsats, sammenhengende tiltakskjeder, lavterskeltilbud, rett hjelp til rett tid, tilpassede tjenester, differensierte tilbud, inkludering, brukermedvirkning, valgfrihet, ansvarliggjøring, trygge leke- og fritidsarenaer, riktig dimensjonerte tilbud og universell utforming.

#### 3.1.1 Bydelens totale ressursinnsats – driftsregnskapet

Tall i 1000 kr.

	Regnskap 2012	Oppr. Budsjett 2013	Regulert budsjett 2013	Regnskap 2013	Avvik reg.bud/regn- skap 2013
<b>Brutto driftsutgifter</b>					
Funksjonsområde 1	245 341	218 245	248 382	228 111	20 271
Funksjonsområde 2A	480 073	491 430	484 940	532 031	-47 091
Funksjonsområde 2B	184 332	173 999	189 612	205 563	-15 951
Funksjonsområde 3	608 766	53 0883	608 943	618 896	-9 953
<b>Sum brutto utgifter, drift</b>	<b>1 518 512</b>	<b>1 414 557</b>	<b>1 531 877</b>	<b>1 584 601</b>	<b>-52 724</b>
Funk.omr. 4, sosialhjelp og kvalifiseringsprogram (brutto utg.)	163 841	170 736	166 419	169 035	-2 616
<b>Sum brutto utgift + sosialhjelp</b>	<b>1 682 353</b>	<b>1 585 293</b>	<b>1 698 296</b>	<b>1 753 636</b>	<b>-55 340</b>

Tall i 1000 kr.

<b>Netto driftsutgifter</b>	<b>Regnskap 2012</b>	<b>Oppr. Budsjett 2013</b>	<b>Regulert budsjett 2013</b>	<b>Regnskap 2013</b>	<b>Avvik reg.bud/regnskap 2013</b>
Funksjonsområde 1	175 935	151 614	187 074	158 303	28 771
Funksjonsområde 2A	390 951	431 860	425 966	437 803	-11 837
Funksjonsområde 2B	165 987	164 859	177 763	180 872	-3 109
Funksjonsområde 3	420 678	427 405	436 726	433 552	3 174
<b>Sum netto utgifter, drift</b>	<b>1 153 551</b>	<b>1 175 738</b>	<b>1 227 529</b>	<b>1 210 530</b>	<b>16 999</b>
Funk.omr. 4, sosialhjelp og kvalifiseringsprogram (netto utg.)	155 533	163 401	159 084	159 388	-304
<b>Sum netto utgift + sosialhjelp</b>	<b>1 309 084</b>	<b>1 339 139</b>	<b>1 386 613</b>	<b>1 369 918</b>	<b>16 695</b>

#### Endringer i regnskapsføring på kostrafunksjoner og funksjonsområder:

Bydelene har fra 2013 endret praksis i forhold til hva som blir regnskapsført på kostrafunksjon 120 administrasjon og funksjon 130 administrasjonslokaler. Sammenlignet med andre kommuner har bydelen utgjort et ekstra ledd hvor det ble utgiftsført på 120. I kommunale etater har administrasjon blitt ført på den eller de faglige tjenestene etaten har administrert. For at Oslo kommune ikke skal få svært høye administrasjonsutgifter på 120 og tilsvarende lavere på de andre funksjonene er det nå bestemt at bydelene i hovedsak skal fordele sine administrasjonsutgifter på tjenestene. Utgiftene blir fordelt på de andre funksjonene ut fra deres andel av totalregnskapet. For eksempel utgjør utgifter ført på funksjon 201 barnehager ca. 30 % av de totale utgiftene. Da er 30 % av det som bydelen har ført på 120 ompostert til 201.

Dette pålegget kom svært sent og bydelen var i desember innkalt til møte med informasjon om hvordan dette skal praktiseres. Hovedtyngden av utgiftene ført på 120 dette året, ble ompostert til andre funksjoner i desember men det var ikke mulig å få lagt fram en tilsvarende budsjettjusteringssak. Denne endringen medfører derfor forholdsvis store avvik mellom regnskap og budsjett på funksjons- og funksjonsområde nivå. Til sammen er i overkant av 34 millioner ompostert fra kostrafunksjon 120 og 130 til andre funksjoner. Dette er nærmere beskrevet under hvert funksjonsområde. Dette medfører også en økning i forbruk på de ulike tjenestene- funksjonene i 2013 i forhold til 2012.

#### Budsjettjustering som følge av lavere pensjonsutgifter i barnehager:

Det er beregnet at pensjon til barnehageansatte er 6,3 % lavere enn gjennomsnittlig pensjonsprosent i Oslo kommune. Prosenten på de andre tjenestene blir da litt høyere. Kommunens økonomisystemer takler bare å operere med en gjennomsnittlig prosent for hver virksomhet. For å få et riktig beregningsgrunnlag for tilskudd til private barnehager må det gjøres en manuell budsjettjustering og regnkapsompostering. Til sammen er det budsjettjustert og ompostert 14,1 millioner fra barnehagene til de andre tjenestene noe som slår ut på avvik vedtatt- regulert budsjett. Dette ble også gjort og har derfor ikke betydning for sammenligning av forbruk 2012 i forhold til 2013.

#### Bydelens vurderinger:

Vurderingene er gjort i forhold til netto driftsutgifter. Sammenligning med 2012 er gjort i rene kronebeløp og er ikke justert for pris- og lønnsøkning. Dette gjelder også for kommentarer til økonomitabeller under de ulike funksjonsområdene.

#### Forbruk og aktivitetsutvikling 2012 til 2013:

Forbruket på drift eksklusiv økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet har en økning på nærmere 57 millioner kroner. Beregnet lønns og prisstigning var på 53,5 millioner men den faktiske lønns og prisstigningen har vært langt høyere, slik at bydelen korrigert for dette har et lavere forbruk i 2013 enn i 2012. Pleie og omsorg har med en pris og lønnsøkning på minst 17 millioner en reduksjon i forbruket mens de andre funksjonsområdene har en økning. Dette er i tråd med endringer i befolkningen og tildelingen av budsjett til bydelen.

Endringer i forbruket er ellers kommentert under kommentarer til funksjonsområdene.

#### Avvik vedtatt budsjett – regulert budsjett:

Budsjettet er gjennom året økt med 47,4 millioner. Mindreforbruk 2012 var 23,2 millioner og overførte bevilgninger 5,2. Til sammen 28,4 millioner. Hovedtyngden av resten av budsjettøkningen er kommunale og statlige øremerkede tilskudd. Disse er nærmere kommentert under hvert funksjonsområde.

#### Avvik regulert budsjett – regnskap:

Bydelen har et regnskapsmessig mindreforbruk på 16.695 millioner. Korrigert for øremerkede midler som skal overføres til 2014 er mindreforbruket på 9.923 millioner. Det er særlig funksjonsområde 3 Pleie og omsorg som har et mindreforbruk. Se kommentarer under hvert funksjonsområde.

### **3.1.2 Bydelens investeringer**

Bydelen har ikke byggherreansvar for investeringer.

### **3.1.3 Noter i regnskap**

#### **1. Anvendte regnskapsprinsipper og vurderingsregler**

Bydelen tilstreber seg på å følge budsjett- og regnskapsforskriftene.

- All tilgang og bruk av midler framgår av drifts- og investeringsregnskapet.
- Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger regnskapsføres i all hovedsak brutto.
- Bydelen følger anordningsprinsippet så langt det er mulig. Større utgiftsposter, refusjoner fra NAV og staten og andre kjente fordringer som vedrører 2013 er bokført.
- Bydelen følger forsiktighetsprinsippet i forhold til hva som er regnskapsført som gjeld og fordringer.
- Bydelen har gått igjennom alle fordringer og vurdert tapsavsetninger. I hovedsak er alle fordringer eldre enn 90 dager tapsavsatt.

#### **2. Vesentlige poster**

Av refusjonskrav til staten, konto 2131003 er det inntektsført 32,3 millioner for refusjon brukere med kostnadskrevende tiltak.

For timelister til vikar og overtid i desember som ikke er overført til Agresso økonomi er det avsatt 8,7 millioner.

#### **3. Vesentlige transaksjoner**

Det er ingen vesentlige transaksjoner i regnskapet.

#### **4. Vesentlige forpliktelser**

Bystyret har for 2013 vedtatt følgende overføring til private institusjoner/ organisasjoner som budsjetteres og regnskapsføres i bydelens regnskap:

1481 Aksept kontaktsenter og omsorgshus 12.000.000

Bydelsutvalget vedtok følgende overføring til private institusjoner/ organisasjoner i 2013:

Koststed	Navn	Justert budsjett
71601	Aktivitetshuset Prinsen	4 277 000
71607	Sofienbergsenteret basseng	227 000
71615	Grünerløkka eldresenter (Nasj.foren. for folkehelsen)	2 352 000
71616	Engelsborg eldresenter (Kirkens bymisjon)	6 483 000
74371	Sinsen eldresenter (Norsk folkehjelp Oslo)	2 443 000

Type avtale	Årlig driftsutgift	Avtalen utløper
Leasing avtaler transportmidler	384.144.-	Spesifikasjon av avtaler oppbevares i administrasjonen
Leasingavtaler kontormaskiner	772.790.-	
Leiekontrakt lokaler	110.472.376.-	Spesifikasjon av kontrakter oppbevares i administrasjonen

## **5. Betinget utfall**

Bydelen har ikke slike hendelser av betydning for resultatet

## **3.2 Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø**

### **3.2.1 Ansvarsområde helse, sosial og nærmiljø**

#### **Ansvarsområde helse**

Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1: *Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester*  
Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.

Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunens ansvar etter første ledd innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift.

#### **Ansvarsområde sosial**

Tjenestene er i hovedsak regulert i henhold til lov om sosiale tjenester i NAV.

#### ***Formål lov om sosiale tjenester i NAV:***

- a) å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet*
- b) å bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud*

*c) å bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer*

Noen oppgaver reguleres av Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.

*a) Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester.*

Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.

### **Ansvarsområde nærmiljø og administrasjon**

Administrasjonen har et overordnet ansvar for at bydelens tjenester drives etter gjeldende lover og regler, politiske mål og styringssignaler og i henhold til budsjett og gjeldende avtaleverk mellom partene i arbeidslivet.

Administrasjonen har ansvar for tilsyn, kontroll og rapportering.

Funksjonsområdet inneholder:

- Administrasjon
- Nærmiljø
- Bydelsoverlegens område
- Seksjon NAV sosial
  - Økonomisk sosialhjelp
  - Kvalifiseringsprogrammet (KVP)
  - Økonomisk rådgivning
  - Arbeidsmarkedstiltak
  - Råd og veiledning
  - Omsorgstjenester
  - Tvang overfor rusavhengige
  - Boligkontor
  - Introduksjonsprogram
- Seksjon Kvalifisering og Miljø (KOM)
  - Bydelsrusken
  - Snekkergruppa
  - Miljøstasjoner
  - Kvalifiseringstiltak
  - Nyttig Arbeid og Nyttig kjøkken
  - «Quo Vadis?»
  - Hjelpemiddellageret

## **3.2.2 Hovedmål helse sosial og nærmiljø – Strategisk plan 2012-2015**

### **Hele befolkningen:**

*Vår bydel er trygg, miljøvennlig og inkluderende.*

### **Bydelens tjenester:**

*Med utgangspunkt i de enkeltes ressurser og muligheter, bidrar bydelens tjenester til et verdig, meningsfylt og selvstendig liv.*

## **Innsatsområder helse, sosial og nærmiljø**

### **Tidlig innsats**

Målrettede tiltak med sikte på egenmestring har generelt større mulighet for å lykkes jo tidligere de settes inn. Tidlig innsats forhindrer at uheldige livsmønstre setter seg fast. Spesielt gjelder dette for ungdom, siden de mangler erfaringer fra arbeidsliv og selvstendige boforhold. Nyankomne innvandrere/ flyktninger har heller ingen erfaring med hva det innebærer å bo i Norge, også for dem er det avgjørende med tidlig markering av samfunnets mål om selvhjelpenhet.

### **Egenmestring**

Formålet med lovene innenfor helse og sosial er at den enkelte i størst mulig grad skal kunne leve og bo selvstendig. Tjenestene skal hjelpe mennesker i en vanskelig situasjon, og utføres/ ytes på en måte som fremmer et selvstendig liv. Tjenesteporteføljen er i seg selv ingen garanti for at selvstendighet blir resultatet for tjenestemottaker; brukt på tilfeldig eller lite gjennomtenkt måte kan mange typer tjenester bidra til et langvarig klientforhold.

### **Møteplasser**

Bydelens parker og andre åpne rom er viktige møteplasser. Godt vedlikehold og et trygt miljø er avgjørende for at alle skal trives på møteplassene. Drift og vedlikehold av parker gir gode arenaer for kvalifiseringsarbeid.

Mange mennesker lever i ensomhet og sosial isolasjon. Lovfestede ytelser har utgangspunkt i individets behov, men kan ofte gjennomføres på måter som bidrar til samfunnsdeltakelse og økende sosial inkludering.

De ansatte i bydelens tjenester skal ha møtepunkter der de treffer ansatte fra andre bydelstjenester, og representanter for samarbeidspartnere som for eksempel NAV stat, Lovisenberg sykehus/ DPS, kommunens etater og andre bydeler, frivillige organisasjoner etc.

### **Samarbeid/ koordinerte tjenester**

Bydelen har organisert tjenestene sine i store seksjoner; dette letter samarbeid til beste for brukerne. NAV sosialtjeneste har en sentral plass i mye av samarbeidet innenfor helse og sosial, og må ta hensyn til sin sentrale posisjon i alle prioriteringer, organisering og valg av strategier.

Mange brukere får tjenester fra flere bydelstjenester i kombinasjon med hjelp fra sosialtjenesten. Ofte er det ingen klar grense mellom tjenester sosialtjenesten yter og tjenester som ytes av bydelens øvrige tjenesteapparat. Samme type forhold er det mellom bydelens tjenester og de tjenester våre nærmeste samarbeidspartnere yter; NAV stat, Lovisenberg sykehus/ DPS, Velferdsetaten etc.

## **3.2.3 Situasjonsbeskrivelse helse, sosial og nærmiljø**

### **Legetjeneste**

Bydelen har 36 fastlegehjemler, fordelt på 25 mannlige og 11 kvinnelige leger, inkl. en halv hjemmel for døve som er et byomfattende tilbud. To legesentre mottar hvert halvår ny turnuslege.

Det er tilsammen ca. 900 ledige plasser hos bydelens fastleger, og det er en betydelig reduksjon fra året før hvor det var 2200. 21 fastleger har fulle lister. Siden bydelens befolkning fortsatt øker raskt er det behov for flere leger, og det er derfor besluttet å opprette to nye hjemler som blir besatt i 2014.

Legene bidrar med offentlig allmennlegearbeid etter nærmere avtale med bydelen, i hovedsak helsestasjons- og skolehelsearbeid.

Oslo kommune og Legeforeningen har fremforhandlet en rammeavtale for fastlegenes arbeid, og fastlegene har inngått en individuell avtale med bydelen. Avtalene og fastlegenes arbeid følges opp bl a gjennom lokalt samarbeidsutvalg LSU som består av tre representanter for fastlegene og tre representanter for administrasjonen. I tillegg har bydelsoverlegen møte- og talerett i allmennlegeutvalget som er fastlegenes eget forum.

### **Fysioterapi**

Bydelen har driftsavtale med 18 fysioterapeuter tilsvarende 16,45 fulle driftstilskudd fordelt på 7 institutter. Enkelte fysioterapeuter har i sin avtale en forpliktelse om å samarbeide med helsestasjonen om behandling av barn eller gravide.

Bydelen har i 2013 mottatt to turnusfysioterapeuter som er knyttet til Fagsenter for barn og unge.

### **Miljørettet helsevern**

Miljørettet helsevern har utarbeidet en tilsynsplan for perioden 2011-2015, herunder tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv. Tilsynsplanen oppdateres fortløpende og tilsynsobjekter kategorisering på bakgrunn av ROS-analyser. Det er utført inspeksjoner i forbindelse med mottatte bekymringsmeldinger, klager og saksbehandling av saker innen miljørettet helsevern, herunder boligforhold, hygieniske ulemper i nærmiljøet, sjenerende støy (tekniske installasjoner, bygge- og anleggsarbeider, støy fra serverings- og skjenkesteder og arrangementer m.v.). Det er videre avgitt medisinskfaglig uttalelser til plan- og skjenkesaker i forhold faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på helsen. Bydelens nettsider oppdateres med råd og veiledning (til befolkningen og tilsynsobjekter) om forhold som vil bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelsen. Radonverdiene i utleieboliger, skoler og barnehager kartlegges for å sikre at radonverdiene tilfredsstiller Statens stråleverns grenseverdier som trer i kraft fra 1. januar 2014.

Bydelsoverlegen har innvilget 38 støydispensasjoner. I tillegg kommer byomfattende dispensasjoner som innvilges av Helseetaten. Innvilgede dispensasjoner publiseres på bydelens nettsider. Det er vedtatt 4 pålegg om retting og vedtatt 1 tvangsmulkt. Det er sendt ut 45 medisinskfaglige uttalelser i forbindelse med plansaker, høringer og søknader om bevillinger.

Det er registrert 408 innkomne dokumenter og sendt ut 239 dokumenter vedrørende saker innen miljørettet helsevern.

### **Bydelens miljøarbeid**

Bydelen jobber ut fra handlingsplanen for reduksjon av klimagasser som bydelsutvalget vedtok i 2012. Bydelens handlingsplan følger opp de sentrale områdene til Oslo kommunes Byøkologiske program og handlingsprogram for fremtidens byer, og fremhever at lokale tiltak kan bidra når det gjelder reduksjon av klimagasser. Handlingsplanen er delt i fem hovedområder; miljøeffektiv kommuneforvaltning, transport, kultur og miljø, bærekraftig byutvikling og informasjon og samarbeid. Bydel Grünerløkka er opptatt av at miljø skal være godt forankret i forvaltningen.

I 2013 har bydelen innført flere miljøtiltak. Flere tjenestesteder i bydelen har begynt å kildesortere. Bydelen har en ansatt som jobber femti prosent med miljøfyrtårnsertifisering. Alle tjenestestedene er involvert i prosessen. I 2013 ble bydelsadministrasjonen og en barnehage miljøsertifisert. Bydelens målsetning er å sertifisere alle tjenestestedene i løpet av 2014.

Bydelen er opptatt av at fellesarealer er vedlikeholdte, og i 2013 har bydelen satt i stand alle vannanleggene i bydelen. Bydelrusken er daglig ute og vedlikeholder fellesarealene. Det er svært god tilgang til parkene, og bydelen opplever at folk fra hele byen bruker parkene her. I oktober ble den nye parken «Dette er et fint sted» åpnet, til minne om en redningsaksjon under krigen som brakte 1000 personer på flukt over til Sverige. De hadde sitt møtested her.



I 2013 har bydelen satt i stand en treningspark i Sofienbergparken og en ny petanquebane for å oppfordre til fysisk aktivitet. Bydelens miljøstasjoner er svært mye brukt, og sammen med innbyggerne sørger vi for en effektiv ressursutnyttelse.

Bydel Grünerløkka er opptatt av at det skal være miljøvennlige fremkommelighetsmuligheter i bydelen. Som en sentrumsbydel opplever vi at mange innbyggere går eller bruker kollektivtransport. I uttalelser til plan- og byggesaker fremhever vi nærhet til kollektivtransport, gang og sykkelvei. Som et ledd i miljøledelse og Miljøfyrtårn jobber bydelen for at ansatte skal bruke kollektivtransport eller sykkel i tjenesten. Flere tjenestesteder har egne sykler.

### **Smittevern**

I 2013 har bydelen hatt 10 personer på tuberkulosebehandling for aktiv tuberkuløs sykdom, i tillegg til 8 personer som påbegynte behandlingen i 2012 og ble medisinerert med direkte observert behandling (DOT) utført av hjemmesykepleien.

Totalt har 19 personer fått forebyggende tuberkulosebehandling i 3 måneder. 10 av disse er ungdommer tilknyttet tuberkuloseutbruddet ved Bårdar danseinstitutt og de administrerte behandlingen sin selv. Ellers fikk personene på forebyggende behandling DOT første 14 dager før overgang til ukedosett.

253 personer har fått utført tuberkulinundersøkelse ved Grünerløkka Smittevern. Av disse er 38 % personer som har kommet nye til landet og som har lovpålagt plikt til å gjennomføre tuberkulosekontroll ved ankomsten.

2738 personer har hatt konsultasjon for reisevaksinasjon fordelt på 206 vaksinasjonsdager. Totalt ble 39 personer vaksinert mot sesonginfluensa i januar og februar. Høsten 2013 ble 40 personer sesonginflusavaksinert. I tillegg ble 129 personer over 65 år vaksinert på den kommunale vaksinasjonsdagen 22. oktober som ble arrangert ved Engelsborg eldrecenter. Bydelen har tilbudt influensavaksinering av bydelens eldrebefolkning siden 2006 på en årlig vaksinasjonsdag som har blitt avholdt ved Engelsborg eldrecenter.

### **Psykisk helse**

Plan for rus- og psykisk helsearbeid 2013-2017 ble vedtatt av bydelsutvalget 19.09.2013. Bydelen har tidligere hatt en ruspolitisk handlingsplan og en handlingsplan for psykisk helsearbeid. Vi valgte denne gangen å lage en samlende plan for å styrke helhetstenkingen og samarbeidet rundt rus og psykisk helse. En samlet plan ivaretar også bedre dem som har samtidige problemer med rus og psykisk helse. Dette gjelder særlig mange med alvorlige psykiske lidelser og omfattende misbruk.

Mot slutten av 2012 ble det etablert en bolig for personer med psykiske lidelser og rusproblematikk i Østerdalsgata 7b. I løpet av 2013 har bydelen tatt i bruk sine leiligheter i Ø7 og tilbudet er i ferd med å finne sin form. Boligen er et samarbeid mellom Bydel St. Hanshaugen, Bydel Gamle Oslo og Bydel Grünerløkka. Vi har gjennom dette samarbeidet fått ytterligere 16 boenheter for personer med psykiske lidelser. Bydelen hadde fra før 72 boliger for målgruppen, sammen med plasser kjøpt fra andre bydeler har vi nå i underkant av hundre boliger for personer med psykiske lidelser.

For en del brukere med psykiske lidelser har bydelen tilbudt kommunale leiligheter med samarbeidsavtale der beboerne forplikter seg til å ta i mot hjemmebaserte tjenester. I 2013 hadde bydelen 28 personer med utfordrende adferd, rus og psykiske lidelser etablert i slike kommunale boliger med vilkår og samarbeidsavtale. Det var et tverrfaglig team med representanter fra hjemmetjenesten, sosialsenteret, bestillerenheten og Tøyen DPS, som fulgte opp brukergruppen. Dette var et godt tilbud til mange, men kunne ikke avhjelpe behovet for bolig til de dårligst fungerende, og bydelen måtte kjøpe tjenester eksternt.

For å styrke det lokale tilbudet har vi etablert en bemannet base i en kommunal leiegård der det bor mange med utfordringer knyttet til rus og psykisk helse. Basen er bemannet 3 dager i uka med personell fra NAV sosialtjenesten og bestillerenheten og hjemmetjenestene har egne ansatte som yter tjenester til beboerne i denne gården. Vi har også satt inn tiltak slik at eldre med psykiske lidelser og rusproblemer kan bo på Omsorg+. Vi hadde 9 eldre i Omsorg+ som fikk tettere oppfølging og det er samarbeid med alderspsykiatrisk avdeling på Tåsen om tilbudet.

Bydelen har samarbeidet tett med psykiatrien og de øvrige bydelene innen Lovisenberg sektor. Vi har i noen år samarbeidet om botilbud på Grefsenlia og i Schandorffsgate. Bydelen kjøpte i 2013 plasser i disse tilbudene til dem som trengte det.

Samarbeidet mellom Lovisenberg Diakonale Sykehus (LDS) og bydelene i sektoren bygger på en lokal samarbeidsavtale. Samarbeidet mellom Lovisenberg DPS (distriktpsikiatriske senter) og bydel er godt. Samhandlingsavtalen blir revidert årlig.

Sammen med Lovisenberg Diakonale Sykehus har bydelen også i 2013 fått midler fra Helsedirektoratet til et aktivt oppsøkende behandlingsteam etter modellen ACT (assertive community treatment). Dette er en internasjonal modell som krever samordning av fagfolk i kommune og sykehus innenfor psykisk helsearbeid. Teamet ble etablert i 2009. Målgruppen er personer med alvorlig psykisk lidelse og i noen tilfeller i kombinasjon med rus- og atferdsproblemer. Behandlingen skal skje i hjemmene eller andre steder der pasientene oppholder seg. Målet er å nå en gruppe pasienter, som i dag ikke makter å nyttiggjøre seg andre tilbud. Teamet ledes av en ansatt fra bydelen og er bemannet med psykiater og 4 høyskoleutdannede fra LDS (3,5 stillinger) og psykolog og 2 høyskoleutdannede fra bydelen.

Bydelen har i 2013 hatt samarbeid med Lovisenberg DPS om undervisning med deltakere fra hjemmetjenesten, bestillerenheten og NAV-sosial om aktuelle temaer som tvang, personlighetsforstyrrelser og håndtering av utagerende brukere.

Bydel Grünerløkka har som sentrumsbydel med mange utleie- og kommunale boliger et høyt antall personer med store atferdsproblemer. En del av disse personene er inne i en kriminell løpebane. Ingen av dem får i dag varig botilbud innenfor spesialisthelsetjenesten, og de må derfor håndteres innenfor bydelens tjenesteapparat. Ved flere av bydelens tjenestesteder har det vært meget alvorlige hendelser med grove trusler og vold. Gjerningsmennene har hatt store problemer knyttet til rus og psykisk helse.

## **Sosialkontoret**

NAV Grünerløkka sosialtjenesten har i 2013 sammen med statlig side arbeidet med å utvikle metoder for å styrke samhandlingen innad i kontoret. Målet har vært å styrke arbeidet i publikumsmottaket, som har hatt ca. 120 000 henvendelser i 2013. Videre har det vært satset på utvidet samarbeid rundt arbeidsavklaringspenger. Halvveis i året ble det klart at rundt 800 personer var i ferd med å nå maksimaltid på 4 år med arbeidsavklaringspenger. Det har derfor blitt nedlagt et betydelig arbeid for å unngå at disse skal måtte søke økonomisk sosialhjelp for å sikre livsopphold.

## **Kvalifisering**

Sosialtjenesten har de senere årene vridt innsatsen fra inntektssikring i et sosialt sikkerhetsnett til arbeid med sysselsetting og kvalifisering. Bydelen har i den sammenheng arbeidet målrettet med tett, individuell oppfølging når det gjelder kvalifisering. Vi har lært at resultatene kommer når kompetente oppfølgingskonsulenter har ansvar for få brukere, som de kan følge tett opp. Metodikken som nå ligger til grunn for tiltaksarbeidet i bydelen er basert på stor grad av brukermedvirkning og individuell tilpasning.

NAV sosialtjenesten har en egen kvalifiseringsavdeling for å styrke arbeidet med kvalifisering og sysselsetning. Avdelingens arbeid er i stor grad spisset mot Kvalifiseringsprogrammet, KVP, ettersom avklaringsarbeidet ble overført til en avdeling for "Mottak, utredning og avklaring.

KVP er et tilbud til personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne. Programmet er forankret i Lov om sosiale tjenester i NAV, og forutsetter tett samarbeid med det statlige NAV-arbeid. Målgruppa for KVP tilsier at det må settes inn til dels betydelige ressurser for å nå målet. Avdelingen samarbeider med statlig del av NAV og utfører nå en rekke oppgaver som tidligere var statlige. Den kommunale sosialtjenesten utfører oppgaver som er statlige for å sikre at de blir utført og at det skjer til rett tid. Dette er også viktig for å komme nærmest mulig budsjettforutsetningen om 55 % i statlige tiltak. Dette målet klarte vi ikke å nå i 2013. De statlige tilbudene hadde hverken tilstrekkelig kapasitet eller fleksibilitet til å møte våre behov. Ventetiden på statlige plasser økte også fordi mange, som var i ferd med å avslutte stønadsperioden med Arbeidsavklaringspenger (AAP), ble prioritert i tiltakene.

Sosialtjenesten hadde i 2013 et prosjekt rettet mot Arbeidsavklaringspenger, der de kommunalt ansatte (6 stillinger) laget planer og arbeidsevnevurderinger i det statlige saksbehandlingssystemet "Arena". Dette ble gjort for å sikre at deltakere i AAP skulle få et tilstrekkelig innhold i tilbudet i perioden med avklaring. Dette var blant annet nødvendig for at de som kvalifiserer til en varig trygdeytelse skulle kunne få innfridd sine rettigheter. Dette arbeidet ble ytterligere viktig fordi mange som i sin tid ble konvertert fra ulike trygdeytelser til AAP, vil gå ut makstiden på 4 år våren 2014. Mange har ikke fått tilstrekkelig oppfølging fra statlig side i den perioden de har hatt AAP.

Måltallet var 218 for Kvalifiseringsprogrammet i 2013. Dette målet ble nådd med god margin. I desember var det 223 deltakere i KVP og akkumulert endte de 32 over måltallet. Deltakere i KVP konkurrerer med andre prioriterte grupper ved innsøking til statlige kurs og tiltak. Vi har også erfart at vi kan gi en bedre oppfølging i våre egne tiltak. KVP-avdelingen samarbeider derfor med seksjon for kvalifisering og miljø for å gi gode arenaer for kvalifisering til deltakerne. Det er også samarbeid med bydelens hjemmetjenester.

NAV Grünerløkka brukte også i 2013 store ressurser på næringslivsarbeidet for å legge til rette for praksis i ordinær virksomhet. De har egen næringslivsgruppe, som har hovedansvaret for kontakten med private og offentlige arbeidsgivere. Resultatet er blitt at det er opprettet samarbeid med store arbeidsgivere som gir praksisplasser. Næringslivsarbeidet er en av grunnpilarene i bydelens kvalifiseringsarbeid. Metodikken som brukes bygger på gjensidighet mellom arbeidsgiver og NAV. NAV gir lokal opplæring og har gode forbindelser med næringslivet som gir tilbud om arbeid i etterkant av praksisplass. NAV forplikter seg til å følge opp den enkelte ute på praksisplassen, mens arbeidsgiver vurderer ansettelse etter praksisperioden. Denne måten å arbeide på har gitt gode resultater og blir kopiert av andre bydeler og kommuner.

### **Seksjon for kvalifisering og miljø (KOM)**

KOM har en rekke kvalifiseringstiltak innen service, miljø og håndverksfag. KOM utfører mange oppdrag for bydelen knyttet til drift. På denne måten får de som deltar i kvalifiseringstiltakene, utføre reelle arbeidsoppgaver sammen med KOMs ansatte. Dette gir kompetanse som kvalifiserer for ordinært arbeid.

Bydelsrusken samarbeider med andre etater om vedlikehold og renhold av parker og fellesrom. I løpet av 2013 fikk ca. 150 personer kvalifiseringsarbeid gjennom Bydelsrusken.

Bydelsruskens primæroppgave ved siden av å være en kvalifiseringsarena, er vedlikehold av fellesrom og parker. I 2013 prioriterte de forskjønnelse av parkene og de beplantet i stort omfang. De etablerte også en et område med treningsapparater til bruk for publikum i Sofienbergparken. Det var i fjor en sterk økning i bruken av bydelens parker. Det førte til betydelig større innsats på renhold. Det var også

mye arbeid knyttet til renhold etter personer som overnattet i parkene og som tømte avfallsbeholdere på søk etter emballasje med returpant. Bydelsrusken utførte også vaktmestertjenester, hadde ca. 80 flytteoppdrag for tjenestestedene og bydelens beboere og var ansvarlig for snømåking og strøing.

Miljøstasjonen i Sofienbergparken fikk i 2013 over 13 000 besøkende. I november fikk også Sofienbergparken Miljøstasjon en egen ombruksavdeling, som forhåpentligvis vil gjøre at antall besøkende vil øke. Kampen nærmiljøstasjon fikk i 2013 over 17 500 besøkende, og har blant annet en meget populær ombruksavdeling. KOM drifter miljøstasjonene på oppdrag fra Renovasjonsetaten.

KOMs snekkerverksted utførte en rekke byggeoppdrag for bydelens tjenester, og er en populær kvalifiseringsarena.

KOM drifter "Nyttig Arbeid" som er et kvalifiseringstiltak med 25 plasser for personer med utfordringer i forhold til rus. Tilbudet er finansiert av Velferdsetaten. De har utført en rekke vaktmester- og andre vedlikeholdsoppdrag for Velferdsetaten og andre bydeler. Velferdsetaten utvider satsningen på Nyttig Arbeid. Dette vil føre til ytterligere kvalifiseringsplasser og nye arenaer for dette populære tiltaket.

"Nyttig i butikk" er et kvalifiseringstiltak som driver en brukthandel/ gjenbrukssentral rettet mot sosialhjelpsmottakere, som trenger hjelp til etablering i bolig. Møbler samles inn fra miljøstasjonene, private (bl.a. dødsbo) og fra NSBs hittegodskontor. De som har behov for hjelp kan få rekvisisjon fra sosialtjenesten og kan hente det de har bruk for vederlagsfritt. I 2013 fikk butikken over 300 rekvisisjoner. I tillegg har Nyttig Butikk utført en rekke hente- og mindre flytteoppdrag.

"Nyttig i park" var våren og sommer 2013 et tilbud til 36 unge "trivselsverter", som arbeidet i bydelens parker med utlån av aktivitets- og grillutstyr. Foruten å være kvalifiserende for ungdom er dette et forebyggende tiltak der tilstedeværelse er med på å redusere forsøpling, bråk og kriminalitet i parkene. Totalt har ca. 90 unge mellom 15 og 20 år arbeidet med vedlikehold og forskjønnelse av parkene i 2013, på denne måten fikk de unge nødvendig arbeidserfaring og lønnet arbeid.

"Nyttig kjøkken" har driftet kantiner på NAV og Frydenberg skole. Ansvar for kantinedriften ble på slutten av 2013 overført til NAV sosialtjenesten. Kantinene er avklarings- og kvalifiseringsarenaer med fokus på sunn og rimelig mat.

"Quo Vadis?" er et byomfattende kvalifiseringstiltak som retter seg mot innvandrerkvinner med liten eller ingen utdanning. Tiltaket har til enhver tid ca. 50 deltakere. Driftsansvaret for "Quo Vadis?" er delt slik at bydelen har ansvaret for kvalifiseringstiltakene, mens Utdanningsetaten har ansvaret for undervisningen. Bydelen mottar øremerkede midler til driften av tiltaket. Det er bydelens ønske at hele tiltaket organiseres under Utdanningsetaten. «Quo Vadis?» har i 2013 flyttet til nye og bedre lokaler. Dette vil gi dem muligheten til å utvide virksomheten.

KOM drifter også Hjelpemiddellageret som er et byomfattende tilbud som låner ut hjelpemidler til personer med kortvarige behov. Hjelpemiddellageret blir brukt som kvalifiseringsarena for 3 personer.

### **Ungdom**

Bydelen har også i 2013 prioritert ungdom til sysselsettingstiltak. Ungdomsavdelingen har arbeidet målrettet for å unngå at unge blir avhengige av sosialhjelp. I publikumsmottaket på NAV har vi to ungdomskonsulenter som hjelper førstegangssøkere til å finne alternative løsninger til økonomisk sosialhjelp.

Bydelen har i 2013 videreutviklet sitt eget motivasjons- og kvalifiseringsprogram «Drømmeuka». Målet i dette programmet har vært at deltakerne skal kunne gi en positiv vurdering av egen arbeidsevne og at de skal bli bedre i stand til å velge riktig vei mot arbeid eller utdanning. Bydelen har tidligere

samarbeidet med «Pøbelprosjektet» og de sosiale entreprenørene i KREM, og deler av deres metodikk er nå innarbeidet i Drømmeuka. I 2013 fikk til sammen 30 ungdommer delta på Drømmeuka og i desember startet et oppfølgingsprogram for dem som trenger mer oppfølging etter programmet. Det har fått navnet «X-tra uka», men strekker seg i realiteten over et halvt år med seks gruppesamlinger og like mange individuelle samtaler.

Ungdomsavdelingen har det faglige ansvaret for oppfølging av ungdommene som bor i «Fremtidshuset» (se også under «bolig») når det gjelder kvalifisering, utdanning og trening i sosiale ferdigheter.

Ungdomsavdelingen på NAV sosialtjenesten og ungdomsavdelingen ved barnevernet har utviklet et tett samarbeid rundt ungdom som har hatt sak i barnevernet til fylte 18 år.

### **Familier**

NAV sosialtjeneste har en egen avdeling for barnefamilier med behov for forsterket oppfølging. Målet er å se familien i et systemisk perspektiv som helhet og barna i særdeleshet. Familieavdelingen har fått opplæring i ICDP foreldreveiledning. Sosialsenteret har i 2013 sluttført det treårige prosjektet "Familieplan prosjektet". Prosjektet arbeidet med koordinerte planer for hele familier og samarbeidet med bl.a. fastleger, skoler og BUP. Metodikken fra dette prosjektet er tatt inn i sosialtjenestens arbeid med familier. Som en del av familieplan prosjektet har sosialtjenesten drevet en jentegruppe for innvandrere. Målgruppa er jenter med store omsorgsoppgaver og lite nettverk utenfor familien. Totalt fulgte NAV sosialtjeneste opp ca. 470 familier i løpet av i fjor.

NAV sosialtjenesten drev i samarbeid med Fagsenteret for barn og unge (FSBU) et tilbud for kvinner med behov for norskopplæring. Tilbudet ga i tillegg rådgiving rundt foreldrerollen. Det har vært en viktig arena for prekvalifisering for arbeidsmarkedet. De barna som hadde behov for det fikk tilbud om å delta i «språkstigen» som drives av FSBU.

Sosialtjenesten har samarbeidet med oppvekstavdelingen om tilbudet «Familieettermiddag på Løren». Dette er en viktig møteplass der beboere møter ansatte i tjenestene og bygger tillit og relasjoner.

### **Introduksjonsprogrammet**

Introduksjonsprogrammet er et tilbud til målgruppen som er definert under introduksjonslovens § 2 (rett og plikt). På grunn av førstegangsboende, familiegjennomføringer og flytting mellom bydeler er det hele tiden usikkerhet knyttet til antall deltagere. Pr. 31.12.2013 hadde programmet 76 aktive deltagere og 14 i permisjon.

Det første året går majoriteten av deltakerne 3-4 dager i uken i norskopplæring ved voksenopplæringen og har i tillegg språkpraksis og undervisning fra introduksjonsprogrammet. Det prioriteres rask heving av nivået på muntlig norsk da dette er et vanlig krav fra arbeidsgivere. Det andre året er det fokus på aktiviteter som forbereder arbeid eller utdanning. Det er liten bruk av statlige tiltak da deltidskursene har falt bort. Introduksjonsprogrammet satser på samarbeid med frivillige, privat næringsliv og offentlig sektor for å få kvalifisering så tett på ordinært arbeid som mulig. Iherdig arbeid med å skaffe praksisplasser gir gode resultater til tross for økte språkkrav og økt arbeidsinnvandring.

Pr. 31.12.2013 hadde 68 % av deltagerne som sluttet i programmet gått over i arbeid eller utdanning.

Introduksjonsprogrammet har etablert et samarbeid med hotellkjeden Nordic Choice Hotels. Choice gir yrkesrettet opplæring i bedrift samtidig som deltakerne får norskopplæring fra bydelen. Modellen har vært så vellykket at Choice-kjeden har videreført dette i flere kommuner og i hoteller i Sverige. Bydelen har også et samarbeid med Posten som har åpnet for praksisplasser for minoritetskvinner med høyere utdanning. Målet er at de skal få praksis i saksbehandling, slik at de kan få referanser ved

senere arbeidssøking. Behovet for praksisplasser i privat næringsliv har økt etter innføring av språkkrav i Oslo kommune.

Introduksjonsprogrammet har samarbeidet med næringslivsgruppa ved NAV sosialtjenesten om å utvikle en enkel, standardisert og samtidig fleksibel modell for samarbeid med arbeidsgivere.

### **Bolig**

Bydelens boligarbeid følger Boligosial handlingsplan 2011-2014, som viser hovedutfordringer og satsningsområder. Antall personer med behov for oppfølging i forhold til bolig har økt de siste årene. Dette gjelder både framskaffelse og etablering i bolig og bistand til å unngå tap av bolig. For å nå målene har NAV sosialtjeneste etablert en avdeling for bo- og nærmiljø som inkluderer boligkontoret. Seksjonen har fremskaffet oversikt over sammensetningen av beboere og hvilke utfordringer lokale bomiljøer har. Vi har i 2013 spesielt lagt vekt på barn i kommunale boliger og mulighetene beboere på tidsbestemte kontrakter har til å finne bolig på det åpne markedet. Tildeling av bolig skjer nå i tett samarbeid med bestillerenheten og målet er å ha avklart behovet for oppfølging allerede ved innflytting.

Sosialtjenesten har etablert kontakt med flere store utleiery i bydelen og bistår vanskeligstilte med å finne leilighet ved behov. Bo- og nærmiljøavdelingen arbeider også for å unngå utkastelser. Antall søknader om kommunal bolig er fortsatt høyt. Boligkontoret har i 2013 brukt kvoten for startlån og etableringstilskudd. Økt innsats på råd og veiledning har ført til at flere har fått startlån og tilskudd til å kjøpe egen bolig. Denne satsningen har gitt flere mulighet til å gå fra kommunal bolig til egen bolig.

På Dælenenga har sosialsenteret prosjektet "Fremtidshuset" der ungdommer med ulike utfordringer får leilighet i en kommunal boligblokk. Det er en personalbase som gir oppfølging. Tilbudet gir ungdommene mulighet til å få erfaring med å bo i egen bolig, samtidig som de har den tryggheten som ligger i personalbasen. I tillegg til å følge opp ungdommene arbeider personalet med nærmiljøet. I samarbeid med Boligbygg og politiet har de tatt tak i kriminalitet, ulovlig bosetting og forsøpling. Husbanken har gitt støtte til et samarbeidsprosjekt mellom de sosiale entreprenørene KREM og sosialtjenesten for å utvikle en modell for oppfølging av ungdom i bolig. Det har vært viktig å få fram ungdommens stemme for å utvikle tilbud som møter målgruppen.

I 2013 etablerte sosialsenteret en personalbase i en leiegård i Trondheimsveien der det var store utfordringer i bomiljøet. Beboerne og samarbeidspartnere har gitt gode tilbakemeldinger. Sosialtjenesten har også en personalbase på Løren som samarbeider med utleier og gir oppfølging av familier med spesielle behov.

Bydelen har i samarbeid med Bydel St. Hanshaugen og Bydel Gamle Oslo fullført etableringen av et botilbud (Ø7) til personer med utfordringer knyttet til rus og psykisk helse. Tilbudet har totalt 46 boenheter og bydelen disponerer 16 av disse, dette har gitt 14 nye boliger til målgruppen fra bydelen og i tillegg 2 overgangshybler. Østerdalsgata 7 b kommer i tillegg til de 72 psykiatriboligene som bydelen har fra tidligere.

I løpet av 2013 har bestillerenheten sammen med hjemmetjenesten arbeidet med å etablere boliger med personalbase for psykisk utviklingshemmede ungdommer i Sofienberggata.

Bo- og nærmiljøseksjonen har også i 2013 drevet boligskole der de gir undervisning til både ansatte og beboere. Undervisningen dekker alt fra boligsøking og hvordan man oppfører seg på visning til grunnleggende ren- og vedlikehold, behov for lufting etc.

### **Rus og psykisk helse**

Sosialsenteret har en stor fagavdeling for rus og psykisk helse med 14 ansatte som yter sosialtjenester til alle som har rus eller psykisk helse som hovedproblem. Fagavdelingen samarbeider nært med

bestillerenhetens fagkonsulenter på rus og psykiatri og hjemmetjenestens avdeling for miljøarbeid og psykisk helse. Innsatsen rettet mot ungdom er styrket og avdelingen deltar i et kvalifiseringsprosjekt rettet mot ungdom.

Nyttig Arbeid er et byomfattende kvalifiseringstiltak for rusavhengige driftet av Bydel Grünerløkka. Tiltaket er et samarbeid mellom bydelen og Velferdsetaten. Tilbudet er beskrevet under punktet «Seksjon for kvalifisering og miljø».

Mot slutten av 2012 åpnet bydelen i samarbeid med Bydel Gamle Oslo og Bydel St. Hanshaugen et botilbud i Østerdalsgata 7 b for brukere med problemer knyttet til rus og psykisk helse. Tilbudet er beskrevet under punktet «bolig».

Sosialtjenesten har dessverre også i 2013 registrert en rekke grove trusler og vold fra personer med store problemer knyttet til rus og/eller psykisk helse. NAV Grünerløkka har vektertjenester i publikumsmottaket deler av åpningstiden.

### **Prosjekter**

Sosialtjenesten har søkt og fått statlig støtte til flere prosjekter. Gjennom å innrette arbeidet mot prioriterte områder innen kvalifisering, rusmiddelmissbruk, boligtiltak, norskopplæring, ungdom og barnefamilier, er det gitt forsterkede tilbud til vanskeligstilte med hjelp av eksterne midler.

### **Oslo Piloten og TOT**

Bydelen har siden 2004 drevet det byomfattende prosjektet Oslo Piloten som gir sosialtjenester til antatte ofre for menneskehandel. Bydel Grünerløkka er i tillegg vertskap for og samarbeidspartner med TOT-koordinator (koordinator for tiltak mot menneskehandel) som arbeider mot menneskehandel og prostitusjon.

### **Økonomisk sosialhjelp**

Bydelens nettobudsjett til økonomisk sosialhjelp var i 2013 på 108,7 mill. kr. Faktisk forbruk av økonomisk sosialhjelp var på 109,3 mill. kr. etter korreksjon for utgifter til Oslo Piloten. Dette ga et merforbruk på kr. 559 000,-.

I desember 2013 mottok 917 husstander sosialhjelp og i gjennomsnitt mottok 805 økonomisk sosialhjelp i 2013. Gjennomsnittet er 45 høyere enn i 2012. Bydelen ser det relativt stabile tallet på sosialhjelpsmottakere som et resultat av KVP-arbeidet. I 2013 var gjennomsnittlig utbetaling per bruker per måned kroner 12 019,-. Dette er en økning fra året før da gjennomsnittet var kroner 11 768,-. KVP-stønad inngår ikke i disse beløpene. Antall unge sosialhjelpsmottakere har økt gjennom året fra 72 i januar til 117 i desember.

### **Parker og nærmiljø**

I tråd med innsatsområde Møteplasser i Strategisk plan 2012-2015 og hovedaktiviteter knyttet til innsatsområdet, har bydelen videreutviklet parkene/byrommene.

Bydelen har mange gode og varierte møteplasser til bydelens innbyggere og det er et mål at disse skal fremstå som velholdte og attraktive. Våre utendørsarealer brukes av et stort antall mennesker og til stadig nye formål. Dette stiller krav både til økt drift og vedlikehold av våre parker, plasser og friområder og til omstilling og utvikling av nye tilbud for å endre uønsket aktivitet i et forebyggende øyemed. Særlig gjelder dette våre sentrale parker; Sofienbergparken, Birkelunden, Olaf Ryes plass og Schous plass. Med den transformasjonen som pågår på Løren, medfører endringen fra industri til bolig også økt press på våre grøntområder. Bydelen registrerer økt og endret bruk av friområdet på Sinsen som en følge av dette og herav følger også et behov for å vurdere tiltak i og utvikling av dette anlegget.

Antall klager på avfall i parkene synes å være synkende. Den generelle avfallshåndteringen kan sies å være meget god, men det forekommer fremdeles enkeltklager rettet mot konkrete beholderesteder. Dette er forsøpling som ofte skyldes hensetning av avfall fra publikum (møbler, hvitevarer etc), plyndring av klescontainere, glipp i tømmerutiner eller uforutsett høy avfallsmengde som følge av aktivitet i parken. Vi har også noen problemstillinger knyttet til næringsvirksomhet som tidvis benytter våre avfallsbeholdere til avhending av eget avfall. Avfalls kapasiteten ble ytterligere forsterket i 2013 med supplerende innkjøp av avfallsbeholdere. Disse er utplassert på steder vi erfarer at belastningen er størst.

Bydelen ser ingen trender som antyder at bruken av våre parker vil avta og vi legger til grunn i vår planlegging en fortsatt økning i antall besøkende i våre anlegg. Dette krever planlegging av drift og vedlikehold i tråd med dette, og en fortsatt videreutvikling av tiltak og aktiviteter i våre parker. Det er særlig viktig å ligge i forkant av utviklingen i forhold til avfallsmengden som avhendes i våre parker. Derfor vurderes nye innkjøp av avfallsbeholdere og andre avfallsreducerende tiltak fortløpende. Økt bruk forutsetter også økt vedlikehold og vi ser blant annet at våre lekeanlegg i parkene har stor slitasje. Vi utfører jevnlig tilsyn og bytter ut slitasedeler fortløpende.

Nyttig i Park er et godt etablert tiltak i Sofienbergparken som videreføres i 2014. I tilknytning til utstyrsboden, ble Sofienbergparken petanque-bane ferdigstilt i 2013 med skilt og benker. I henhold til vedtak i bydelsutvalget, ble det i 2013 etablert en treningspark i Sofienbergparken. Anlegget er en gave fra Gympark AS og ble åpnet sensommeren 2013.

Bydelens vannanlegg har blitt rehabilitert og prosjektet ble ferdigstilt i 2013. Enkelte arbeider gjenstår imidlertid etter avvik registrert under ferdigbefaring. Dette er enkle tiltak som kommer til utførelse i forbindelse med oppstart av anleggene våren 2014.

Bydelen fikk ikke midler til gjennomføringen av prosjektet oppgradering av Schous plass. Vi registrerer imidlertid en del uønsket aktivitet i parken og vurderer tiltak for å øke trygghetsfølelsen i parken. Slike tiltak vurderes også i andre parker der vi har denne problemstillingen.

Trenden viser en fortsatt høy aktivitet i våre parker til bl.a. ulovlig overnatting. Dette genererer avfall og uhygieniske sanitærforhold som krever et fortsatt høyt fokus. Tiltak som mobile sommertoiletter er et nødvendig tiltak som vil bli prioritert også i 2014. Videre samarbeides det med andre etater i forhold til tilsyn og tiltak samt med politiet i forhold til håndheving av campingforbudet.

I store nye boligområder hvor mange mennesker flytter inn i løpet av relativt kort tid, er det viktig at det legges til rette for naturlige sosiale møteplasser slik at beboerne får tilknytning og eierskap til sitt nærmiljø og til hverandre. Bydelen jobber for at det skal bli gode møteplasser i de nye boligområdene på Løren og Hasle.

### **Gater og torg**

Bydelen inngikk 88 kontrakter for utleie av areal til serveringssteder og forretninger. Av disse var 55 med skjenkebevilling, 18 uten skjenkebevilling og 15 vareutstilling foran forretning.

Rutinebeskrivelse for utleie av kommunal grunn ble revidert januar 2013. Det er også utført tilsyn med slik bruk. Tilsynet har avdekket noen avvik ved at leietaker bruker større areal enn avtalt eller at areal benyttes utover kontraktsperioden. Slike forhold påpekes ovenfor leietaker og korrigeres fortløpende. Det har i 2013 ikke vært nødvendig med oppsigelse av kontrakt som følge av slike overtredelser.

Alle kontrakter bydelen bruker i forbindelse med utleie av gater, torg og park er i tråd med gjeldende lover og retningslinjer.



### 3.2.4 Hovedoversikt økonomi helse, sosial og nærmiljø

Tall i 1000 kr

Netto driftsutgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2012	Oppr. Budsjett 2013	Regulert budsjett 2013	Regnskap 2013	Avvik reg.bud/regnskap 2013
100 Politisk styring	1 078	1 305	1 305	1 016	289
110 Kontroll og revisjon					0
120 Administrasjon	36 142	35 646	39 238	11 693	27 545
130 Adm.lokaler	4 448	4 147	4 147	1 121	3 026
170 Årets premieavvik					0
180 Div. fellesutgifter					0
190 Interne serviceenh.					0
233 Annet forebyggende helsearbeid	906	1 139	1 207	1 094	113
241 Diagnose, behandling og rehabilitering	31 970	27 996	28 882	29 623	-741
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arb.	53 108	58 742	67 504	60 627	6 877
243 Tilbud til personer med rusproblemer	10 357	9 067	11 743	16 553	-4 810
265 Kommunalt disponerte boliger	1 043	-2 139	52	-349	401
273 Kommunale sysselsettingstiltak	13 649	11 283	14 108	15 043	-935
275 Introduksjonsordn.	12 309	-161	11 812	13 483	-1 671
283 Bistand til etabl. og opprettholdelse av egen bolig	4 234	4 063	4 274	5 716	-1 442
301 Plansaksbehandling					0
302 Byggesaksbehandling og seksjonering					0
315 Boligbygging og fysisk bomiljøtiltak					0
320 Kommunal næringsvirksomhet					0
332 Kommunale veier, miljø og trafiksikkerhetstiltak og parkering					0
335 Rekreasjon i tettsted	6 691	526	2 802	2 680	122
360 Naturforvaltning og friluftsliv					0
365 Kulturminnevern					0
377 Kunstformidling					0
380 Idrett og tilskudd til andre idrettsaktiviteter					0
385 Andre kulturakt.	0	0	0	3	-3
386 Komm. kulturbygg					0
<b>Sum netto utgifter *)</b>	<b>175 935</b>	<b>151 614</b>	<b>187 074</b>	<b>158 303</b>	<b>28 771**)</b>

\*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 0.1.B

\*\*\*) Avviket kommer hovedsakelig av ompostering fra 120 til andre funksjoner

### Bydelens vurderinger:

#### Funksjonsområde totalt:

Regnskapsmessig har funksjonsområdet en reduksjon i forbruk i forhold til 2012 på 17,6 millioner. Korrigert for ompostering fra 120 er netto forbruk i 2013 12 millioner høyere enn i 2012. Beregnet lønns- og priskompensasjon var 8,4 millioner slik at den reelle økningen er svært lav. Det er tjenestene knyttet til Nav sosial og sysselsetting som har hatt en økning.

Budsjettet er i 2013 økt med i overkant av 35 millioner. De største økningene er:

- Omdisponert sosialhjelp og bosettingstilbud flyktninger 11
- Økning pensjon fordelt på funksjonene 4,8
- Øremerkede midler overført fra 2012 3,3
- Diverse tiltak og prosjekter ved disponering av mindreforbruk 2012 7,9
- Overføring fra økonomisk sosialhjelp og KVP til NyttigKjøkken og Oslopiloten 2,7
- Prosjektmidler og øremerkede statlige og kommunale midler

Funksjonsområdet har et regnskapsmessig mindreforbruk på 29,6 millioner. Korrigert for omposteringer fra 120 og øremerkede midler som skal overføres til 2014 har helse, sosial og nærmiljø et merforbruk på i overkant av 5 millioner kroner.

#### Funksjon 100 politisk styring, 120 administrasjonen og 130 administrasjonslokaler:

Korrigert har funksjonene en økning i forbruk på 6,2 millioner som har sammenheng med bruk av mindreforbruk 2012 og merforbruket i 2013.

Korrigert økning i budsjett på 2,6 millioner gjelder disponering av mindreforbruk 2012 på 1.4 millioner og justering av pensjon.

Totalt har funksjonene et korrigert merforbruk på 3,1 millioner. Det er i forbindelse med overgang til nytt HR system ryddet og avskrevet gamle krav med 1,6 millioner ført på 120 da det er umulig å spore opp hvile funksjoner inntektene opprinnelig ble ført. Videre skyldes merforbruket en nødvendig oppgradering av infrastrukturen postert på administrasjon.

#### Funksjon 241 Diagnose, behandling og rehabilitering:

Korrigert for ompostering fra 120 har funksjonen omtrent samme forbruk som i 2012 og et lite mindreforbruk som er jevnt fordelt med små avvik på tjenestene som hører til funksjonen.

#### Funksjon 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid, 243 tilbud til personer med rusproblemer, 273 kommunale sysselsettingstiltak og 283 bistand etablering /opprettholdelse av egen bolig:

Dette er tjenester knyttet til NAV og sysselsetting og er tette og integrerte og må sees i sammenheng.

Til sammen har disse funksjonene i løpet av året hatt en økning i budsjett på 14,4 millioner som i hovedsak er:

- Økning pensjon fordelt på funksjonene
- Øremerkede midler overført fra 2012
- Diverse tiltak og prosjekter ved disponering av mindreforbruk 2012
- Overføring fra økonomisk sosialhjelp og KVP til NyttigKjøkken og Oslopiloten
- Prosjektmidler og øremerkede statlige og kommunale midler

Funksjonene har en økning i forbruk på 16,5 millioner. Korrigert for ompostering fra 120 er økningen 11 millioner og skyldes blant annet:

- Helårsvirkning av drift av Østerdalsgata
- Økte utgifter til avtalefestet pensjon og tidligpensjonering
- Lønns- og prisstigning
- Økte driftsutgifter NAV (økt antall henvendelser+ økt sikkerhet)

Samlet har tjenestene et merforbruk på 0,3 millioner som er tilnærmet balanse.

#### Funksjon 275 Introduksjonsordningen:

Introduksjonsordningen har en økning i regulert budsjett på over 11 millioner som skyldes tilskudd til bosetting av flyktninger og overføring fra økonomisk sosialhjelp (vedtatt av Bydelsutvalget i budsjett 2013). Korrigert økning i forbruk og avvik er på 0,6 og 1,3 millioner. Økningen og avviket henger sammen med en ikke planlagt økning i antall deltakere.

#### Funksjon 335 Rekreasjon i tettsted:

Økningen i regulert budsjett skyldes at bydelsutvalget ved disponering av mindreforbruk 2012 vedtok en rekke tiltak for å styrke og oppruste bydelens parker og gi bydelens ungdommer mulighet for sommerjobb i parkene.

Forbruket er redusert med nærmere 4 millioner. Bydelsutvalget vedtok i 2012 en opprustning og istandsetting av bydelens vannanlegg. Dette var en engangsutgift som gjorde forbruket i 2012 svært høyt.

### 3.2.5 Mål- og nøkkeltall helse, sosial og nærmiljø

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 1 – Sosialtjenesten	Resultat 2011	Resultat 2012	Måltall 2013	Resultat 2013	Avvik resultat - måltall
Finansiering til kjøp av boliger - andelen søknader behandlet innen 1 måned	94,70 %	93,70 %	80,00 %	91,40 %	11,40 %
Søknad om kommunal bolig - andelen søknader behandlet innen 3 måneder	89,60 %	94,30 %	95,00 %	95,40 %	0,40 %
Andel positive vedtak for kommunal bolig effektivert innen 6 måneder	79,70 %	89,20 %	80,00 %	89,80 %	9,80 %
Antall personer i døgnovernattingssteder uten kvalitetsavtale (pr 31.12.)	3	6	0	7	- 7
Antall personer i døgnovernatting pr 31.12 med opphold > 3 måneder	5	0	0	1	- 1
Økonomisk sosialhjelp - andel søknader behandlet innen to uker	83 %	85 %	95 %	83 %	- 12 %
Minimum andel fornøyde brukere etter brukerundersøkelser i sosialtjenesten	*	*	*	*	*

\* Det har de senere årene ikke vært gjennomført brukerundersøkelser i sosialtjenesten. I NAV har det vært noen felles brukerundersøkelser (NAV stat/ NAV kommune) i Publikumsnettverket. Her er det ikke mulig å skille ut resultater for sosialtjenesten.

#### Bydelens kommentar:

Bydelen holder deltakere i Oslo Piloten utenfor registrering av døgnovernatting slik byrådsavdelingen har bedt om i månedsrapporteringen. Siste tertial har det vært mange som har kommet med akutte behov for bolig, det har ført til en økning i bruken av døgnovernatting uten kvalitetsavtale, fordi det ikke har vært ledige steder med avtale. Sosialtjenesten har prioritert arbeidet med disse klientene og har i de langt fleste tilfellene raskt funnet annen bolig.

#### Bydelens vurdering av barns situasjon i sosialhjelpsvedtak:

Bydelen har prioritert barnefamilier i flere år og har organisert sosialtjenesten med egen familieenhet. Vi har også fått støtte til og drevet prosjekter direkte rettet mot barnefattigdom. Barns situasjon er innarbeidet som en fast del av saksbehandlingen og oppfølgingsarbeidet. I sosialhjelpsvedtakene tilstrebes det å gi konkrete vurderinger av barnas situasjon og i mange tilfeller er det gitt tilleggsytelser eller økt støtte til basis.

#### Rusomsorgen:

NAV Grünerløkka sosialtjenesten har en avdeling for rus og psykisk helse med 14 ansatte. Denne avdelingen fulgte opp ca. 500 rusavhengige og psykisk syke i 2013. I tillegg til vanlige tjenester som råd og veiledning og eventuelt økonomisk sosialhjelp gir avdelingen oppfølging i forhold til bolig, kvalifisering og behandling/ etterbehandling. Bydelen er bekymret for de mange unge som tar kontakt med sosialtjenesten og som har store utfordringer med psykisk helse og rusavhengighet. Det har også i 2013 vært en økning i antallet bekymringsmeldinger på gravide med antatt rusavhengighet.

NAV Grünerløkka fulgte i 2013 opp ca. 155 LAR-pasienter. Rundt 45 av disse mottok i 2013 arbeidsavklaringspenger (AAP). NAV sosial startet et eget prosjekt for oppfølging av disse for å sikre at de fikk det tilbudet de hadde behov for. Noen av LAR-pasientene har deltatt i kvalifiseringsarbeid gjennom NAV eller Nyttig arbeid. Noen få av LAR-pasientene hadde omsorg for egne barn, de fikk oppfølging fra prosjektet Familieplan i rus.

Bydelen driver "Nyttig arbeid" i samarbeid med VEL, dette er et kvalifiseringstiltak for personer med rusproblemer. Sosialtjenesten har tett oppfølging av rusavhengige med AAP for å sikre at de får et tilpasset program slik at de kan realisere sitt potensial. Bydelens enhet for kvalifisering og miljø har en rekke arbeids- og kvalifiseringsplasser for personer med problemer med rus og psykisk helse.

<b>Nøkkeltall for: Funksjonsområde 1 og 4 - Helse, sosial og nærmiljø (EST)</b>	<b>Resultat 2010</b>	<b>Resultat 2011</b>	<b>Resultat 2012</b>	<b>Resultat 2013</b>
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp	2 155	2 057	1 981	2 164
Antall deltakere i kvalifiseringsprogram pr 31.12.	211	225	210	223
Antall deltakere i introduksjonsordning pr 31.12.	55	57	58	76
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år i forhold til innbyggere 25-66 år	5,60 %	5,60 %	4,90 %	5,19 %
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til innbyggere 18-24 år	5,00 %	4,10 %	4,20 %	4,75 %
Gjennomsnittlig brutto utbetalt stønad til sosialhjelp pr. mottaker (stønad + lån)	57 930	51 368	53 416	52 849
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp (måneder)	5,9	5,3	5,3	5,1
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp - mottakere 18-24 år	3,9	3,6	3,8	3,8
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	59,60 %	50,00 %	48,60 %	47,00 %
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	47,10 %	50,00 %	43,60 %	48,00 %

Kilde SSB/Kostra - spesialbestilling fra SSB for fjerne dobbelttelling av klienter.

Offisielle Kostra-tall har for høye brukerrater, for kort stønadsperiode og for lave enhetskostnader for Oslo - fordi klienter som flytter mellom bydeler blir telt flere ganger.

#### Bydelens kommentar:

Bydelen har i 2013 hatt en markert økning i antall mottakere av økonomisk sosialhjelp. Andel unge mottakere har gått ned i flere år, men vi så en økning i siste halvår 2012. Denne økningen har fortsatt

og antallet unge mottakere av sosialhjelp har doblet seg siden januar 2013. Bydelen har flere sysselsettingstiltak rettet mot unge og gruppen har høyeste prioritet. NAV Grünerløkka sosial følger med på utviklingen. Vi ser med bekymring på utviklingen og har planlagt tiltak rettet mot unge i 2014. Vi vil sette inn ytterligere tiltak om antall unge sosialhjelpsmottakere øker.

Bydelen har nådd måltallene for kvalifiseringsprogrammet også i 2013.

Bydelen arbeider systematisk med å øke økonomisk og sosial trygghet gjennom å medvirke til at flest mulig blir økonomisk selvhjulpne. Bydelen driver mange kvalifiserings- og prekvalifiseringstiltak rettet mot ungdom, innvandrerkvinner, rusmiddelavhengige og personer med store yrkeshemminger.

Bydelens hjemmetjeneste har en egen fagavdeling for miljøarbeid og psykisk helse som gir hjemmetjenester til brukere med psykisk helse- og rusproblemer. Fagavdelingen har spesiell kompetanse på rus og psykisk helse og omfatter alle hjemmetjenestene (praktisk bistand, hjemmesykepleie, psykisk helsearbeid og ergoterapi).

### **3.3 Funksjonsområde 2A Barnehager**

#### **3.3.1 Ansvarsområde barnehage**

Funksjonsområdet inneholder:

- 11 kommunale barnehageenheter
- 11 private barnehager
- 2 private familiebarnehager
- 1 åpen barnehage
- Barnehage- og barnepasstilbud for barn av kvinner som går på norskkurs
- Fagsenter for barn og unge, avdeling Pedagogisk team
- Fagsenter for barn og unge, avdeling Familietiltak

Barnehager er forankret i lov om barnehager med forskrifter og rammeplan for barnehager. Kommunen har ansvar for utbygging og drift av barnehager og har plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder. Kommunen har også plikt til å gi et tilbud til funksjonshemmede barn dersom de etter en sakkyndig vurdering kan ha nytte av opphold i barnehage (lov om barnehager § 9). Barn som omfattes av omsorgsvedtak og andre vedtak fattet av fylkesnemnda i medhold av lov om barneverntjenester (§ 4-12 og § 4-4 fjerde ledd) skal også gis et tilbud. Barn som sikres barnehageplass som frivillig hjelpetiltak etter vedtak i medhold av lov om barneverntjenester § 4-4 annet ledd, har også rett til barnehageplass. De barna som allerede har plass, har rett på plass fram til opplæringspliktig alder eller til skolestart.

Bydelen skal føre tilsyn med alle kommunale og private barnehager. Godkjente barnehager etablert før 2011 har rett til økonomisk rammetilskudd. Det er bestillerenheten i Rådhuset som avgjør hvilke private barnehager som skal få rammetilskudd. Driften av barnehager reguleres for øvrig av vedtekter som fastsettes av eier. Standardvedtekter og den enkelte barnehages vedtekter utgjør til sammen de vedtekter som gjelder for den enkelte kommunale barnehage.

Fagsenter for barn og unge, avdeling Pedagogisk team har ansvar for å fatte vedtak og utføre spesialpedagogisk hjelp etter Opplæringsloven § 5-7 for førskolebarn. Avdelingen bidrar med observasjon/kartlegging og veiledning til barnehageansatte i samarbeid med barnehagens ledelse.

Fagsenter for barn og unge, avdeling Familietiltak har ansvar for å tildele og følge opp øremerket statlig tilskudd for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Tildeling skjer på bakgrunn av søknader fra barnehager og andre tjenester/tilbud i bydelen. Koordinering av ICDP (foreldreveiledningsprogram) er også tillagt avdelingen.

### **3.3.2 Hovedmål barnehager – Strategisk plan 2012-2015**

Hovedmål for bydelens tjenester:

*Med utgangspunkt i de enkeltes ressurser og muligheter, bidrar bydelens tjenester til et verdig, meningsfylt og selvstendig liv.*

Tidlig innsats, egenmestring, møteplasser og samarbeid er innsatsområder i bydelens strategiske plan for perioden 2012 -2015:

#### **Tidlig innsats**

All erfaring tilsier at det lønner seg å sette i gang tiltak tidlig der det er bekymring. Barnehagene er viktige arenaer for å fange opp bekymringer og involvere de tjenestene som er nødvendig for å etablere nødvendige, og gode tiltak, for de som trenger det.

Tidlig innsats er viktig. Jo tidligere bydelens tjenester kan fange opp bekymringer, desto større mulighet er det for å lykkes i arbeidet med å gi barna og deres familier den støtten og hjelpen de trenger for å ivareta omsorgssituasjonen.

#### **Egenmestring**

Bydelens grunnholdning er at innsatsen skal bidra til selvhjelpenhet. Barn og deres familier skal få hjelp til å klare seg selv og mestre sin egen livssituasjon. Bydelens tjenestetilbud er innrettet mot et selvstendig liv, aktiv og meningsfull tilværelse og hjelp til selvhjelp. Tjenestene skal i størst mulig grad utføres i samråd og dialog med bruker.

#### **Møteplasser**

Sosialt fellesskap og aktiviteter er nødvendig for et godt liv. For å kunne gi riktig og god hjelp tidlig, blir møteplasser viktig. Barnehagene er en viktig arena for bydelens barn. I møte med trygge voksne og jevnaldrende får de en trygg og god start på livet.

Ansatte skal ha møteplasser der de treffer ansatte fra andre tjenester – for i samarbeid å finne gode løsninger for brukerne.

#### **Samarbeid**

Bydelen har etablert en rekke samarbeidsrutiner og tverrfaglige møteplasser på ulike nivåer. Dette er fundamentet for å etablere tilbud som sikrer gode og koordinerte tjenester til barna. Det er utarbeidet ei håndbok i tverrfaglig samarbeid som beskriver samarbeidsprosedyrer og forventning til de ansatte når det gjelder det å tenke og handle tverrfaglig.

Behovene til brukerne kan ofte være sammensatte og komplekse. For å møte disse behovene på en helhetlig måte må de ulike tjenestene samarbeide for å finne de rette tiltakene og de gode løsningene. Tiltak og tilbud til brukerne skal preges av felles tenkning og felles innsats. Gjennom samarbeid utvikles koordinerte tiltakskjeder.

### 3.3.3 Situasjonsbeskrivelse barnehager

Familier med barn i barnehagealder orienteres om barnehage tilbudet gjennom barnehagene, oppvekstavdelingen, bestillerkontoret, helsestasjonen, barnevernstjenesten, kommunens og bydelsens internettsider og servicekontoret. I tillegg orienteres alle gjennom Oslo kommunes sentrale annonser i god tid før hovedopptaket 1. mars.

Foreldre med barn i barnehage får søskenmoderasjon. I henhold til forskrift om likebehandling av private og kommunale barnehager, samt innføring av maksimalpris, er det utarbeidet retningslinjer for beregning av tilskudd til den enkelte private barnehage.

Bydelen ga pr 31.12.2013 barnehage tilbud til 2673 barn i alderen 1- 5 år. Ved årets hovedopptak kunne bydelen tilby barnehageplass til alle søkere som fylte ett år før 01.09.13 i henhold til reglene for lovfestet rett til barnehageplass.

Det er gjennomført tilsyn i alle kommunale og private barnehager i 2013. Tilsynene har ikke avdekket store mangler. Inntrykket er gjennomgående at barnehagene i bydelen holder høy standard.

Innføring av nytt datasystem i Oslo kommune, Oslofelles 2.0. har skapt store dataproblemer i barnehagene fordi løsningen ikke er tilpasset behovet – det er ikke tilstrekkelig kapasitet.

Byggeprosjektene rundt Hasle barnehage har belastet barnehagedriften, prosjektene har vært dårlig koordinert og i perioder meget støyende. Grunnet dette har kommunen ønsket å flytte barnehagen og bygge ny midlertidig barnehage på annen lokasjon. Det planlegges bygg på Ola Narr.

Bydelen driver kveldsåpen barnehage i Rodeløkka barnehage.

I forbindelse med etablering av nye barnehageplasser har bydelen slitt med å rekruttere barnehagelærere. For barnehageåret 2013/2014 er det innvilget 42 dispensasjoner fra barnehagelærerkravet i de kommunale og 18 i de private barnehagene. I 2012/13 var tilsvarende tall 36 i de kommunale- og 13 i de private barnehagene. Bydelen har også i 2013 jobbet aktivt med å rekruttere barnehagelærere. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som jobber med strategier og tiltak for rekruttering av barnehagelærere. Bydelens barnehager har pr i dag 9 ansatte som kvalifiserer seg til barnehagelærere gjennom ABLU- ordningen (arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning). Disse studie plassene vil videreføres, og det vil bli tatt inn nye studenter i 2014.

I 2012 ble det innført krav om språkprøve 3 ved fast ansettelse i Oslo kommunes barnehager. For å øke språknivået blant de ansatte i bydelsens barnehager har Bydel Grünerløkka ved hjelp av BKA-basiskompetanse i arbeidslivet, kartlagt behovet for språkopplæring blant de ansatte og gjennomført kurs i samarbeid med Skullerud- og Smedstua Voksenopplæring. 94 assistenter har deltatt på kurs i løpet av 2013. Dette arbeidet vil videreføres i 2014 i samarbeid med Beret Kompetanse.

Parallelt med massiv utbygging og etablering av nye barnehageplasser, satses det i økende grad på innhold og kvalitet i barnehage tilbudet. Kompetanseheving blant alle ansatte er en sentral del av arbeidet med kvalitetsutvikling. Det er nedsatt en gruppe som arbeider systematisk med kompetanseutviklende tiltak og opplæring i tråd med sentrale føringer og lokale behov. Det avholdes årlig felles fagdag for alle ansatte i barnehagene. Det har i løpet av året vært gjennomført kurs og opplæring på alle nivåer knyttet til barnehagenes kompetanseplan og overordnede tverrfaglige satsningsområder som tidlig intervensjon, samarbeid og myndiggjøring. Det er iverksatt systematisk veiledning av nyutdannede barnehagelærere, gjennomført kursrekke for pedagogiske ledere på dispensasjon, kursrekke for assistenter og en kursrekke for pedagogiske ledere med

barnehagelærerutdanning. I tillegg jobbes det aktivt med veiledning og lokalt utviklingsarbeid i barnehagene.

Byråd for kultur og utdanning initierte i 2011 "Prosjekt Oslobarnehagen", et prosjekt som skal bidra til kvalitetsutvikling og styrking av barnehagen som læringsarena. Barnehagene jobber aktivt med implementering av de ulike delprosjektene etter hvert som de vedtas og iverksettes. Delprosjekt samarbeid barnehage – skole, web-barnehageportal, brukerundersøkelse, samarbeid barnehage – barneverntjenesten og felles årsplanmal er godt implementert i bydelens barnehager. Delprosjekt Oslostandard for godt språkmiljø i barnehagen vil implementeres i bydelens barnehager i løpet av 2014. De kommunale barnehagene er pålagt å innføre Oslostandardene. Bydelen ønsker at de private barnehagene innfører standardene, og oppfordrer til dette.

De siste årene har flerspråklig assistanse blitt prioritert ved tildeling av "Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder". Barnehagene som ved hjelp av midlene har kunnet ansette to-/flerspråklig assistent, viser til gode resultater. Barnehagene melder at de flerspråklige assistentene er viktige ressurser i arbeidet med flerspråklige barn som skal lære seg norsk i barnehagen.

I 2013 var det 79 barn som utløste ressurser etter Opplæringsloven § 5- 7. Gjennomsnittsvedtaket er på 11,00 timer per uke. Gjennomsnittsalderen for barn med vedtak er 4 år.

Det har i 2013 vært økning i henvendelser vedrørende barn som har det siste året igjen i barnehagen. Dette er barn som av ulike årsaker ikke har vært fanget opp tidlig. Det er en økning av henvendelser om ulik språkproblematikk hvor det er viktig å starte hjelpen tidlig for å forebygge skjevutvikling. I flere av vedtakene er det et utstrakt samarbeid med andre tjenester og spesialisttjenester. Det har vært avholdt månedlige drøftingsmøter hvor bydelens tjenester har kunnet drøfte førskolebarns behov for spesialpedagogisk hjelp. Pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT) har deltatt på møtene, og det er faste representanter for Seksjon barnehage i møtene.

Barnehagene har fått bistand til observasjon og kartlegging når de har bedt om dette. Det har vært gitt veiledning i forlengelse av denne typen oppdrag. Det er en økende gruppe små barn med store og omfattende behov for sammensatt og koordinert hjelp fra flere av bydelens tjenester.

Det er kjøpt 4 plasser i byomfattende spesialbarnehager i 2013.

Det har i 2013 vært flere henvendelser fra barnehagene om midler til tilrettelegging av barnehagetilbudet for barn med nedsatt funksjonsevne. Fram til 2011 ble det gitt øremerkede statlige midler til dette. Nå ligger det midler til dette i den generelle rammen til drift av barnehager. I motsetning til vedtak om spesialpedagogisk hjelp er dette ikke enkeltvedtak knyttet til enkeltbarn. Midlene er tiltenkt barnehager slik at de får muligheter til å legge til rette tilbudet sitt for barn med nedsatt funksjonsevne der hvor barnehagens ordinære ressurser ikke strekker til. Avdeling Pedagogisk team har fra oktober 2013 gitt noen midler til dette i noen få prekære saker og i samarbeid med Seksjon barnehage.

Avdeling familietiltak driver Språkstigen, bydelens pedagogiske tilbud for barn 4-5 år uten barnehageplass og deres mødre. Tilbudet driftes for midler øremerket tiltak for denne gruppen. I 2014 flytter Språkstigen inn i familiehuset i Mailundveien 23. Hovedmål er økt integrering og deltakelse, samt å styrke norskspråket både hos barn og mødre. Språkstigen har fokus på familielæring, det er sammenheng mellom hva mødre og barn lærer. Tiltakene baseres på behov hos den enkelte familie. Eksempler: IKT-workshops, fortellerverksted, trening, foreldreveiledning, felles aktivitetsgrupper for mødre og barn. Vi utarbeider tiltak i samarbeid med tjenester i og utenfor bydelen. Det er et mål å rekruttere barn fra Språkstigen til ordinær barnehage. I 2013 gikk 40 barn på Språkstigen, 22 ble



rekruttert videre til barnehage. (Tallet er reelt sett høyere, da foreldre søker yngre søsken inn i barnehage samtidig). Det er gitt ekstra tilbud til 15 mødre.

Familier fra NAV sosial familie kan også få et tilbud via Språkstigen. Vi rekrutterer kvinner til Jobbsjansprogrammet.

Avdelingen driver familieettermiddager for familier med barn 0-10 år på området Løren. Ettermiddagene arrangeres 1 g/mnd. Det er gratis middag for familien og aktiviteter for barna (f.eks. klovn eller gym). I 2013 kom det i gjennomsnitt 100 personer på arrangementene. Ettermiddagene arrangeres i samarbeid med Gateteamet, ergo-/fysioterapitjenesten og NAV sosial.

Avdelingen har ansvar for å tildele og følge opp øremerket statlig tilskudd til tiltak for bedre språkforståelse blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Tildelingen skjer i samarbeid med ledelsen i seksjon barnehage.

Midlene brukes til lønn (flerspråklige assistenter og ekstra norskspråklige ressurser), til språkmateriell og til å utarbeide verktøy / metoder. I 2013 har barn i alle bydelens barnehager dratt nytte av tilskuddet på ulike måter.

Avdeling familietiltak har ansvar for å koordinere bydelens tilbud om ICDP foreldreveiledning. Koordineringen skjer i samarbeid med Barnevernet og NAV.

### 3.3.4 Hovedoversikt økonomi barnehager

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2012	Oppr. Budsjett 2013	Regulert budsjett 2013	Regnskap 2013	Avvik reg.bud/regnskap 2013
201 Førskole	299 547	340 060	329 028	340 269	-11 241
211 Styrket tilbud til førskolebarn	21 316	19 620	24 622	25 783	-1 161
221 Førskolelokaler og skyss	70 088	72 180	72 316	71 751	565
<b>Sum netto utgifter *)</b>	<b>390 951</b>	<b>431 860</b>	<b>425966</b>	<b>437 803</b>	<b>-11 837</b>

\*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 0.1.B

#### Bydelens vurderinger:

##### Forbruk og aktivitetsøkning 2012 til 2013:

Utgiftene på funksjonsområde 2A har økt med ca. 47 millioner fra 2012 til 2013.

Økning i utgifter på funksjon 201 utgjør 40 millioner hvor 10,3 millioner skyldes omposteringer fra funksjon 120/130 til funksjon 201. Den resterende summen på funksjon 201 skyldes helårsdrift i Støperiet barnehage (kommunal) mot 5 måneders drift i 2012 (18,5 millioner), økning i tilskudd til ikke-kommunale barnehager (2 millioner), regnskapsføring av ekstraordinære inntekter i 2012 som gjaldt året før (1,9 millioner) og økninger i pedagogressurser pga. krav fra Fylkesmannen om omgjøring av deltidsstillinger til heltidsstillinger (0,7 millioner). Det lokale lønnsoppgjøret utgjorde ca. 5,3 millioner i 2013. I tillegg er økningen i pensjonsutgifter fra 15,7 % i 2012 til 18 % i 2013 (for ansatte i barnehagene) også en del av utgiftsøkningen.

Utgiftene på funksjon 211 har økt med i overkant av kr 4,5 mill. hvorav kr 0,625 mill. gjelder omposterte 120-utgifter. Økningen i aktivitetsnivå var størst hos pedagogisk team, som har brukt kr 2,576 mill. mer i 2013 sammenlignet med 2012. En del av utgiftsøkningen på denne funksjonen har

også med flytting av åpent barnehage i nye lokaler å gjøre, kostnadene utgjør mellom kr 300 000 til kr 400 000.

Avvik vedtatt- og regulert budsjett:

Budsjettet for funksjonsområde 2A er i løpet av 2013 redusert med ca. 6 millioner.

Budsjettet for funksjon 201 er redusert med 11 millioner. En reduksjon på 14,1 millioner skyldes at faktiske pensjonsutgifter til ansatte i barnehagene var 6,3 % lavere enn gjennomsnittlig pensjonsprosent i Oslo kommune. I tillegg har det vært en reduksjon på 1,568 millioner som skyldes endringer i små og store barn i ikke-kommunale barnehager fra 2011 til 2012. Budsjettet til ikke-kommunale barnehager er også styrket med 0,682 millioner på grunn av økning i minstesats for likebehandlingstilskudd fra 94 til 96 % fra august 2013. I Bu-sak 64/13 ble budsjettet på funksjon 201 styrket med 2,960 millioner av mindreforbruk 2012 (0,350 millioner til nye rutere og linjer i barnehagene, 0,450 millioner til økning i tilskudd ikke-kommunale barnehager, 0,460 millioner til drift av kveldsåpen barnehage høsten 2013, 0,700 millioner til økning i pedagogressurser fra august og 1 million til sykefraværprosjekt og ekstra vikarer i barnehagene). Budsjettet er i tillegg økt med 0,895 millioner i kompensasjon til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning.

Regulert budsjett for 211 har økt med kr 5 mill. sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett for 2013. Halvparten av disse midlene, kr 2,508 mill., gjelder statstilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder. Videre gjelder økningen sentralt avsatte midler til språkstimulerende tiltak til barn i førskolealder. Resten av budsjettøkningen gjelder ompostering av pensjonsinnskudd fra barnehagene/funksjon 201.

Avvik- regulert budsjett – regnskap:

Samlet sett har funksjonsområde 2A et korrigert merforbruk på 0,9 millioner.

Funksjon 211 har, når 120-utgiftene ikke er tatt med i betraktning, et merforbruk på rundt kr 0,5 mill. Dette skyldes i hovedsak merutgiftene på avtalefestet pensjon og egenandel for uførepensjon og et merforbruk på kr 0,75 mill. hos fagsenterets pedagogisk team. Pedagogisk team har meldt en stor økning i antall barn og vedtakstimer som utløste ressurser etter Opplæringslovens § 5-7.

Mer forbruket på 201 på 0,4 millioner skyldes at utgiftene til avtalefestet pensjon og egenandel uførepensjon på funksjon 201 har vært høyere enn budsjettet.

### 3.3.5 Mål- og nøkkeltall barnehager

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 2A - Barnehager	Resultat 2011	Resultat 2012	Måltall 2013	Resultat 2013	Avvik resultat - måltall
<b>Innhold</b>					
Foreldreundersøkelse: Foreldres generelle tilfredshet*		4,98	5,00	4,90	-0,10

\* "Alt i alt, hvor fornøyd er du med barnehagen?" Skala fra 1-6 der 6 er best.

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 2A – Barnehager	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013
<b>Innhold</b>				
Andel skolestartere som barnehagen sendte informasjonsskjema til skolen om - kommunale barnehager			71,0 %	77,9 %
Andel skolestartere som barnehagen sendte informasjonsskjema til skolen om – ikke-kommunale barnehager				24,7 %
Andel kommunale barnehager som bruker Oslobarnehagens mal for årsplan*				100,0 %
Andel ikke-kommunale barnehager som bruker Oslobarnehagens mal for årsplan*				0,0 %
Andel kommunale barnehager som har evaluert språkmiljøet i tråd med Oslostandard for Godt språkmiljø*				100,0 %
Andel ikke-kommunale barnehager som har evaluert språkmiljøet i tråd med Oslostandard for Godt språkmiljø*				36,6 %
Andel kommunale barnehager som har tilbudt to foreldresamtaler til alle foreldre i løpet av året*				100,0 %
Andel ikke-kommunale barnehager som har tilbudt to foreldresamtaler til alle foreldre i løpet av året*				83,3 %
Andel kommunale barnehager som har deltatt i to samarbeidsmøter med barneverntjenesten*				95,0 %
Andel ikke-kommunale barnehager som har deltatt i to samarbeidsmøter med barneverntjenesten*				92,0 %
<b>Utbygging</b>				
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	88,4 %	95,0 %	94,0 %	91,0 %
Andel barn 1-2 år med barnehageplass (dekningsgrad)	77,4 %	80,2 %	84,7 %	77,0 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass (dekningsgrad)	93,7 %	96,3 %	103,0 %	105,4 %
Antall barn 1-2 år med barnehageplass	1 090	1 126	1 186	1 143
Antall barn 3-5 år med barnehageplass	1 318	1 400	1 490	1 530

\* Ny rapportering for 2013

#### Bydelens kommentar:

Foreldreundersøkelsen viser at bydelens barnehageforeldre er litt mindre fornøyd enn gjennomsnittet i Oslo. Spesielt trekker utemiljø ned, men forbedringsområder er også informasjon og medvirkning. Bydelens barnehager har god score på trygghet, omsorg – dvs kvaliteten på personalet.

Nøkkeltallstabellen er i stor grad ny dette året. Dekningsgrad barnehageplass har gått noe ned for barn under 3 år, mens bydelen har overdekning av barn over 3 år. Dette skyldes at bydelen gir plass til en del barn som ikke tilhører bydel.

### **3.4 Funksjonsområde 2B Oppvekst**

#### **3.4.1 Ansvarsområde oppvekst**

Funksjonsområde inneholder:

- Fagsenter for barn og unge består av:
  - Avdeling forebyggende helsetiltak barn, unge og gravide som inkluderer jordmortjenesten, helsestasjon 0-5 år, skole- og ungdomshelsetjenesten 6-23 år
  - Helsestasjon for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom (byomfattende tilbud)
  - Avdeling Ergo- fysioterapi for barn
  - Avdeling Familietiltak (F2A)
  - Avdeling Pedagogisk team (F2A)
- Barnevernsenter
- Døgnkontakten og Miljøarbeidertjenesten
- 1 fritidsklubb (Dragen)
- X-Ray ungdomskulturhus
- Sommerklubber
- Sinsen kulturhus med kulturstasjon for barn og unge
- Gateteam
- SaLTo
- Byomfattende barneparktilbud

Barnevernsarbeidet i bydelen er regulert av lov om barneverntjenester. Kommunen har ansvar for å gi råd og veiledning, treffe vedtak i henhold til loven, eventuelt innstille til vedtak, forberede saker for behandling i fylkesnemnda og iverksette og følge opp tiltak. Fylkesnemnda i Oslo og Akershus for sosiale saker fatter tvangsvedtak. I hver kommune skal det være en administrasjon med en leder som har ansvar for oppgaver etter loven.

Bydelsbarnevernet skal bestille institusjonsplasser og fosterhjems plasser av Barne- og familieetaten. Etatens mottaks- og konsultasjonsavdeling har ansvar for å yte bydelsbarnevernet råd og veiledning før eventuell plassering i institusjon foretas. Etaten bistår også Kommuneadvokaten, på bydelens vegne, i barnevernssaker som bringes inn for domstolene.

Det helsefremmende og forebyggende arbeidet for barn og unge 0-20 år i henhold til kommunehelsetjenesteloven ivaretas av kvalifisert helsepersonell.

Helsetjenestene omfatter alle barn og unge i alderen 0-20 år, foreldre og andre omsorgspersoner, samt vordende foreldre. Formålet er å fremme fysisk og psykisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og å forebygge sykdommer og skader. Kommunen har et særlig ansvar overfor mennesker med spesielle behov grunnet kronisk sykdom, funksjonshemming og utsatte grupper.

Tilbudet omfatter helseundersøkelser, veiledning og rådgivning, nettverksskapende arbeid, undervisning og helseopplysning.

Barnepark er et byomfattende korttids utendørs leke- og aktivitetstilbud for barn og har egne vedtekter. Fra august 2013 har bydelen mottatt øremerkede midler til tiltaket.

### **3.4.2 Hovedmål oppvekst – Strategisk plan 2012-2015**

Hovedmål for bydelens tjenester:

*Med utgangspunkt i de enkeltes ressurser og muligheter, bidrar bydelens tjenester til et verdig, meningsfylt og selvstendig liv.*

Tidlig innsats, egenmestring, møteplasser og samarbeid er innsatsområder i bydelens strategiske plan for perioden 2012 -2015:

#### **Tidlig innsats**

Tidlig innsats er viktig. Jo tidligere bydelens tjenester fanger opp bekymringer, desto større mulighet er det for å lykkes i arbeidet med å gi barna, ungdommene og deres familier den støtten og hjelpen de trenger.

All erfaring tilsier at det lønner seg å sette i gang tiltak tidlig der det er bekymring. Kultur- og fritidstilbudene og helsestasjonstjenestene er viktige arenaer for å fange opp bekymringer. Gjennom disse tilbudene er det mulig å involvere de tjenestene som er nødvendig for å etablere gode, koordinerte tiltak for de som trenger det.

Å være tjenestemottaker kan virke passiviserende. Tidlig og god hjelp som bidrar til mestring av eget liv, øker livskvaliteten og reduserer behovet for mer inngripende tiltak senere i livet. Målrettet tiltak med sikte på egenmestring har generelt større mulighet for å lykkes jo tidligere de settes inn. Tidlig innsats forhindrer utvikling av uheldige livsmønstre. Dette gjelder spesielt ungdom i etableringsfasen til selvstendig liv.

#### **Egenmestring**

Bydelens grunnholdning er at innsatsen skal bidra til selvhjelpenhet. Barn, unge og deres familier skal få hjelp til å klare seg selv og mestre sin egen livssituasjon. Bydelens tjenestetilbud er innrettet mot et selvstendig liv, aktiv og meningsfull tilværelse og hjelp til selvhjelp. Tjenestene skal i størst mulig grad utføres i samråd og dialog med bruker.

Hensikten med alt vi gjør, skal være å bidra til at flest mulig mestrer eget liv. Tjenestene skal hjelpe barn, unge og deres familier som er i en vanskelig livssituasjon, og utføres på en slik måte at det fremmer selvstendighet. Tilbudene er i seg selv ikke en garanti for dette. Brukt på tilfeldig eller lite gjennomtenkt måte kan tjenestene bidra til uønskede klientforhold.

#### **Møteplasser**

Sosialt fellesskap og aktiviteter er nødvendig for et godt liv. For å kunne gi riktig og god hjelp tidlig, blir møteplasser viktig. Dette innebærer et vidt spekter av møteplasser både fagområdene imellom, møter mellom brukere og tjenestene og møteplasser for barn, unge og deres familier. Kultur- og fritidstilbudene er en viktig arena for bydelens barn og unge. I møte med trygge voksne og jevnaldrende får de en trygg og god start på livet.

Bydelen skal ha steder som legger til rette for aktiviteter og deltakelse uavhengig av kulturell bakgrunn og funksjonsevne.

Ansatte skal ha møteplasser der de treffer ansatte fra andre tjenester – for i samarbeid å finne gode løsninger for brukerne.

### **Samarbeid**

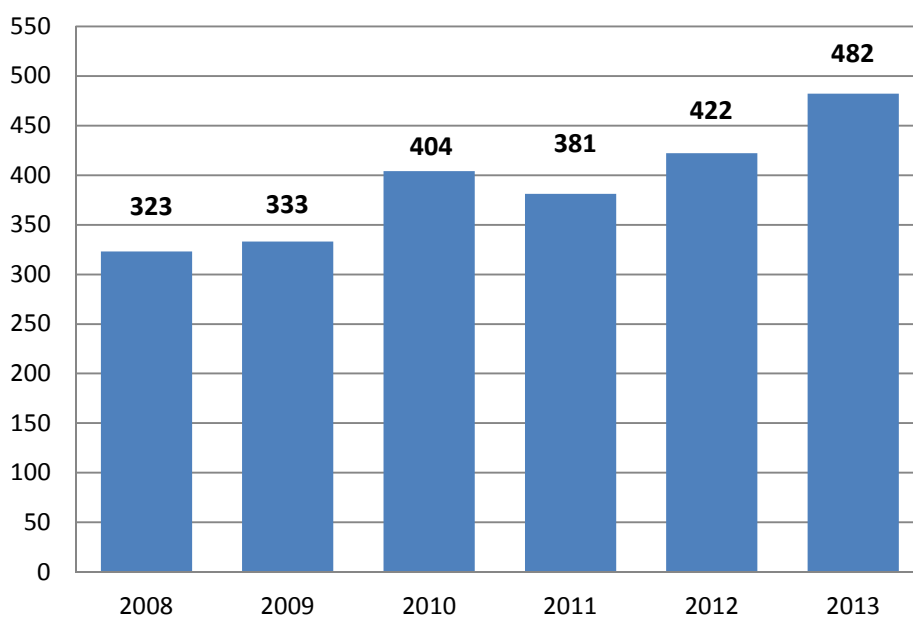
Bydelen har etablert en rekke samarbeidsrutiner og tverrfaglige møteplasser på ulike nivåer. Dette er fundamentet for å etablere tilbud som sikrer gode og koordinerte tjenester til barna. Det er utarbeidet ei håndbok i tverrfaglig samarbeid som beskriver samarbeidsprosedyrer og forventning til de ansatte når det gjelder det å tenke og handle tverrfaglig.

Behovene til brukerne kan ofte være sammensatte og komplekse. For å møte disse behovene på en helhetlig måte, må de ulike tjenestene samarbeide for å finne de rette tiltakene og de gode løsningene. Tiltak og tilbud til brukerne skal preges av felles tenkning og felles innsats. Gjennom samarbeid utvikles koordinerte tiltakskjeder.

### **3.4.3 Situasjonsbeskrivelse oppvekst**

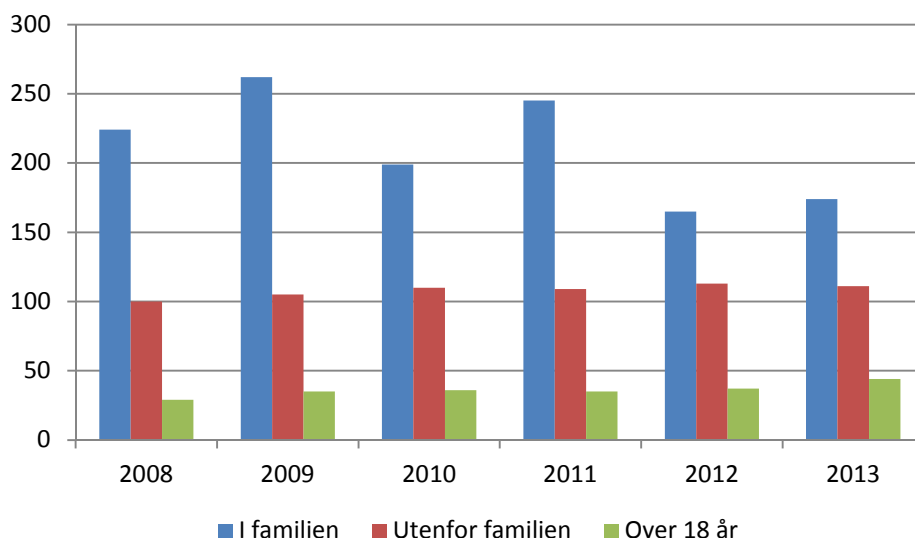
#### **Barnevern**

Mottatte meldinger per 31.12.:



Pr 31.12.2013 hadde tjenesten mottatt 482 meldinger. I realiteten har det kommet inn flere meldinger, men disse registreres ikke i datasystemet, da de ofte er melder nummer to på samme hendelse. Barneverntjenesten registrerer generelt en økning av meldinger knyttet til vold i nære relasjoner, og politiet er stadig den som melder flest saker til tjenesten.

Tiltak per 31.12.:



Pr. 31.12.2013 hadde tjenesten totalt 285 barn i tiltak (herav 44 over 18 år): 174 i familien og 111 utenfor familien.

Barneverntjenesten utøver råd og veiledning innenfor barneverntjenestens saksområde til beboere og andre deler av tjenesteapparatet i bydelen. Disse oppgavene fanges ikke opp av rapporterings-/statistikksystemer.

Fra høsten 2008 har barneverntjenesten i bydelen vært organisert etter generalistmodellen. Dette innebærer at det innenfor hvert av fagteamene arbeides både med undersøkelser og hjelpetiltak. Et team arbeider med barn og familier i alderen 0-12 år og et team arbeider med barn/ungdom/familien i alderen 13-23 år. Oppgaver tilknyttet tilsyn og fosterhjem er organisert i et eget fosterhjems-/omsorgsteam. Et eget kontorfaglig team med fire ansatte besørger bl.a. drift og økonomiske utbetalinger via fagsystemet «Familia».

Et nytt fagteam, Mottak og ressursteamet, ble etablert våren 2011. Fagteamet er i løpet av 2013 blitt utvidet med to stillinger, og det er foretatt noen innholdsmessige justeringer for bedre å møte krav og tilpasninger til bydelen for øvrig. Fagteamet består pr. 31.12.13 av to nettverkskonsulenter, to mottakskonsulenter, tre familieveiledere og en konsulent bl.a. med fokus på tettere samarbeid med bydelens barnehager. Disse stillingene fungerer som ressurser for de øvrige fagteamene ved barneverntjenesten. I tillegg ligger hovedvekten av ansvaret for samarbeid med barnehager og skoler til dette teamet.

Det ble i 2011 besluttet å ta i bruk oppstartsmøter som metode i undersøkelsesfasen i barneverntjenesten. Den overordnede målsetting for bruk av oppstartsmøter er følgende:

- økt grad av brukermedvirkning
- mobilisering av det sosiale nettverket
- ressursmobilisering (støtte og problemløsning)
- større åpenhet og rom for å snakke sammen om viktige ting som angår alle involverte

I samarbeid med mottaket gjennomgår nettverkskonsulentene alle innkomne meldinger med tanke på mulighet for bruk av oppstartsmøte som metode i undersøkelsesfasen.

Erfaringen fra 2011 har i stor grad vært meget positiv og oppleves som arbeidsbesparende og effektiv. Brukerne selv melder tilbake at metoden oppleves som svært ivaretagende på en god og respektfull måte. I 2013 har det vært avholdt 22 oppstartsmøter som omfatter 28 barn. Barna fordeler seg i aldersgrupper på følgende måte; 0-5 år: 8 barn, 6-12 år: 12 barn, 13-18 år: 8 barn/ungdom.

Nettverkskonsulentene drifter også nettverksmøter i tiltakssaker, og i 2013 har det vært avholdt 19 nettverksmøter som omfatter 15 barn.

De tre familieveilederne har i løpet av 2013 jobbet med i alt 41 familier, som omfatter totalt 66 barn. Aldersfordelingen på barna i disse sakene er følgende; 0-5 år: 20, 6-12 år: 35, 13-18 år: 11. Det er god gjennomstrømning på tiltakene, og tidsperspektivet i de enkelte sakene er i snitt fra 6-12 måneder. Barneverntjenestens erfaring er meget positive. Når barneverntjenesten selv rår over disse ressursene gir dette tjenesten et bredt og godt grunnlag for et helhetlig blikk på familien.

Bydelens deltagelse i satsningen på prosjektet "Unge Gjengangere" og politiets økte fokus på denne gruppen ungdommer medførte avdekking av grov kriminalitet som igjen førte til flere plasseringer på institusjon (tvang og frivillig) i 2008. Bydelen har opprettholdt det tette samarbeidet med politiet de siste fem årene, noe som har medført en markant nedgang i institusjonsplasseringer i denne kategorien.

Etableringen av Liljeveien, et eget bokollektiv for ungdom, har vært vellykket. Liljeveien bokollektiv har som hjelpetiltak for barneverntjenesten medført en nedgang i bruk av institusjoner som plasseringsalternativ. Fra etableringen av bokollektivet i Liljeveien og frem til oktober 2012, hadde barneverntjenesten en gjennomstrømning på 10 ungdommer. Fra oktober 2012 til desember 2013, har det vært en gjennomstrømning av 8 ungdommer. I tillegg har Liljeveien fungert som akutt bolig i to døgn for en ungdom som i utgangspunktet var plassert i fosterhjem. Pr. 31.12.2013 bor det fire ungdommer i Liljeveien bokollektiv. Bokollektivet fungerer som en god overgang fra skjermet institusjonstilværelse til egen bolig.

Barneverntjenesten har et tett og godt samarbeid med bydelens Gateteam. Barneverntjenestens ungdomsteam og Gateteamet møtes fast hver 14 dag til drøfting av felles utfordringer.

Barneverntjenesten samarbeider tett med Kultur- og fritidsseksjonen i BAUT (barne- og ungdomstjenesten). Dette er omtalt under situasjonsbeskrivelse fritidstilbud.

Det har ikke vært registrert saker som omhandler tvangsekteskap eller trusler om tvangsekteskap i bydelens barneverntjeneste siden 2008. I 2011, 2012 og 2013 har ikke barneverntjenesten mottatt noen meldinger som omhandlet kjønnslemlestelse.

Barneverntjenesten har, på bakgrunn av tidligere inngåtte samarbeidsavtaler og kontaktmøter med bydelens barnehager, skoler, aktivitetsskoler, Fagsenter for barn og unge – herunder pedagogisk team, helsestasjonene og ergo-, fysioterapitjenesten, etablert gode samarbeidsarenaer for felles satsning på bydelens barn og unge.

Barneverntjenesten etablerte i 2010 samarbeidsrutiner med bydelens NAV, et samarbeid med total fokus på hele tiltakskjeden rundt en familie eller en ungdom. Dette samarbeidet har medført tett dialog opp mot enkeltsaker som sikrer brukerne bedre tjenester. Barneverntjenesten har også etablert en fast samarbeidsrutine med bydelens bestillerenhet, noe som igjen sikrer at barn og ungdom får rett hjelp i henhold til rett lovverk.



## **Fritidstilbud**

Bydelens fritidstilbud retter seg mot barn og unge voksne i alderen 8 til 25 år. Per 1.1.2013 var 9 718 barn og unge i denne aldersgruppen bosatt i bydelen. Dette er det største antall unge blant Oslos indre bydeler.

Bydelen har 4 barneskoler, Hasle, Sinsen, Lakkegata og Grünerløkka og en ungdomsskole, Frydenberg. Bydelen har dessuten 2 videregående skoler, Foss og Elvebakken. Høsten 2014 vil bydelen få enda en ungdomsskole, denne vil være lokalisert i tidligere Sofienberg videregående skole. Bydelen har et forpliktende samarbeid med Oppfølgingstjenesten for de elever som faller ut av videregående skole, eller som har problemer med å fullføre videregående opplæring. Ved siden av et bredt forebyggende arbeid gjennom fritidstilbudene våre samarbeider Kultur og fritid tett med barneverntjenesten og NAV om ulike tiltak og prosjekter. Bydelen mottok støtte fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet til flere prosjekter for å skape åpne møteplasser og å bekjempe barnefattigdom, hvorav ferie- og fritidstiltak i skoleferier er det største. Flere prosjekter er nevnt under beskrivelsen av de ulike tjenestene. I 2013 hadde bydelen et stort jubileumsarrangement i Birkelunden der fritidsaktørene våre var sterkt delaktige.

I tillegg til skolenes økte innsats for å hjelpe elever til best mulig resultat, har det vist seg nødvendig å supplere på forskjellige måter med ferdighetsutvikling for bydelens barn og unge. Nedenfor følger en omfattende situasjonsbeskrivelse av bydelens fritidstilbud.

### **X-Ray ungdomskulturhus**

X-Ray er et selvdrivet ungdomshus for barn og unge i alderen 13 til 25 år fra Oslo og omegn, hvor bydelen har driftsansvar for bygg og koordinering gjennom en leder samt en konsulent med fagkompetanse innenfor multimedia, musikk og dans. Huset har egen konsert- og teaterscene, lydstudio og øvingsrom for band. X-Ray er døgnåpent 7 dager i uka for ungdommer som sitter i husstyret og/eller er med i faste grupper som øver på huset. Besøktallet, som stadig øker, ligger på mellom 800 og 1 000 besøk per uke i 2013. Ungdomsarbeidere og fagpersoner er å treffe på huset mellom kl. 11.00 og 19.00 mandager til fredager.

X-Ray's mangfoldige tilbud skal gi ungdom muligheten til å utvikle sine skjulte talenter. Aktivitetene som er mest populære blant ungdomshusets besøkende er forskjellige former for dans og musikk, video, radio, data, og teater. X-Ray har gjennom årene blitt en viktig plattform og et etablerende utgangspunkt for mange ungdommer. Dersom man tar en titt på Oslos nåværende artister, har mange stått på scenen for første gang på X-Ray.

X-Ray har i 2013 satset på større musikkarrangementer som Rap Battle (en gang i måneden f.o.m. mai og med finale i desember), Band Battle, Oslo World Music Festival og Summersplash (i samarbeid med Melafestivalen). Det ble dessuten avholdt en del dansekonsurranser på huset samt at flere av X-Ray's danse- og musikkgrupper deltok i arrangementer i inn- og utland med gode resultater, bl.a. en førsteplass i en breakdance-konkurranse i Sverige.

Som tidligere år ble det også i 2013 arrangert Natt-basket. Hensikten med arrangementet, som holdes fra ettermiddag til morgenen dagen etter, er å gi ungdommene fra 7. trinn muligheten til å møtes i et sosialt arrangement med trygge rammer og omgivelser før de skal begynne på ungdomsskolen sammen. Det er nulltoleranse for mobbing under hele arrangementet, og det oppmuntres til samarbeid og samvær blant elevene.

Det årlige husstyreseminaret ble arrangert i februar ved Hadeland turisthotell. Dette er et lederutviklingsseminar for ungdommene i husstyret.

Prosjektet «Inkluderingsdans», et tilbud til barn og unge med nedsatt fysisk og/eller psykisk funksjonsevne, har blitt veldig populært siden oppstarten i 2011. På grunn av stor etterspørsel ble tilbudet i 2012 og 2013 videreutviklet ytterligere med en gruppe for viderekomne, i tillegg til nybegynnergruppen. Treningen avholdes hver tirsdag mellom kl. 14.30 og 16.30.

Prosjektet «mEATing Point» er en blanding av samlingspunkt, leksehjelp og kafé. Formålet med prosjektet er å tilby barn og unge med dårlig personlig- og/eller familieøkonomi et møtested der de kan benytte seg av PC/internett, møte jevnaldrende og kjøpe mat til rimelige priser.

X-Ray tilbyr, i likhet med de andre fritidsklubbene i bydelen, et omfattende ferieprogram i sommermånedene. I 2013 har ungdomshuset tilbudt workshops i Bollywood-dans, Breakdance og Inkluderingsdans. Det ble i tillegg arrangert besøk på badeland og gokartbane og sommerleir ved Kinsbakken.

X-Ray har i mange år samarbeidet med NAV om kvalifisering av ungdom. Formålet med dette samarbeidet er å bidra til at flere av bydelens ungdommer klarer å få ønsket arbeid og delta aktivt i yrkes- og samfunnsniv. Også i 2013 har en rekke ungdommer hatt praksisplass ved X-Ray. Dessuten jobber ungdomshuset tett sammen med de andre fritidsklubbene, særlig i forbindelse med større arrangementer som arrangeres på tvers av bydelens fritidsklubber/-aktører. X-Ray har også samarbeidet med NAV om «Drømmeuka».

X-Ray har startet dansegruppe for barn i alderen 4 – 13 år etter sterke oppfordringer fra foreldrene og barna selv. Tilbudet er veldig populært og vokst veldig fort. Barna optrådte på World Music festival. Vi samarbeider tett med Dragen Juniorklubb om dette.

Det er også satt i gang leksehjelp en gang i uka, det er mange som sliter med skolen og derfor har et stort behov for leksehjelp, så denne ordningen utvides i 2014.

### **Sinsen kulturhus**

Sinsen kulturhus tilbyr kultur- og fritidsaktiviteter for barn og unge fra 9 år (4. trinn) til 20 år. Kulturhuset, som holder til i Lørenveien, har egen konsertscene, lydstudio, flere øvingsrom for band, kafé og diskotek.

Sinsen kulturstasjon drives i samarbeid med Oslo kommunale musikk- og kulturskole. I 2013 fikk omtrent 170 elever undervisning i bl.a. sang, gitar og piano på Sinsen kulturhus. I tillegg benyttet ca. 25 band seg av husets øvingsrom. Nytt i 2013 var kurset «Singer / Songwriter», hvor elevene får undervisning i flere fag samtidig (for eksempel sang og gitar). Musikkundervisning pågår 4 dager i uka, fra mandag til torsdag.

Kulturhusets øvrige aktiviteter varierer gjennom uken. Juniorklubben, et kveldstilbud på onsdager, retter seg mot barn og unge i alderen 9 til 13 år. Ungdomsklubben er et tilbud til ungdom i alderen 13 til 18 år og har et stabilt besøkstall på i overkant av 100 ungdommer hver fredag kveld.

Ungdomsklubbens aktiviteter varierer fra gang til gang, og det arrangeres bl.a. konserter, dansekurranser og studio/DJ-grupper. Aktivitetsklubben, et etterskoletilbud som pågår 2 dager i uka (tirsdag og torsdag, kl. 13.30 til 17.00), har ca. 200 besøkende hver uke og tilbyr hobbyaktiviteter, dans, klatring, kampsport, fotball, svømmekurs og spillekvelder til barn i 4. til 7. trinn. En stor del av kulturhusets etterskoletilbud blir finansiert med eksterne midler, bl.a. med midler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Oslo idrettskrets.

Sinsen kulturhus har også i 2013 utarbeidet et omfattende fritidsprogram for sommer-, høst- og vinterferiene. Bydelen mottar støtte til ferie- og fritidsaktiviteter fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Miljøteamet på Frydenberg ungdomsskole er videreført i 2013. Teamet, som har eget kontor i skolens administrasjon, består av ansatte fra Sinsen kulturhus, Gateteamet og skolen. Ansatte fra kulturhuset arbeider på skolen fem dager i uken med formål å øke elevenes trivsel, redusere mobbing og skolefravær, og skape inkluderende arenaer for aktivitet og læring. For å nå dette målet etablerte Sinsen kulturhus i januar 2013 et nytt etterskoletilbud i samarbeid med Frydenberg ungdomsskole ved navn «Aktiv!». Hovedbase for tilbudet er skolens unike biblioteklokale og kantineområde. Også skolens kantineområde og flerbrukshall er i daglig bruk til dette arbeidet.

Prosjektet «Schous Plass» ble høsten 2012 etablert i samarbeid med Sinsen kulturhus, Deichmanske bibliotek og Gateteamet, og med praktisk hjelp fra Avdeling for kvalifisering og miljø (KOM). I 2013 har kaféen på Deichmanske bibliotek vært åpen 4 dager i uka (med en miljøarbeider til stede). Tilbudet ble i løpet av høsten 2013 utvidet med bl.a. en ungdomsscene hver fredag kveld og åpent møtested for ungdommer hver dag fra kl. 16.00 – 19.00 med diverse kurs og aktiviteter. Til å fremme dette arbeidet har Sinsen kulturhus mottatt finansiell støtte av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

I mars 2013 arrangerte Sinsen kulturhus Ungdommens kulturmønstring for 13. år på rad. Arrangementet ble denne gangen avholdt på Deichmanske bibliotek på Schous plass med god oppslutning fra publikum. Kulturmønstringen i 2014 skal arrangeres på samme sted for å fremme etableringen av Schous plass som et spennende og åpent møtested.

Prosjektet «Kelasame – Vi leker!» ble videreført i 2013. Dette tiltaket, som har som målsetting å bidra til at barn og unge med rombakgrunn får tilgang til kultur- og fritidstilbud i nærmiljøet, har en stabil brukergruppe på 20-25 barn i alderen 9-15 år. Prosjektet har imidlertid hatt store utfordringer i 2013 knyttet til uro i miljøet, og har ved flere tilfeller vært nødt til å stenge på grunn av trusler mot deltakere og deres familier.

### **Dragen juniorklubb**

Dragen juniorklubb er et tilbud som retter seg mot barn i alderen 8 til 14 år. På klubben kan barna drive med en rekke aktiviteter, som for eksempel hobbyaktiviteter, kunst og håndverk, sang, musikk og dans, biljard, leksehjelp, kokkelering, data og lek, og ballspill i gymsalen. Klubben holder åpent på hverdager mellom kl. 13.00 og 18.00, noen dager kan det blir seinere. I tillegg kommer en del spesielle arrangementer i helgene og Dragens omfattende ferieprogram i både sommer-, høst- og vinterferiene.

Dragens mangfoldige tilbud er avhengig av frivillige, studenter i praksis, ungdommer som soner samfunnsstraff og læringer. Dragen har i samarbeid med Lakkegata skole tilbud i storefri for 7.trinn, tiltaket har gitt gode resultater og er fra 2012 utvidet til også å gjelde 5.trinn. Tidlig innsats for å skape gode relasjoner og trygghet er hovedfokus. Dette arbeidet ble utvidet og styrket ytterligere i 2013.

Hver onsdag tilbyr Dragen svømmekurs til sine barn, og i 2013 var det mellom 10 og 15 barn som deltok på kurset. Alle deltakere får Dragens svømmemedalje når de har lært å svømme. Ansatte på Dragen følger også barn til X-Ray for å delta på danseundervisning. Gjennom Forskerfabrikken tilbyr Dragen elever på 4.-7.trinn forskerkurs i naturfag for å stimulere fantasien, øke nysgjerrigheten og forståelsen for mulighetene naturfag gir.

Dragen tilbyr også opplæring i snowboard, ski og skøyter i eget nærmiljø. Foto- og filmgruppe er etablert og har allerede hatt en utstilling av postkort på biblioteket. Videre er NettVett et viktig tema, og Dragen vil gi barna kvalifikasjoner for å møte den nye digitale virkeligheten.

Utover overnevnte har Dragen i 2013 deltatt med bidrag på bl.a. Elvelangs i fakkellys, Ungdommens kulturmønstring, Verdens Fairtrade dag og Miniøya. Klubben har også arrangert Fairtrade-fotballturnering på Tøyen, hvor flere fritidsklubber var invitert og det ble delt ut Fairtrade premier.

Dragen har videreført og styrket BAUT-samarbeidet (BAUT = Barne- og ungdomstjenesten) i 2013. Gjennom BAUT kan barnevernet bestille tiltak for barn og unge gjennom fritids-tilbudene i bydelen. Juniorklubben hadde etter årets første 8 måneder 13 aktive saker. I tillegg er Dragen en aktiv bidragsyter i Familieprosjektet til NAV.

Dragens miljøtsatsing er viktig. "Dagens barn er morgendagens voksne", og gjennom miljøtsatsingen får alle en innføring i resirkulering, økologisk mat og Fairtrade. Dragen juniorklubb er blant de få tjenestestedene i bydelen som er miljøfyrtårnsertifisert. Dragen begynte i 2013 arbeidet med å anlegge en økologisk hage i bakgården – enda et prosjekt som vil fremme barnas miljøbevissthet.

I området rundt Lakkegata skole har bydelen ansvar for Slurpen som all-aktivitetshus. Daglig drift utøves av Centrum Idrettsforening. I tillegg til Dragen juniorklubb er det idrettsaktiviteter, barneteater, korpsvirksomhet og teaterskole for ungdom der. Lokalene leies også ut til private formål, og brukes som møte- og kurslokaler av bydelen på dagtid.

### **Gateteamet**

Gateteamet (GT) er bydelens oppsøkende tjeneste for ungdom. Gateteamet skal jobbe for å fremme gode oppvekstvilkår på Grünerløkka, med et rus- og kriminalitetsforebyggende perspektiv. Målgruppen er ungdom opp til 23 år. Gateteamet er oppsøkende på gata, jobber oppsøkende på skoler, har stor gruppeaktivitet og gir individuell oppfølging av ungdom som ønsker det.

Gateteamet hadde fire hovedsatsninger i 2013:

- Frydenberg skole (2 - 3 dager i uken)
- Felting/opsøkende arbeid (2 kvelder i uken)
- Individuell oppfølging
- Samarbeid med barnevernets ungdomsteam

GT har hatt faste dager på Frydenberg skole og er en viktig bidragsyter i miljøteamet på skolen. Samarbeidet har generert en del oppfølgingsarbeid på individuelt plan, men også gitt et godt bilde på oppvekstmiljøet i bydelen generelt.

GT har feltet (dvs. oppsøkt samlingssteder for ungdommer) 2 kvelder i uken og patruljerer ulike steder i bydelen. I tillegg har teamet observert tilstøtende områder for å se eventuelle bevegelser av ungdom. Aktuelle samlingssteder for ungdom er identifisert i bydelen, og teamet har samarbeidet med aktører i lokalmiljøet om ungdommer som utfordrer sitt nærmiljø. GT har også kartlagt hasjsalg og romproblematikk.

GT har gitt individuell oppfølging til ca. 60 ungdommer i løpet av 2013, hvorav ca. 40 har fått tettere oppfølging. GT har kartleggingssamtaler med ungdom som er svært risikoutsatt for skolefravall, rusmisbruk og kriminell atferd, og driver oppfølging gjennom å delta i ansvarsgrupper, samarbeider med friomsorgen, psykiatrien og hjemmet. I tillegg har GT i samarbeid med KOM gitt sommerjobb til 21 risikoutsatte ungdommer i 2013.

GT er fast deltaker i alle nettverksgrupper gjennom SaLTo, og har etablert et tett samarbeid med barnevernets ungdomsteam rundt enkeltungdom. Fra og med 01.10.13 ble Gateteamet, Døgnkontakten og barnevernet samlokalisert i Storgata 51. Dette vil resultere i enda tettere samarbeid mellom bydelens fritidssektor og barnevernet.

I september 2013 startet prosjektet «Arbeid etter skoletid» opp, med midler fra Kompetansesenteret rus (KORUS). Dette er et samarbeidsprosjekt mellom NAV, Avdeling for kvalifisering og miljø (KOM), Salto, og hvor Gateteamet har koordineringsansvar. Målgruppen er ungdom i alderen 16 til 19 år som står i fare for ikke å fullføre eller bestå videregående skole på grunn av høyt fravær, lav motivasjon og

utfordringer knyttet til skolesituasjonen og hjemmesituasjonen. Bydelen tilbyr ungdommene en lønnet deltidsjobb på ettermiddagstid, 3 timer pr. uke. Arbeidsarenaene er bydelens ungdomscafé på Deichmanske bibliotek, og Miljøstasjonen som drives av KOM. Arbeidserfaringen gir en reell opplevelse av å gjøre en nødvendig jobb. Det avholdes evalueringsmøter på begge arenaer i forhold til nærvær, mestring og skolemotivasjon. Samtalene gjennomføres hver 6. uke gjennom prosjektperioden. Prosjektet har 6 ungdommer. Det er etablert en styringsgruppe, og det har vært avholdt 3 styringsgruppemøter siden oppstart.

### **Døgnkontakten, miljøarbeidertjenesten og Baut**

Døgnkontakten er et hybel- og oppfølgingstilbud for ungdom med frivillige hjelpetiltak fra barneverntjenesten. I 2013 disponerte Døgnkontakten seks 1-roms leiligheter. Det er et lavterskeltilbud, og det gis individuell oppfølging til både hybelboerne og andre ungdommer som oppsøker Døgnkontakten. Ungdommene møter Døgnkontaktens ansatte på kontoret Døgnkontakten disponerer, hjemme i hybelen sin eller ute på kafé. Viktige samarbeidspartnere er barnevern, foreldre/nettverk, NAV, skole, fritidsvirksomhetene (særlig Gateteamet) og kvalifiseringstiltak.

Formålet med miljøarbeidertjenesten er å tilby ungdomsteamet og barneteamet ved Grünerløkka barneverntjeneste muligheten til å bruke miljøarbeidere i saker der de mener det er hensiktsmessig. Dette er ment å være et tilbud i tillegg til allerede eksisterende tiltak. På lang sikt skal dette bidra til å forhindre dyre institusjonsplasseringer eller andre kostnadsintensive tiltak for barnevernet.

Miljøarbeidertjenesten ble startet opp i november 2012. Medarbeidere fra Gateteamet og Døgnkontakten står for rekruttering og oppfølging av miljøarbeiderne. Samarbeidspartnere er først og fremst barnevernstjenestens ungdoms- og barneteam og NAVs ungdomsavdeling.

Per 31. desember 2013 var det 12 aktive saker og 3 bestillinger fra barnevernstjenesten som ventet på å få tildelt miljøarbeidere.

Målet for 2014 er å opprettholde og utvide arbeidet.

Barne- og ungdomstjenesten (Baut) er en samarbeidsmodell mellom barneverntjenesten og fritidssektor i Bydel Grünerløkka der barnevernet bestiller tilbud og oppfølging av enkeltbarn i bydelens fritidsklubber. Målgruppen er barn og unge mellom 9 og 14 år. Baut er et forebyggende tiltak som skal styrke risikoutsatte barns nettverk og tilhørighet til nærmiljøet gjennom deltakelse på en arena der de kan utvikle ferdigheter og oppleve mestring i samspill med andre barn. Gjennom Baut får barn og unge en kontaktperson i fritidsklubben som gir individuell oppfølging og tilrettelegger for deltakelse i aktiviteter.

Tjenesten ble lagt om høsten 2013 på bakgrunn av endringer i bydelens juniortilbud og barnevernets bestillinger, tiltak tilbys nå i hovedsak på Dragen juniorklubb på nedre Grünerløkka. I 2013 kom det 10 bestillinger om tiltak gjennom Barne- og ungdomstjenesten, tilbud ble etablert i alle sakene.

### **Botilbud i Liljeveien**

Bokollektivet i Liljeveien er et hybel- og oppfølgingstilbud for ungdom mellom 16 og 23 år som trenger oppfølging i overgangsperioden mellom institusjonstilværelse til et mer selvstendig liv i egen bolig. Kollektivet disponerer 4 hybler. 2 voksne medboere, som samarbeider tett med barnevernets ungdomsteam og Gateteamet, hjelper ungdommene med å takle hverdagens utfordringer. I praksis medfører dette at ungdom kan flytte tidligere ut av institusjon og få en mer relevant erfaring i eget nærmiljø.

Utfordringen i 2013 var hyppigere utskiftning av beboere og at flere ungdommer med sammensatte behov flyttet inn. For 2014 betyr dette at det kreves enda tettere samarbeid mellom alle involverte parter og at medboere får god og jevnlig veiledning av Gateteamet i forhold til ungdommenes behov.

## **SaLTo**

SaLTo står for «Sammen lager vi et trygt Oslo» og er samarbeidsmodellen til Oslo kommune og Oslo politidistrikt, hvor hver bydel stiller en SaLTo-koordinator. SaLTo har som hovedmålsetting å redusere kriminalitet og rusmisbruk blant barn og unge i alderen 12 til 23 år. SaLTo-arbeidet er organisert gjennom tverrfaglige nettverk og møtegrupper der bydelens tjenester, Grønland politistasjon og bydelens grunnskoler deltar.

Tiltaket «Unge gjengangere» er et samarbeid mellom forebyggende politi, SaLTo, barneverntjenesten, Nav sosial og Gateteamet. Tjenestene møtes månedlig for å koordinere hjelpetiltak rundt ungdom med alvorlig eller gjentakende kriminalitet. I løpet av 2013 har 20 ungdommer bosatt i bydelen fått oppfølging gjennom samarbeidet. Unge gjengangere kan tildeles mentorer som gir individuell støtte til ungdommene, i 2013 hadde én ungdom mentor gjennom SaLTo. Oppfølgingsteam er en straffereaksjon som innebærer tverrfaglig oppfølging av straffedømt ungdom. I løpet av 2013 fikk 3 ungdommer fra bydelen tilbud gjennom Oppfølgingsteam.

SaLTo samarbeider med politiet og Nav sosialtjenesten om gjennomføring av rusprøvekontrakter som vilkår i påtaleunntatelse når ungdom begår narkotikalovbrudd. I løpet av kontraktperioden får ungdommene oppfølging gjennom samtaler om rus og avlegging av rusprøver. I løpet av 2013 har 18 ungdommer fått bistand gjennom kontrakt om rusprøvetaking i regi av SaLTo.

I perioden 2011 til 2013 har SaLTo i indre øst samarbeidet om gjennomføring av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets LOS-prosjekt. Prosjektet retter seg mot unge i alderen 14 til 23 år som står i fare for å falle ut av skolen. Bydelens LOS har vært tilknyttet miljøteamet på Frydenberg ungdomsskole. I løpet av den treårige prosjektperioden har 65 ungdommer fra indre øst deltatt i prosjektet. Prosjektet ble avsluttet desember 2013, resultatoppnåelse evalueres av Nova i 2014.

SaLTo har ansvar for å koordinere bydelens innsats på Frydenberg ungdomsskole i samarbeid med Sinsen kulturhus, Gateteamet, skolehelsetjenesten, barnevernet og bydelspolitiet. Målsetting er å forebygge frafall og psykiske helseproblemer blant elevene, og redusere hendelser knyttet til mobbing, trusler, rus og vold på skolen. Høsten 2013 har bydel og skole satt særlig fokus på vold i nære relasjoner gjennom presentasjon av forestillingen «Vendepunkt» av rap-gruppen Tonna Brix for alle elver på skolen.

SaLTo samarbeider tett med tjenester i bydelen rundt koordinering og gjennomføring av en rekke prosjekter og tiltak for risikoutsatt barn og ungdom, blant annet «Kelasame - Vi leker!», «Arbeid etter skoletid» og «Schous plass».

Som ledd i kompetanseheving av ansatte som jobber med kriminalitetsforebygging, ble det i 2013 arrangert konferanser om temaene kriminalitet på nett, anabole steroider, mindreårige asylsøkere og frafall fra skole/LOS-prosjektet.

Sommeren 2013 gjennomførte SaLTo det rusforebyggende ungdomsarrangementet Drugfree Zone i Kuba-parken i samarbeid med Gateteamet, X-Ray ungdomskulturhus og Sinsen kulturhus. Ca. 200 ungdommer deltok på arrangementet der bydelspoliti, barneverntjeneste og utekontakter møtte ungdom i basketballturnering og dansekonsurranser.

## **Frivillighetsmidler**

I tillegg til eget fritidstilbud, støtter bydelen ikke-kommunale fritids- og kulturaktører gjennom fordelingen av frivillighetsmidler.

## Helsetjenester for barn og unge

Fødselstallet i bydelen har de siste årene vært stabilt økende. I 2011 ble det født 1055 barn mens det i 2012 ble født 979 barn – altså en liten nedgang. I 2013 ble det født 1003 barn. Bydel Grünerløkka har lenge hatt den høyeste fødselsraten i Oslo. Befolkningsprognosen viser at det forventes en økning i alle aldersgrupper i alderen 0-19 år. Tendensen viser en gradvis økning for hvert år. Det er et økt press på helsetjenesten til barn og unge generelt, og for ergo- fysioterapitjenesten har det spesielt vært en økning barn 0-2 år samt funksjonshemmede og alvorlig syke barn.

Antall nyinnskrevne gravide var 660 i 2012 mens i 2013 var det 721 kvinner. Av disse er det flest førstegangsfødende som er mer ressurskrevende. Månedlig har det vært tilbudt ammeforberedende kurs og fødselsforberedende film for gravide som ønsker det. Hjemmebesøk etter fødsler har vært prioritert; i 2013 ble det gjennomført 832 førstegangshjemmebesøk.

I 2013 har helsestasjonen gitt tilbud om 9 helsesøsterkonsultasjoner og 4 legekonsultasjoner i alderen 0-5 år. Dette er fire færre enn anbefalt norm. Konsultasjoner ved 4 uker, 4, 10 og 18 måneder har ikke vært gjennomført. To av konsultasjonene har vært gruppekonsultasjoner (2 og 8 måneder). Dette har vært et bevisst valgt for å bidra til å skape møteplasser og bidra til nettverksetablering.

I januar 2013 startet helsestasjonen og svangerskapsomsorgen et frivillig tilbud til kvinner i kartlegging av fødsels- og barseldepresjon. Helsestasjonen har tilbudt temadager for foreldre og drop-in timer for veiing og måling av nyfødte barn, samt førstehjelpskurs for småbarnsforeldre. I tillegg er det igangsatt kurs til småbarnsforeldre som har behov for foreldreveiledning utover det ordinære tilbudet. Dette er populære tilbud som er godt besøkt.

Helsestasjonen har fått midler til et 4-årig prosjekt for bl.a. å jobbe med risikoutsatte og sårbare gravide. Som et ledd i dette prosjektet tilbys disse gravide hjemmebesøk av jordmor og foreldre- og fødselsforberedende kurs.

Skole- og ungdomshelsetjenesten har tilbud på 4 barneskoler, 1 ungdomsskole og 2 videregående skoler. Totalt sett skal skolehelsetjenesten yte et tilbud til 4000 elever. Bydelen har per dags dato en ungdomsskole – Frydenberg – med totalt 503 elever. Antall elever som skolehelsetjenesten skal betjene i de videregående skolene er 2042, mens den reelle befolkningen i bydelen i alderen 16-19 år er 1108 per 1.1.2013. Barneskolene i bydelen representerer 1917 elever som skolehelsetjenesten skal yte et tilbud til.

Skolehelsetjenesten har gitt tilbud om skilsmissegrupper for elever på 4. trinn og pubertetsundervisning på 5. trinn. For 8. trinnet er det gjennomført undervisning i seksualitet mens det i 9. trinn er tilbudt grupper med tema psykisk helse. I henhold til nasjonale retningslinjer er det gjennomført veiing og måling av alle elever på 1., 3. og 8. trinn. Alle elever på 2., 6., 7. og 10. trinn er vaksinert. Foruten dette får barn/ungdom fra aktuelle land tilbud om samtale med helsesøster om kjønnslemlestelse i henhold til de nasjonale retningslinjene. Et viktig tilbud til ungdommene er «åpen dør» hvor alle elevene kan komme til helsesøster uten timeavtale. På oppdrag fra skolen har helsesøster undervist om betydningen av god håndhygiene, pubertet og kvinnelig omskjæring i ulike klasser og alderstrinn. Det er opprettet samarbeid mellom skolehelsetjenesten og X-Ray om undervisning i seksuell helse, psykisk helse og kosthold og aktivitet til ungdommene på X-Ray.

Helsestasjon for ungdom har vært åpen to dager i uken for ungdom 13-23 år med helsesøster og lege. Besøket har vært stabilt i 2013 med opp til 15 ungdommer pr. kveld.

Som et treårig prosjekt er det opprettet en psykologstilling som skal være en del av bydelens lavterskeltilbud innen psykisk helse; primært rettet mot gravide, barn og unge. Det vektlegges samarbeid, egenmestring og tidlig innsats for å kartlegge med tanke på videre henvisning. Per 31.12.2013 har det vært 79 nye henvisninger, hvorav 3 står på venteliste. Hver sak har i gjennomsnitt 5- 6 konsultasjoner. I tillegg har psykologen vært gruppeleder for i alt 17 foreldre som har deltatt i foreldreveiledningsprogrammet Circle of Security-Parenting (COS-). Psykologen jobber på både individ-, gruppe- og systemnivå. Eksempler på systemarbeid er deltagelse i Rådgivningsgruppa, veiledning til ansatte, tjenesteutvikling og planarbeid innenfor helsefremmende arbeid.

Fagsenter for barn og unge drifter Helsestasjon for homofil, lesbisk, bifil og transkjønnet ungdom. Tilbudet er byomfattende, og er åpent 1 kveld i uka. Det er bemannet av helsesøster og lege. Det har vært 272 konsultasjoner i 2013. I tillegg foregår en stor del av tilbudet elektronisk via telefon, internett og mail; 369 henvendelser har kommet på denne måten. I tillegg har det vært 208 henvendelser fra foreldre, skoler, psykologer, fastleger og andre hjelpere. Helsesøster jobber utadrettet mot ulike ungdomstilbud og ungdomsskoler. Pågangen har økt markant i 2013.

Per 31.12.2013 hadde Ergo- og fysioterapitjenesten til sammen 456 henvisninger med utsatt helserisiko. Det har vært størst økning av barn med omfattende behov for hjelp. I tillegg til individuell ergo- og fysioterapi har tjenesten hatt gruppeaktiviteter som barselgrupper, åpen helsestasjon, bassengtrening, terapiridning og treningsgrupper for barn med nedsatt funksjonsevne og overvektige barn. Det gis fysioterapitjenester for gjestebarn ved M-klassen (klasse for multifunksjonshemmede barn) på Hasle skole, for barn og unge som går i integrerte klasser på lokale skoler, samt for elever ved skoler utenfor bydelens grenser. Tjenesten har etablert et godt samarbeid med 2 fysioterapeuter med kommunal avtale. Det er merkbart flere henvisninger knyttet til små barn. Det er per dags dato flere småbarn i utredningsfase i samarbeid mellom 1. og 2. linjetjeneste, og disse sakene er tidkrevende. Tjenesten avslutter i 2013 Habiliteringsprosjektet, med gode resultater. Prosjektet har pågått siden 2009. Et forebyggende prosjekt med støtte fra Helsedirektoratet. Erfaringstiltakene integreres heretter i vanlig tjeneste regi med en tverrfaglig innsats. Tjenesten har utarbeidet og produsert 2 brosjyrer med helseopplysninger rettet til befolkningen og til hjelpere rundt barn med nedsatt funksjonsevne. Ergo- og fysioterapitjenesten fikk i 2013 Oslo kommunes folkehelsepris for sitt generelle gode forebyggende helsearbeid.

### **Koordinerende enhet**

Henvendelser vedrørende barn og unge med nedsatt funksjonsevne rettes til Fagsenter for barn og unge. Ved behov for langvarige og koordinerte tjenester vurderes det i samarbeid med foresatte om det skal opprettes ansvarsgruppe og/ eller utarbeides Individuell Plan.

Antall ansvarsgrupper har ligget jevnt på ca. 65 grupper de siste årene.

Det er behov for å utvikle koordinerende enhet til en mer tverrfaglig gruppe med større oppmerksomhet på tidlig innsats og egenmestring, og som fortløpende kan vurdere behovene for koordinering av tjenester i et livsløpsperspektiv. Koordinerende enhet skal fatte vedtak om Individuell plan og opprette ansvarsgruppe. Koordinerende enhet skal jobbe med å innføre elektronisk Individuell plan og gi opplæring i dette.

### **Rådgivningsgruppe for barn og unge som vi bekymrer oss for**

Rådgivningsgruppa er et tverrfaglig lavterskeltilbud for alle de som er bekymret for barn og unges livssituasjon hvor man kan få drøftet bekymringen sin. Sakene drøftes anonymt. Det har vært avholdt månedlige møter. Det er barnehagene som har flest henvendelser til gruppa.



### 3.4.4 Hovedoversikt økonomi oppvekst

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2012	Oppr. Budsjett 2013	Regulert budsjett 2013	Regnskap 2013	Avvik reg.bud/regnskap 2013
231 Aktivitetstilbud for barn og unge	21 539	17 393	21 678	23 098	-1 420
232 Forebygging - skole- og helsestasjonstjeneste	24 371	25 265	27 481	28 457	-976
244 Barneverntjeneste	33 650	37 367	41 696	42 164	-468
251 Barneverntiltak i familien	5 793	7 434	7 357	6 230	1 127
252 Barneverntiltak utenfor familien	80 634	77 400	79 551	80 923	-1 372
<b>Sum netto utgifter *)</b>	<b>165 987</b>	<b>164 859</b>	<b>177 763</b>	<b>180 872</b>	<b>-3 109</b>

\*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 0.1.B

#### Bydelens kommenter:

Forbruket har økt med i underkant av kr 15 mill. i 2013. Omtrent kr 5 mill. av denne økningen skyldes omposteringen fra 120-funksjonen. Barneverntjenesten har bidratt betraktelig til økningen av forbruket på FO2B. Dette både på grunn av et økt antall stillinger og på grunn av av flytting av hele tjenesten i nye lokaler høsten 2013.

Regulert budsjett for funksjonsområde 2B har økt med kr 12 mill. sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett 2013. Mye av økningen skyldes fordelingen av mindreforbruket fra 2012, samt overførte midler, omfordeling av pensjonsutgiftene fra kommunale barnehager og fordeling av sentrale avsetninger.

Funksjonsområde 2B har i 2013, korrigert for 120-justeringen, et mindreforbruk på kr 1,8 mill. Mindreforbruket er i hovedsak på barnevernet.

#### 231 Aktivitetstilbud for barn og unge:

Forbruket på funksjon 231 har økt med omtrent kr 1,5 mill. Derav gjelder kr 0,6 mill. ompostering av 120-utgiftene. Resten av økningen skyldes oppstart av kantine på Frydenberg skole som er et spleiselag mellom bydelens ungdomsseksjon, bydelens kvalifiseringsarbeid og skolen og utgifter til Liljeveien bokollektiv som føres på barnevern og ungdom.

Regulert budsjett for funksjon 231 har økt med kr 4,285 mill. sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett 2013. Størsteparten av økningen gjelder disponering av mindreforbruk 2012. Overføringen av øremerkede midler og fordelingen av sentralt avsatte midler til ungdomstiltak har også bidratt til budsjettøkningen.

Funksjonen har, når 120-omposteringen ikke tas med i betraktning, et merforbruk på kr 0,8 mill. Dette skyldes i hovedsak et merforbruk på prosjekter og for høyt budsjetterte inntekter. Videre var driften av kantina på Frydenberg ungdomsskole dyrere enn budsjettert.

#### 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste:

Forbruket for 232 har i 2013 økt med i overkant av kr 4 mill. Dette skyldes i hovedsak økt forbruk på helsestasjonen og utgifter som er helårsvirkning av en styrking av helsestasjonstjenesten vedtatt i budsjett 2012 og ca. kr 0,8 millioner i forbindelse med ombygging av fagsenteret.

Regulert budsjett for funksjon 232 har økt med kr 2,2 mill. sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett 2013. Økningen skyldes stort sett disponering av mindreforbruk 2012, overføring av øremerkede midler og omfordeling av pensjonsutgifter fra kommunale barnehager.

Funksjonen har et merforbruk på kr 0,9 mill. eller kr 0,2 mill. dersom en ser bort fra ompostering av 120-utgiftene. Mye av merforbruket skyldes for lavt budsjettert egenandel uførepensjon og litt høyere driftsutgifter på fagsenterets administrasjon enn forventet (trolig i forbindelse med flytting av barnevernet og ombygging av familiehuset).

#### 244, 251 og 252 Barnevernet:

Funksjonene 244 Barneverntjeneste, 251 Barneverntiltak i familien og 252 Barneverntiltak utenfor familien må ses i sammenheng. Forbruket på funksjon 244 har gått opp med nesten kr 9 mill. mens forbruket for de to andre funksjoner har gått ned/stått stille, når man tar 120-omposteringen med i betraktning. Den store økningen av forbruket på funksjon 244 har mange årsaker, bl.a. at Grünerløkkas barneverntjeneste, Døgnkontakt og Gateteam har flyttet til nye lokaler, noe som kostet bydelen i overkant av kr 2 mill. i 2013. Videre ble det opprettet en del nye stillinger som følge av statlig styrking av barnevernet. Det er også blitt igangsatt en ny miljøarbeidertjeneste som skal støtte barnevernet i sitt arbeid med lokale tiltak fremover.

Opprinnelig samlet budsjett til disse funksjonene var på kr 122,2 mill., mens justert budsjett 2013 var på kr 129,3 mill. Av denne økningen på ca. kr 7,1 millioner skyldes rundt kr 1,2 pensjon barnehager. Videre ble budsjettet justert med omtrent kr 3 mill. (f.244) fra mindreforbruk 2012 til flytting av barnevernstjenesten, Gateteamet og Døgnkontakten til nye lokaler i Storgata 51. Videre ble det avsatt kr 1 mill. (f.252) som beredskap pga. av barnevernets varierende utgiftsnivå. Budsjettøkningen inneholder også en sentral budsjettjustering på ca. kr 1,2 mill. (f.244) som gjelder en statlig styrking nye stillinger og kompetansehevingstiltak i barnevernet

Når en ser bort fra de ekstraavgiftene på kr 3,6 mill. som gjelder 120-funksjonen, har barnevernsfunksjonene samlet et mindreforbruk på i underkant av kr 2,9 mill. i 2013. En av årsakene til mindreforbruket på 244, 251 og 252 er at bydelen i 2013 har mottatt et høyere beløp refusjoner for enslige mindreårige klienter enn det som var forutsatt i budsjettet. På grunn av barnverntjenestens varierende utgiftsnivå ble det avsatt et beløp på kr 1 mill. til beredskap som også bidrar til mindreforbruket.

### 3.4.5 Mål- og nøkkeltall oppvekst

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 2B - Barnevern	Resultat 2011	Resultat 2012	Måltall 2013	Resultat 2013	Avvik resultat - måltall
Andel avsluttede undersøkelser innen 3 mnd.	89,20 %	96,00 %	100,0 %	98,29 %	-1,71 %
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har tilsynsansvaret	3,71	3,00	4,00	3,24	-0,76 %
Antall gjennomførte oppfølgingsbesøk pr fosterbarn	3,77	3,70	4,00	3,82	-0,18 %
Andel barn i hjelpetiltak med gyldig tiltaksplan pr 31.12.	100 %	100 %	100 %	100 %	0 %

Resultatene for 2013 hentes ut fra Datavarehuset mandag 20.01.2014. Det betyr at oppdateringene i Familia må være fullført senest ved midnatt søndag 19.01.2014. Det betyr også at bydelene må ta ut tall til måltallstabellen for barnevern mandag 20.01.2013 slik at det blir overensstemmelse med det byrådsavdelingen tar ut og det bydelene tar ut.

#### Bydelens kommentar:

Det er gledelig at det er resultatforbedring vedrørende saksbehandlingstid for undersøkelser, gjennomførte tilsyns- og oppfølgingsbesøk.

<b>Nøkkeltall for: Nøkkeltall: Funksjonsområde 2B - Barnevern (EST)</b>	<b>Resultat 2010</b>	<b>Resultat 2011</b>	<b>Resultat 2012</b>	<b>Resultat 2013</b>
Barn med tiltak i løpet av året	470	441	431	423
Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	7,1 %	6,5 %	6,1 %	6,0 %
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år - barneverntjenesten	15 713	15 733	16 950	18 255
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) pr barn i barnevernet	145 060	162 832	270 869	305 714
Brutto driftsutgifter pr barn (f. 244)	31 240	45 641	83 159	106 429
Brutto driftsutgifter pr barn i opprinnelig familie (f. 251)	56 466	36 604	18 087	24 295
Brutto driftsutgifter pr barn utenfor opprinnelig familie (f. 252)	458 322	473 888	649 641	592 681

Kilde: SSB/Kostra - barnevern, bydel - nivå 3, bydelene summert.

#### Bydelens kommentar:

Ved rapportering 2013 er det avdekket at tallene for driftsutgifter i tidligere års rapportering fra bydelen er feil. Den store kostnadsøkningen fra 2010 – 2013, særlig for netto driftsutgifter (f.244, 251 og 252) pr barn i barnevernet og brutto driftsutgifter pr barn (f.244), er derfor ikke reell.

I tillegg er bydelens beregning for 2013 basert på befolkningstall fra 010113 og vil derfor være noe høyere, da den ikke innbefatter befolkningsveksten i 2013.

Tallene gjenspeiler imidlertid trenden i bydelen. Et stabilt antall klienter som forblir lenge i dyre institusjoner bidrar til høye brutto driftsutgifter per barn utenfor opprinnelig familie (f.252).

Økt satsing på lokale tiltak og et økt antall stillinger i barnevernet, finansiert gjennom statlige styrkningsmidler, bidrar til en økning av brutto driftsutgiftene per barn (f.244). Flyttingen av barnevernet i nye lokaler og omposteringen av 120-utgifter har også bidratt til økte brutto driftsutgifter per barn på funksjon 244.

## **3.5 Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg**

### **3.5.1 Ansvarsområde pleie og omsorg**

#### **Funksjonsområdet inneholder:**

- Kjøp av sykehjems- og dagsentertjenester
- Hjemmesykepleie
- Praktisk hjelp i hjemmet
- Fysioterapi- og ergoterapitjeneste
- 3 private eldresentre, hvorav ett med sosionomtjeneste
- Trygghetsalarmer
- Boliger for eldre
- Tilrettelagte omsorgsboliger
- Boliger for yngre funksjonshemmede
- Kjøp av aktivitetsskole (SFO) for funksjonshemmede over 12 år
- Ledsagerbevis

- Personlig assistent
- Omsorgslønn
- Støttekontakt, fritid og avlastning
- TT-tjeneste
- Dagsenter for fysisk funksjonshemmede

Tjenestene innenfor funksjonsområdet er i hovedsak regulert i henhold til lov om kommunale helse – og omsorgstjenester m.m. (helse – og omsorgstjenesteloven).

#### *Lovens formål*

§1-1: Lovens formål er særlig å:

1. *forebygge, behandle og tilrettelegge for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne,*
2. *fremme sosial trygghet, bedre levevilkårene for vanskeligstilte, bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer,*
3. *sikre at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre,*
4. *sikre tjenestetilbudets kvalitet og et likeverdig tjenestetilbud,*
5. *sikre samhandling og at tjenestetilbudet blir tilgjengelig for pasient og bruker, samt sikre at tilbudet er tilpasset den enkeltes behov,*
6. *sikre at tjenestetilbudet tilrettelegges med respekt for den enkeltes integritet og verdighet og*
7. *bidra til at ressursene utnyttes best mulig.*

### **3.5.2 Hovedmål pleie og omsorg – Strategisk plan 2012-2015**

#### **Tidlig innsats**

Å være mottaker av tjenester kan virke passiviserende. Tidlig og god hjelp rettet mot mestring i eget liv – selvstendighet så mye og lenge som mulig, øker livskvalitet og unngår/utsetter institusjonsopphold.

#### **Egenmestring**

Bydelens pleie- og omsorgstilbud til funksjonshemmede og eldre er differensiert, der ytterpunktene er henholdsvis dagaktiviteter og heldøgns institusjonsplass. Samlet sett representerer tjenestene en kjede, eller det en kaller en "omsorgstrapp". Bestiller-/utførerorganisering er gjennomgående for tjenestene til eldre og funksjonshemmede.

I tråd med lovgrunnlaget er bydelens tjenestetilbud innrettet mot et selvstendig liv, aktiv og meningsfull tilværelse og hjelp til selvhjelp. Tjenestene skal i størst mulig grad utføres i samråd og dialog med bruker.

#### **Møteplasser**

Sosialt fellesskap og aktiviteter er nødvendig for et godt liv.

Det skal finnes steder som legger til rette for aktivitet og deltagelse både for eldre og for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Ansatte innen bydelens pleie- og omsorgstjenester skal ha møteplasser der de treffer ansatte fra andre tjenester – for i samarbeid å finne gode løsninger for brukerne.

## **Samarbeid**

Bestillerenheten er bydelens søknadskontor og tildeler individuelle tjenester innenfor hele pleie- og omsorgsområdet inklusive en vesentlig andel av tjenestene rettet mot psykisk helse og rusproblematikk. Bestiller tildeler også boliger til funksjonshemmede, eldre og mennesker med psykiske lidelser.

En del av tjenestene utføres av bydelens hjemmetjenester, inkludert drift av boliger for personer med rus og/eller psykisk helseproblematikk, eldre, utviklingshemmede og personer med nedsatt funksjonsevne.

Bestillerenheten er sentral for å sikre brukerne godt koordinerte tjenester. Det er ingen skarp avgrensning mellom de tjenestene bestillerenheten forvalter, og tjenestene som tildeles gjennom sosial, barnevern og fagsenter for barn og unge. Det samme gjelder forholdet til spesialisthelsetjenesten. Samarbeid er derfor en hovedoppgave for bestillerenheten og hjemmetjenesten, både internt med bydelens øvrige tjenester, og eksternt med Sykehjemsetaten, Helseetaten, Velferdsetaten, spesialisthelsetjenesten og private og "ideelle" leverandører.

Flere av bydelens tjenester utføres av private, eller i samspill mellom private, frivillige og offentlige aktører.

### **3.5.3 Situasjonsbeskrivelse pleie og omsorg**

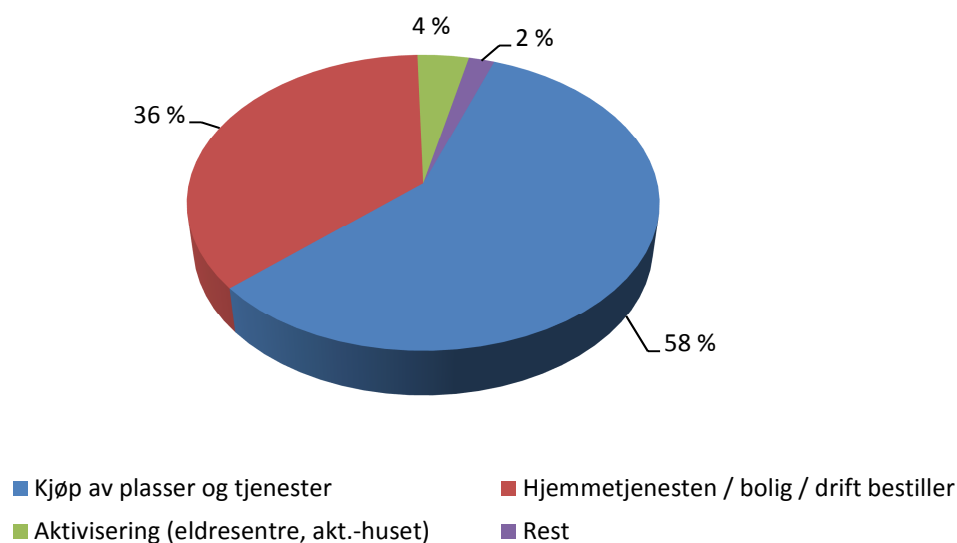
Antall eldre over 80 år går ned, det samme gjør bydelens andel av Oslo kommunes befolkning over 80 år. Dette medfører reduserte budsjettandeler, jfr. kriteriesystemet i Oslo. Fra 01.01.2011 til 01.01.2013 var det en drastisk nedgang i befolkningen over 80 år fra 952 til 821 personer (-9,5 %). Befolkningen i aldersgruppen 67-79 år har i samme periode økt fra 1417 til 1587 (+14 %).

Den største økningen av personer med omfattende omsorgsbehov er under 67 år. Gruppen under 67 år utgjør nå mer enn halvparten av mottakerne av bydelens hjemmetjenester og samtidig øker antallet som får plass i institusjon. Gjennomsnittsalderen for å søke tjenester i Bydel Grünerløkka ligger på 61 år. Det er en gjennomgående trend at brukere i yngre aldersgrupper søker om omfattende brukerstyrt personlig assistanse. De mange nye boligene som bygges i Hasle-området er tilpasset funksjonshemmede og majoriteten av søknader på personlig assistanse kommer fra disse områdene.

Antall barn med fysiske og/eller psykiske funksjonshemninger fortsetter å øke. Tidligere utskrivning fra spesialisthelsetjenesten når det gjelder barn har medført behov for omfattende hjelpetilbud og tilrettelegging på heldøgns basis i hjemmene. Bydel Grünerløkka bruker i overkant av 25 millioner i 2013 til kjøp av ulike tilbud for funksjonshemmede barn under 18 år.

Det stiller store omstillingskrav til tjenesteapparatet når brukergrunnet endres så vidt hurtig. Brukerne har økende bevissthet om og forventninger til rettigheter. I tillegg gir nasjonale, kommunale og lokale politiske føringer økt krav til kvalitet, samarbeid og omfang på tjenestetilbudet. Bydelen har ønsket satsing på rehabilitering/opptrening for at flest mulig skal oppnå et selvstendig liv, samt en dreining mot mer forebygging. Samarbeid innenfor bydelens eget tjenesteapparat og eksternt med spesialisthelsetjeneste, frivillige og eldresentra er viktig for at tjenestene kan møte endrede behov i befolkningsgruppen.

### Fordeling av utgifter på FO3:



Som figuren viser går 58 % av funksjonsområdets budsjetter til kjøp av plasser og tjenester. (ca. 249 mill. kr.) Her ligger først og fremst sykehjems plasser og plasser til funksjonshemmede og psykisk syke.

36 % av utgiftene er til bydelens egen drift av hjemmetjenester, boliger og bestillerenhet. (ca. 156 mill. kr.).

Bydelen har ønsket satsing på rehabilitering/opptrening for at flest mulig skal oppnå et selvstendig liv, samt en dreining mot mer forebygging. Samarbeid innenfor bydelens eget tjenesteapparat og eksternt med spesialisthelsetjeneste, frivillige og eldresentra er viktig for tjenesteutviklingen.

### Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen trådte i kraft fra 01.01.2012. Målsettingen med reformen er bedre helsetjenester til befolkningen ved at nødvendige sykehusinnleggelses prioriteres og unødig bruk av sykehus begrenses. Dette forutsetter dels at kommunene tar tidligere og større ansvar for personer som sykehuset vurderer er ferdigbehandlet, dels at unødige innleggelses på sykehus søkes unngått ved å gi kommunene et økt ansvar. Begge deler er understøttet med økonomiske insentiver.

Det er utarbeidet samarbeidsavtaler mellom Oslo kommune og de 4 sykehusene i Oslo: Ullevål, Ahus, Lovisenberg og Diakonhjemmet. Avtalene regulerer hvordan samarbeidet mellom sykehusene og bydelene skal fungere. Bydelen har et godt og nært samarbeid med sitt lokalsykehus Lovisenberg. Dette gjelder både for somatikk og psykiatri.

Bydelene er økonomisk ansvarlige for utskrivningsklare pasienter med en kostnad på kr. 4.125 (2013) for såkalte «overliggerdøgn» der pasienten er meldt utskrivningsklar, men bydelen ikke klarer å ta imot med et faglig forsvarlig tilbud innen angitte frister. Kommunens økonomiske ansvar gjør det attraktivt å utvikle rimeligere tilbud i egen regi, hvilket er i samsvar med reformens intensjon. Bydel Grünerløkka har også i 2013 i all hovedsak greid å ta utskrivningsklare pasienter ut fra sykehusene og kostnadene for dette ligger lavere enn budsjettert. Det har blitt lagt ned et omfattende arbeid i bydelen for å få dette til.

Innføring av eLink (elektronisk meldingsutveksling mellom sykehus og bydel) bidrar til bedret pasient- og informasjonsflyt, bedre dokumentasjon og bedre pasientsikkerhet. Bydelen har også fått til et samarbeid om eLink med Lovisenberg for pasientgruppen psykisk syke.

Samhandlingsreformen har gitt et raskere pasientforløp ved utskrivning fra sykehus. Dette har medført et behov for høyere tempo i bestillerenhetens saksbehandling. Bydelen har omstilt seg med å endre sine interne arbeidsrutiner for å sikre god kvalitet i saksbehandlingen, med vekt på nødvendig samhandling både med bruker/pårørende, sykehusene, sykehjemmene og bydelens tjenesteapparat. Bydelens hjemmetjeneste er fleksibel og vant til endringer. Den har vært viktig for å kunne håndtere de nye utfordringene. Samhandlingsreformen medfører økt kompetansebehov i hjemmetjenesten for å kunne håndtere pasientene som er vurdert utskrivningsklare, men som har betydelig kompleksitet i sykdomsbildet.

Fastlegene er viktige og nødvendige samarbeidspartnere for bestillerenheten og hjemmetjenesten spesielt etter at Samhandlingsreformen har trådt i kraft. Tre legesentre har innført elektronisk meldingsutveksling og dette bidrar i stor grad til å lette kommunikasjonen med fastlegene. Ny fastlegeforskrift kom i 2012, og avtalene med fastlegene er reforhandlet i 2013. Det er tatt inn i de nye avtalene at de skal tilstrebe å få på plass det nye systemet med elektronisk meldingsutveksling. For å få fortgang i samarbeidet med legene er det viktig at dette kommer på plass.

Selv om psykiatri enda ikke er omfattet av Samhandlingsreformens medfinansieringsordning, melder bydelens psykiske helsetjenester at det merkes økt press fordi brukere med psykiske lidelser/rus og omfattende somatiske lidelser blir raskt skrevet ut etter behandling.

### Eldresentre

Bydelen har i 2013 gitt tilskudd til drift av Grünerløkka, Sinsen og Engelsborg eldre-/senior-/ressurssentre, inklusivt den oppsøkende sosionomtjenesten (3 årsverk) som er organisert i regi av Engelsborg ressurscenter. Bydelsutvalget vedtok for budsjett 2013 å inndra en av sosionom-stillingene. Engelsborg har bibeholdt stillingen innenfor egen driftsramme.

Bydelens eldresentre	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Grünerløkka seniorsenter	631	652	699	705
Engelsborg Ressurssenter	1 182	1 049	1 003	1 241
Sinsen eldresenter	871	849	751	732
<b>Totalt</b>	<b>2 684</b>	<b>2 550</b>	<b>2 453</b>	<b>2 678</b>

Eldresentrene har vært stabilt godt besøkt av byens eldrebefolkning, men melder likevel om kapasitet til å ta inn flere brukere.

Samarbeidet mellom bydelen og de tre eldre-/seniorsentrene er nedfelt i en tjenesteavtale som ble fornyet for en treårsperiode i 2011 med 6 måneders oppsigelsestid. Avtalene understreker at sentrene skal være et sosialt møtested for eldre mennesker og stimulere til frivillig innsats, og dermed motvirke isolasjon og ensomhet. Sentrene skal ha brukerråd, og skal kunne utvikle sitt tilbud mot nye brukergrupper. Eldresentrene skal legge til rette for samarbeid med NAV sosial om tiltaksplasser.

Eldresentrene er en viktige forebyggende ressurs for å sikre aktivitet og sosiale møteplasser for bydelens eldrebefolkning. Utfra et folkehelseperspektiv er det viktig å sikre trivsels-, trenings- kunnskaps- og aktivitetsfremmende arenaer slik at eldre beholder en god fysisk og psykisk helse lengst mulig. De tre sentrene har i økende grad samarbeidet de siste årene. Alle tre sentrene har arbeidet for å inkludere andre grupper enn eldre. Særlig Grünerløkka har lyktes med dette, senteret har grupper for innvandrere og psykisk syke. Engelsborg Ressurssenter har vært tett samarbeidspartner for bydelen i forbindelse med utvikling av Omsorg +.

En god del av arbeidet som gjøres ved de tre eldresentra utføres av frivillige. Flere er både selv brukere av sentrene og bidrar med frivillig arbeid. Frivillighetssentralen som ble drevet av Frelsesarmeen ble lagt ned sommeren 2012. Engelsborg har overtatt koordineringen av en vesentlig del av frivillighetsarbeidet (den såkalte følgetjenesten), og har et meget godt og tett samarbeid med hjemmetjenesten. Som en del av utviklingen av Rodeløkka Omsorg + er det opprettet et eget frivilligteam som er knyttet spesielt til tilbudet; "Frivillig +". Dette driftes av Engelsborg Ressurssenter.

### TT-transport

Tilbudet om transport av forflytningshemmede er en frivillig ordning og er således ikke en oppgave pålagt kommunen gjennom lov. I tråd med TT-forskriften fastsetter bystyret antall reiser per år og egenandelens størrelse for de ulike gruppene som faller innunder ordningen. Dette skjer gjennom den årlige budsjettbehandlingen. Den planlagte overføringen av arbeidsreiser fra Oslo kommune til staten er forsinket, dette gir økte utfordringer siden tildelingen til dette området er redusert i henhold til opprinnelig plan for overføring.

### Hjemmetjenester

Antall personer med vedtak om hjemmetjenester er redusert de seneste årene. 52,1 % av tjenestemottakerne er nå under 67 år. Antallet over 80 år er redusert med 26,2 % de siste 3 årene.

Hjemmetjenester	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Antall mottakere 0-49 år	293	276	281	265
Antall mottakere 50-66 år	242	249	271	260
Antall mottakere 67-79 år	209	214	207	190
Antall mottakere 80-84 år	109	97	93	83
Antall mottakere 85-89 år	150	143	121	105
Antall mottakere ≥ 90 år	137	115	114	104
<b>SUM - alle aldersgrupper</b>	<b>1 140</b>	<b>1 094</b>	<b>1 087</b>	<b>1 007</b>

Brukervalg for praktisk bistand ble innført i juni 2006 og brukervalg for hjemmesykepleie 1.april 2011. Et privat firma leverer hjemmesykepleietjenester på natt, de øvrige kun på dag/ kveld. Brukerne kan kjøpe tilleggstenester både hos bydelens utførertjeneste og hos enkelte av de private leverandørene. De fleste velger kommunen som tjenesteproducent. I 2013 valgte kun 67 av 1007 tjenestemottakere en privat leverandør.

I tråd med lovgrunnlaget skal bydelens tjenestetilbud være innrettet mot et selvstendig liv, aktiv og meningsfull tilværelse. Bydelens hjemmetjeneste innførte «hjelp til selvhjelp» som arbeidsmetode i tjenesten i 2010, i hovedsak for mottakere av praktisk bistand. Ved evaluering så vi at effekten av hjelp til selvhjelpsprosjektet hadde for lite omfang og det var utfordrende å få arbeidsmetoden til å gjennomsyre hele tjenesten. En ny organisering i bydelens hjemmetjeneste var nødvendig for å få til reduksjon av antall institusjonsplasser, og møte samhandlingsreformens økte krav til kompetanseorganisering. Hjemmesykepleien er i løpet av 2013 omorganisert til en egen avdeling for rehabilitering, avklaring og stabilisering og to langtidsavdelinger for sykepleie. Avdelingen for rehabilitering, avklaring og stabilisering er en videreutvikling av rehabilitering i hjemmet og hjelp til selvhjelp. Avdelingen implementerer hverdagsrehabilitering med fokus på mestring og trening i eget hjem. Bydelen deltar i prosjektet «hverdagsrehabilitering – Oslo-modellen» i regi av Helseetaten, med tilskudd fra Helsedirektoratet.

Langtidsavdelingene for sykepleie gjør det mulig for de sykeste å motta behandling og tilbringe den siste tiden i eget hjem. Disse avdelingene skal blant annet spesialisere seg på demens og kreft.



Bydelen har kreftkoordinator som er delfinansiert gjennom Kreftforeningens tilskuddsordning. Stillingen skal bidra til tettere samhandling rundt kreftpasienten og den pårørende og bidra til å fremme gode og koordinerte tjenester fra ulike instanser (Nav, helsestasjon, fastlege, spesialisthelsetjeneste m.fl.).

Bydelen har deltatt sammen med bydelene Sagene, St. Hanshaugen og Gamle Oslo i prosjektet "eldre og rus". Prosjektet har fokus på Eldres rus- og pillebruk og har vært et kompetansehevende tiltak for ansatte for bedre å håndtere og forebygge misbruk av rusmidler og overforbruk av medisiner. Prosjektet ble avsluttet i 2013.

En stor utfordring for bydelen er utvikling av rus- og psykiatriarbeidet. Handlingsplaner for rus og psykisk helse (vedtatt i 2008 og 2009) er erstattet med en felles plan i 2013.

Bydelens utgifter til institusjonsplasser for rus og psykisk helse har økt de siste årene. Det er vanskelig å finne gode ordninger for disse personene. De fleste av brukerne er under 50 år og har ofte tilleggssykdommer, omfattende pleiebehov kombinert med atferdsproblematikk.

Arbeidet med mennesker med psykisk lidelse og/eller rusproblematikk er spredt på flere av bydelens tjenester, og bydelen fortsetter det nødvendige arbeidet med en bedre koordinering av disse tjenestene. Bydelen har en egen hjemmetjenesteavdeling for mennesker med psykisk lidelse og /eller rusproblematikk.

I samarbeid med bydelene St. Hanshaugen og Gamle Oslo, samt Lovisenberg sykehus og Velferdsetaten har bydelen opprettet 46 nye boliger for brukergruppen i Østerdalsgata 7 i Bydel Gamle Oslo. Tiltaket driftes av Bydel Grünerløkka, og bydelen disponerer selv 16 av boligene. To av boligene er akutt plasser som bydelen benytter til utskrivningsklare brukere fra sykehus, disse brukes i stedet for opphold i korttidsavdeling på sykehjem som ellers ville vært alternativet.

#### **Dagtilbud for demente**

Det har i løpet av 2013 blitt opprettet 10 dagplasser for demente brukere på Grünerløkka sykehjem. Tilpasning av tilbudet til målgruppa er finansiert gjennom øremerkede statstilskudd.

#### **Demensteam**

Bydelen har eget demensteam som sikrer at hjemmetjenestens ansatte får god opplæring i hvordan avdekke og rapportere begynnende kognitiv svikt.

#### **Omsorgsboliger for eldre og funksjonshemmede**

Bydelens Omsorg + tiltak, Rodeløkka Omsorg+ i Helgesensgate 58, med totalt 97 leiligheter er videreutviklet med Engelsborg Ressurscenter som samarbeidspartner. I 2013 har bydelen videreutviklet tilbudet i Helgesensgate 58 (Omsorg+) til også å omfatte eldre med psykisk lidelse med tett oppfølging og tilstedeværelse fra hjemmetjenesten. Spesialisthelsetjenesten gir veiledning av personalet. Innflytting av beboere skjer gradvis etter hvert som leiligheter blir fristilt. I 2013 er det bosatt 8 eldre med psykiske lidelser i denne etableringen.

Bydelen har 8 boliger for utviklingshemmede i Hovinveien og 4 i Terneveien. I tillegg etableres det nå boliger for mennesker med funksjonsnedsettelse i Sofienberggata 7b der det også er et lokale som brukes som felles oppholdsrom for beboerne. Brukerne i denne målgruppa fordrer tett oppfølging med tilgjengelighet til personal fra hjemmetjenesten deler av døgnet.

#### **Dagsenter for funksjonshemmede**

Dagsenteret for funksjonshemmede er et byomfattende tilbud som er lokalisert i og forvaltes av bydelen. Bydelen kjøper plasser på dagsenteret. Dagsenterplass for funksjonshemmede har forebyggende og rehabiliterende funksjon gjennom aktivisering, sosial stimulans og læring.

## Sykehjem

Sykehjemsplasser	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013
Under 66	20	24	25	23
67-79	49	50	57	55
80-84	32	31	38	40
85-89	62	52	46	44
≥ 90 år	98	99	91	90
<b>SUM - alle aldersgrupper</b>	<b>261</b>	<b>256</b>	<b>257</b>	<b>252</b>

Som tabellen viser er antall plasser redusert med 14 plasser i 2013. Reduksjonen gjelder for alle aldersgrupper bortsett fra gruppen 80-84. Det er innvilget 25 faste sykehjemsplasser til personer under 80 år. Grunnlaget er slag, rus, psykisk helse og tidlig demens i ulike kombinasjoner.

Bydelen kjøper sykehjemsplassene fra Sykehjemsetaten. Ved inngangen av 2013 kjøpte bydelen 257 plasser. I budsjett for 2013 ble det planlagt en nedtrapping til 241 plasser ved årets utløp, mens det faktiske resultatet ble 243 plasser.

Bydelen disponerte for 2013 17 rehabiliteringsplasser og 9 korttidsplasser.

Fritt sykehjemvalg praktiseres ved tildeling av fast sykehjemsplass.

### 3.5.4 Hovedoversikt økonomi pleie og omsorg

Tall i 1000 kr.

Netto driftsutgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2012	Oppr. Budsjett 2013	Regulert budsjett 2013	Regnskap 2013	Avvik reg.bud/regnskap 2013
234 Aktivisering og støttetjenester ovenfor eldre og funksjonshemmede	29 184	28 340	29 567	31 507	-1 940
253 Helse- og omsorgstj. i institusjon	219 828	213 281	214 016	209 864	4 152
254 Helse- og omsorgstj. til hjemmeboende	159 173	171 916	179 277	182 523	-3 246
261 Institusjonslokaler	180	0	0	-1 499	1 499
733 Transport (ordninger) for funksjonshemmede	12 313	13 868	13 866	11 157	2 709
<b>Sum netto utgifter *)</b>	<b>420 678</b>	<b>427 405</b>	<b>436 726</b>	<b>433 552</b>	<b>3 174</b>

\*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 0.1.B

#### Bydelens vurderinger:

##### Forbruk og aktivitetsutvikling 2012 til 2013:

Pleie og omsorg har en økning i forbruk på 12,8 millioner. Korrigert for ompostert fra 120 er forbruket økt med 0,5 millioner. Lønns- og prisstigning var i 2013 beregnet til minst 17 millioner. Korrigert for dette er forbruket redusert, noe som er i tråd med endring i befolkningen, tildeling til bydelen og bydelsutvalgets budsjettvedtak. Nedgangen har i hovedsak vært på funksjon 253 helse og

omsorgstjenester i institusjon. Nedgangen har i hovedsak vært på ulike botilbud til personer under 67 år. Dette er i tråd med bydelsutvalgets vedtak for budsjett 2013 som ønsket å vri tilbudet for brukere under 67 fra kjøp av institusjonsplasser til lokale tiltak. Antall kjøpte sykehjemsplasser har vært forholdsvis stabilt de siste årene fram til årets siste måneder til tross for en ønsket nedgang.

Korrigert forbruk på tjenester til hjemmeboende er økt med 18 millioner og aktivisering eldre og funksjonshemmede har økt med 1,4 millioner. Økningen skyldes blant annet

- Nytt tilbud omsorg + i tredje etasje i Helgesensgate
- Økte utgifter til avtalefestet pensjon og tidlig uførepensjon
- Økte utgifter avlastning
- Økte utgifter personlige assistenter
- Økte utgifter boliger

Denne økningen må sees i sammenheng med nedgang i forbruket på institusjonsplasser.

#### Avvik vedtatt og regulert budsjett:

Budsjettet har i løpet av 2013 økt med 9,3 millioner. Økningen skyldes blant annet:

- Ompostering pensjon 5 millioner
- Endring refusjon kostnadskrevende brukere 1 million
- Diverse tiltak disponering av mindreforbruk 2012, 3,8 million

#### Avvik regulert budsjett og regnskap:

Pleie og omsorg har et regnskapsmessig mindreforbruk på 3,2 millioner. Korrigert for ompostering fra 120 er mindreforbruket på 15,5 millioner.

Pleie og omsorg i institusjon har et korrigert mindreforbruk på 10 millioner som skyldes

- Økte inntekter refusjonskrevende brukere 3 millioner
- Lavere utgifter til lærlinger 1 million
- Ikke brukt avsetning til å dekke uforutsette hendelser og svingninger ved kjøp av plasser
- Lavere utgifter psykisk helsearbeid 1 million
- Lavere utgifter avlastning 1,7 million

Kjøp av sykehjemsplasser fikk et merforbruk på 1,5 millioner. Planen om en nedtrapping til 241 plasser i 2013 ble ikke nådd. Faktisk antall plasser i desember 2013 var 252. At merforbruket ikke ble større har sammenheng med økte inntekter på vederlag, mindre kjøp av spesialplasser og lavere utgifter til utskrivningsklare pasienter.

Korrigert for ompostering fra 120 har 254 Pleie og omsorg i hjemmet et mindreforbruk på 2 millioner mens 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede har et merforbruk på 2 millioner. Utgifter til avlastning ført på 234 har hatt en økt aktivitet og merforbruk mens avlastning ført på 253 har hatt lavere utgifter.

### 3.5.5 Mål- og nøkkeltall pleie og omsorg

Obligatoriske måltall for funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg	Resultat 2011	Resultat 2012	Måltall 2013	Resultat 2013	Avvik resultat - måltall
Andel av bydelenes årsverk i pleie og omsorg med relevant fagutdanning	70 %	68 %	66 %	71 %	+ 5 %
Brukertilfredshet i hjemmetjenesten - andel fornøyde brukere	87 %	*93 % **85 %	>80 %	Utsatt	-

\*hjemmesykepleie \*\* praktisk bistand + brukerundersøkelsen for 2013 er utsatt av HEL

Nøkkeltall for FO3 - Pleie- og omsorg (EST)	Resultat 2010	Resultat 2011	Resultat 2012	Resultat 2013	Kildegrunnlag (1)
Andel personer 80+ pr 31.12	2,0	1,8	1,7	1,6	Kostra, nivå 3
Netto driftsutgifter pleie og omsorg pr innbygger 1)	7 839	7 871	7 963	8 585	Kostra, nivå 2
Netto driftsutgifter pr. mottaker av pleie- og omsorgstjenester 1)	258 086	280 072	297 300	328 200	Kostra, nivå 3/årsstatistikk
Netto driftsutgifter pr. hjemmetjenestemottaker 1)	117 771	132 344	146 830	181 263	Kostra, nivå 3/årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	41,6 %	39,9 %	36,9 %	35,6 %	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 66 år og under som mottar hjemmetj. 2)	1,2	1,1	1,0	1,1	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som mottar hjemmetjenester 2)	14,7	14,3	14,0	11,9	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80-89 år som mottar hjemmetjenester 2)	38,8	37,4	33,0	32,8	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 90 år og over som mottar hjemmetjenester 2)	48,2	46,4	46,0	42,1	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80 år og over som bor i institusjon 3)	20,6	20,8	20,0	21,6	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som bor i institusjon 3)	3,5	3,4	3,6	3,5	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80 - 89 år som bor i institusjon 3)	14,5	13,4	13,6	15,2	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 90 år og over som bor i institusjon 3)	34,9	39,9	36,5	36,4	Årsstatistikk
Andel sykehjemsbeboere på tidsbegrenset opphold 4)	9,3	10,4	9,6	9,3	Årsstatistikk

1) Netto driftsutgifter, kommuneregnskapet, rapporteres kun ved årsslutt pr 31.12.

2) Praktisk bistand og hjemmesykepleie (jfr. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2 første ledd nr. 6). Hjemmesykepleie skal også omfatte tjenester innenfor kategorien psykisk helsearbeid. I henhold til loven omfatter praktisk bistand: Hjemmehjelp, husmorvikar og annen hjelpevirksomhet i hjemmet, herunder miljøarbeid, opplæring i dagliglivets gjøremål, boveiledning og brukerstyrt personlig assistent.

3) Sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns omsorg som er hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2 første ledd nr. 6, dvs. boformer der det kan kreves vederlag for opphold i institusjon.

4) Sykehjem, hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene

#### Bydelens kommentar:

Ved rapportering 2013 er det avdekket at tallene for driftsutgifter i tidligere års rapportering fra bydelen er feil, det vil si er rapportert for lave. Kostnadsøkningen fra 2012 – 2013 er derfor ikke reell. Bydelen har ompostert kostnader fra funksjon 120 til pleie og omsorg i 2013, men dette forklarer bare en mindre del av økningen.

## **3.6 Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram (KVP)**

### **3.6.1 Ansvarsområde økonomisk sosialhjelp og KVP**

Gjelder ytelser gitt etter Lov om sosiale tjenester i NAV kap. 4 – individuelle tjenester og forskrift om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad.

### **3.6.2 Hovedmål økonomisk sosialhjelp og KVP**

Byrådet ønsker at byen skal kjennetegnes ved sin toleranse for mangfold og byen som tar vare på de svakeste. Byrådet vil at kommunen skal ha et godt fungerende sikkerhetsnett for alle i en vanskelig situasjon og tilby velferdstjenester av høy kvalitet. Flest mulig skal få mulighet til å klare seg selv. KVP skal forberede personer som har vesentlige problemer med å gå direkte til det ordinære arbeidsmarkedet.

### **3.6.3 Situasjonsbeskrivelse økonomisk sosialhjelp og KVP**

Vedtatt nettobudsjett til økonomisk sosialhjelp var i 2013 på i overkant av 113,5 mill. kr. Forbruket har steget for første gang siden 2009 (økningen som skyldes Oslo Piloten er da ikke medregnet). Forbruket til økonomisk sosialhjelp i 2013 ble på ca. 0,5 mill.kr over justert budsjett. Bruttoutgifter til økonomisk sosialhjelp i 2013 var 117,294 mill.kr. Dersom vi trekker fra inntekter, blir nettoutgift til økonomisk sosialhjelp 109,279 mill.kr. Inntekter er i hovedsak refusjoner knyttet til etterbetaling av trygdeytelser. Inntektene ble i overkant av 2 millioner høyere enn budsjettet.

I desember mottok 917 husstander sosialhjelp og i gjennomsnitt har 805 mottatt stønad pr. måned i 2013. Dette er en økning fra 2012 da i gjennomsnitt 760 mottok økonomisk sosialhjelp pr. måned. Bydelen ser med bekymring på økningen og spesielt på økningen blant de under 25 år.

Gjennomsnittlig utbetaling per bruker per måned har holdt seg relativt stabil. Vi fikk en liten økning fra kr. 11 768,- i 2012 til kr. 12 019,- i 2013. KVP-stønad inngår ikke i disse beløpene. Antall unge sosialhjelpsmottakere har økt gjennom året fra 72 i januar til 117 i desember.

NAV Grünerløkka sosialtjenesten har i 2013 hatt flere prosjekter med målgruppene familier og ungdom. Felles for prosjektene har vært målsettingen om høyere grad av sysselsetting og økonomisk selvhjulpenhet. Uten denne innsatsen mener vi at utviklingen ville vært klart mer negativ.

For nærmere beskrivelse av bydelens arbeid med KVP vises til ansvarsområde helse, sosial og nærmiljø.

### 3.6.4 Hovedoversikt økonomisk sosialhjelp og KVP

Tall i 1000 kr

Netto driftsutgifter pr. KOSTRA-funksjon	Regnskap 2012	Oppr. Budsjett 2013	Regulert budsjett 2013	Regnskap 2013	Avvik reg.bud/regnskap 2013
276 Kvalifiseringsordn.	53 363	49 858	50 364	50 109	255
281 Økonomisk sosialhjelp	102 170	113 543	108 720	109 279	-559
<b>Sum FO4 *)</b>	<b>155 533</b>	<b>163 401</b>	<b>159 084</b>	<b>159 388</b>	<b>-304</b>

\*) Tall overføres hovedoversikten, tabell 0.1.B

Bydelens vurdering:

Forbruk og aktivitetsutvikling 2012-2013:

Forbruket på økonomisk sosialhjelp har i 2013 økt med 7,1 million i forhold til 2012. Prisøkning var beregnet til 3,7 millioner. Økningen skyldes i hovedsak økt antall klienter.

Korrigert for ompostering fra 120 har Kvalifiseringsprogrammet hatt en reduksjon i forbruk på 4,5 millioner. Dette skyldes en planlagt redusert aktivitet. Måltall for antall deltakere ble oppnådd.

Avvik vedtatt og regulert budsjett:

Økonomisk sosialhjelp har en reduksjon i budsjettet på 4,8 millioner. Budsjettet ble styrket med 1,4 millioner. Reduksjonen skyldes vedtatte overføringer til driftsbudsjettet til introduksjonsprogrammet og til drift av Oslo piloten.

Avvik regulert budsjett og regnskap:

Økonomisk sosialhjelp og KVP har samlet et merforbruk på 0,3 millioner, korrigert for ompostering fra 120 har tjenesten et mindreforbruk på 1 million. Som nevnt ble planlagt antall måltall oppnådd. Mindreforbruket må sees i sammenheng med fordeling av utgifter på NAV sosial.

### 3.6.5 Måltall for økonomisk sosialhjelp og KVP

Antall sosialhjelpsmottakere (KOSTRA bydel nivå 3)	2 164
Antall deltakere i introduksjonsordningen 31.12. (årsstatistikk)	76
Antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet 31.12. (Questback)	223
Utbetalt sosialhjelp (funksjon 281 brutto utgift i 1 000 kr.)	117 294
Utbetalt introduksjonslønn (funksjon 275 art 1089 i 1000 kr.)	9 903
Utbetalt kvalifiseringsstønad (funksjon 276 art 1089 i 1000 kr.)	33 724

### **3.7 Gjennomførte omstillings- og effektiviseringstiltak, samt «større» prosjekter**

#### **Implementering Agresso HR**

Innføringen og implementeringen av det nye HR-systemet i november 2012, førte til nye arbeidsoppgaver for ansatte både i HR-seksjonen og på det enkelte tjenestested i 2013. Dette gjaldt både arbeidet i smartclient og i selvbetjening. Mye ressurser er brukt til veiledning, opplæring og fordeling av arbeidsoppgaver i arbeidsstokken for å ivareta både riktige og viktige arbeidsoppgaver og vår strategiske plattform for bydelens personalpolitikk. Belastningen på HR-seksjonen og på ledere ute i tjenesten har vært stor og har medført at andre oppgaver har måttet ligge nede i lang tid. Arbeidet har for de ansatte i HR-seksjonen medført økt sykefravær og økte lønnskostnader.

#### **Innrulling Oslofelles 2.0**

Bydelen var i pulje1 ved innrulling. Dette har vært et svært krevende større prosjekt for bydelen. Det har vært store problemer i forhold til tilgang på systemer og alle brukere i bydelen har ved flere anledninger vært helt uten tilgang til AKS, noe som har resultert i mangel på tilgang til fagsystemene bydelen bruker for å betjene bydelens befolkning. I august/september var bydelen uten tilgang i flere dager, noe som for flere tjenester ble kritisk, som f.eks. bestillerenhet, NAV sosial og hjemmetjeneste. I tillegg viste det seg at Oslofelles 2.0 ikke var dimensjonert til å ivareta barnehagenes behov for, og plikt til, å dokumentere sitt pedagogiske arbeid. Dette har i stor grad påført både barnehagene og IT-seksjonen merarbeid.

#### **Omstrukturering i hjemmetjenesten**

Det er gjennomført en omstrukturering av hjemmetjenesten i 2013 der det er etablert en egen avdeling med ansvar for rehabilitering og praktisk bistand. Formålet med den nye organiseringen er i større grad å sikre et økt fokus på rehabilitering og mestring med lokal oppfølging av nasjonale satsingsområder som hverdagsrehabilitering, hjemmetrening og økt bruk av velferdsteknologi.

## 4. SÆRSKILT RAPPORTERING

### 4.1 Tiltak for å forbedre service ovenfor brukerne

Servicesenteret i bydelen er åpent alle arbeidsdager mellom kl. 08.00 og 15.30. Senteret tar i mot henvendelser til hele bydelen per telefon, post og ved oppmøte og vi veileder videre til rett tjenestested. Servicesenteret har en publikums-pc tilgjengelig for besøkende.

Oslo kommune gikk over til elektronisk søknad om barnehageplass høsten 2013. Søknadsportalen forutsetter at søkerne har e-postadresse og benytter e-postadresse samt bank-id eller min-id. I forkant av overgangen skolerte vi medarbeiderne i servicesenteret og hadde en gjennomgang med barnehageseksjonene om rutiner og regelverk for opptak til barnehage. Servicesenteret har etter overgangen til elektronisk søknad om barnehageplass brukt mye tid på veiledning og opplæring av foreldre. Bestiller barnehage har innført telefontid. Bydelen har også vært pilot for forsøk med at 02180 har tatt førstegangshenvendelser fra publikum ifm hovedopptak. Denne ordningen vil etter alt å dømme bli innført for alle bydeler ved hovedopptak 2014.

Som en del av Oslo kommunes informasjonsprosjekt «Løftet», har bydelens nettsider blitt gjennomgått og ryddet. Antall sider er redusert. Dette for å sørge for at det er enklere for bydelens innbyggere å finne frem til informasjon om tjenestene våre.

I 2013 har fritidsklubben Dragen opprettet Facebook-sider med begrunnelse i at det er en arena de fleste barn og unge er på og derfor en viktig kontaktflate for å nå brukerne. Drømmeukene har også Facebook-side i de ukene de pågår. Bydelen har i 2013 byttet annonseringspublikasjon fra DittOslo til Aftenposten – Osloby i forbindelse med politiske møter da denne avisa er fulldistribuert. Det er en viktig demokratisk oppgave å nå flest mulig av bydelens beboere.

Kvalifisering og miljø (KOM) etablerte i 2013 egne nettsider for lettere å informere befolkningen om sine prosjekter (nyttig arbeid, nyttig park, nyttig butikk).

Bydelen har gjennomført markering av 25-årsjubileet for bydelsreformen med stor markering i Birkelunden. Deltakelse fra mange av bydelens tjenester med program rettet mot småbarn, ungdom og eldre. Mange av bydelens tjenester benyttet anledningen til informasjonsarbeid.

NAV Grünerløkka har bygget om publikumsmottaket og fjernet de åpne vertsstasjonene. Dette skal sikre at ansatte og brukere kan samtale uten at utenforstående kan høre på og at taushetsplikten således overholdes.

De er gjennomført brukerundersøkelser i barnehagene, gjennomsnittsscore for bydelens barnehager ligger litt under gjennomsnittet for Oslo. Barnehagene følger opp resultatene og iverksetter forbedringstiltak. Uteområdene trekker gjennomsnittet ned, det er det vanskelig å få gjort noe særlig med. Mange av barnehagene prioriterer arbeid siktet mot bedre informasjon og medvirkning for foreldrene. Kosthold er også en gjenganger. Det er spesielt hyggelig at barnehagene scorer høyt på trygghet og omsorg – kvaliteter personalet står for.

Det er også gjennomført brukerundersøkelser i hjemmetjenesten og NAV. For hjemmetjenesten er resultatene blant de beste i byen og for NAV omtrent på bygjenomsnittet. Begge steder følges resultatene opp og det iverksettes forbedringstiltak.

Prosjekt «Arbeid etter skoletid» der bydelen tilbyr ungdommer som står i fare for ikke å fullføre eller bestå videregående skole er en lønnet deltidsjobb på ettermiddagstid (se omtale under F2B).



Bydelen har arrangert familieettermiddager for familier med barn 0-10 år på området Løren ca. 1 gang pr. måned. Det er gratis middag for familiene og i gjennomsnitt ca. 100 personer på arrangementene. Ettermiddagene arrangeres i samarbeid mellom Pedagogisk fagsenter, Gateteamet, ergo- og fysioterapitjenesten og NAV sosial.

Hjemmetjenesten har endret deler av sine tjenester for å møte brukernes behov for å få rask og adekvat opptrening etter sykdom og ved funksjonsfall. Det er opprettet en egen fagavdeling for rehabilitering og avklaring. Avdelingen er tverrfaglig og gir tjenester dag og kveld alle dager.

Det er opprettet et tilbud for demente med 10 plasser på Grünerløkka dagsenter. Brukerne får et forsterket dagsentertilbud slik at de blant annet kan få følge ut på tur med en til en bemanning.

## 4.2 Saksbehandlingstid

### Bydelens vurderinger:

Bydelen følger bestemmelsene i forvaltningsloven både når det gjelder melding og saksbehandlingstid. Det er kun unntaksvis at frister satt i særlover og i bystyrevedtak ikke overholdes. Bydelen har rutiner for foreløpig svar. Det utarbeides restanselister som følges opp av leder.

I bydelsadministrasjonens offentlige journal ble det i 2013 registrert 10227 inngående dokumenter og 3187 utgående dokumenter. Årsaken til differansen mellom inngående og utgående dokumenter er innføringen av Agresso HR, hvor den elektroniske søknadsportalen videresender alle søknader på stillinger til bydelens postmottak. Det reelle tallet inngående dokumenter som skulle saksbehandles i DocuLive i 2013 var 4639.

## 4.3 Handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse

Områder fra handlingsplanen	Ja/nei
Har virksomheten utarbeidet handlingsplan for mennesker med funksjonsnedsettelse?	Ja
Er det utarbeidet konkrete tiltak på handlingsplanens satsingsområder?	Ja
<b>Tiltak gjennomført i 2013</b>	<b>XXX</b>
1. Kunnskap om funksjonshemmede: * Tiltak for å følge opp diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. * Tiltak for å bidra til å minske diskriminering i lokalmiljøet samt bedre tilgjengelighet for alle.	
2. Rehabilitering og habilitering: * Tiltak for å legge til rette for tidlig tverrfaglig arbeid. * Tiltak for å legge til rette for brukermedvirkning. * Tiltak for å legge til rette for et meningsfylt og aktivt liv. * Tiltak for å ha fokus på rehabilitering i eget hjem. * Tiltak for å utvikle samarbeidet med spesialisttjenesten.	
3. Arbeid og sysselsetting: * Tiltak for å følge opp bydelens IA-plan: "Ansette flere personer med funksjonsnedsettelse".	
4. Bolig * Tiltak for å bidra til at funksjonshemmede kan bo i boligen de har.	
5. Individuell plan: * Tiltak for å samarbeide med sektorsykehus og sektorbydeler.	
6. Frivillighet: * Tiltak for å legge til rette for fritidsaktiviteter for barn og voksne med funksjonsnedsettelse.	

#### Bydelens kommentar:

I tabellen nevnes handlingsplanens innsatsområder med områdetiltak. Under hvert områdetiltak har det vært gjennomført flere enkelttiltak.

Det er tverrpolitisk enighet om å understreke viktigheten av tilgjengelighet for bevegelsehemmede i bydelen. Dette vektlegges i all politisk behandling av relevante saker.

Bydelsutvalget har vedtatt en egen Handlingsplan for universell utforming 2012 – 2014.

## **4.4 Tiltak og aktiviteter i tråd med Oslo kommunes folkehelseplan**

Bydelen følger opp den vedtatte Folkehelseplan 2013-2016 ved at det i løpet av året ble igangsatt arbeidet med å revidere bydelens egen folkehelseplan og denne vil bli politisk behandlet tidlig i 2014.

I bydelens tjenester foregår i dag en rekke aktiviteter som i effekt bygger opp under målene i kommunens overordnede folkehelseplan. Bl.a. mottok bydelens ergo- og fysioterapitjeneste for barn årets folkehelsepris.

Det er ikke så mange av disse aktivitetene som ble avsluttet i 2013 (jf. Tabell 4.4.) og de fleste vil fortsette utover planperioden. Det vises ellers til tiltakspunktene i bydelens folkehelseplan 2014-2016.

Av pågående aktiviteter kan nevnes:

Bydelen har etablert åpen barnehage i Familiehuset som treffsted for småbarnsforeldre. Det arrangeres temadager i samarbeid med ulike aktører i forebyggende øyemed.

Grünerløkka familiesenter driver Språkstigen, bydelens pedagogiske tilbud for barn 4-5 år uten barnehageplass og deres mødre. Hovedmål er økt integrering, samt å styrke norskspråket både hos barn og mødre. Tiltakene baseres på behov hos den enkelte familie. Eksempler er workshops, trening, foreldreveiledning, felles aktivitetsgrupper for mødre og barn.

Bydelen driver familieettermiddager for familier med barn 0-10 år på området Løren.

Ettermiddagene arrangeres en gang i måneden. Det er gratis middag for familien og aktiviteter for barna (f.eks. klovn eller gym).

Bydelen startet i 2012 kantinedrift i Frydenberg ungdomsskole. Helsesøster samarbeider med skole og kantinedrift om sunn mat. Dette er blitt en sosial møteplass, og samtidig som ungdommene får sunn mat er kantine en kvalifiserende arbeidstreningsplass.

Helsesøster samarbeider med fysioterapeut for å hjelpe barn med overvekt, og temaene kosthold og fysisk aktivitet er sentrale i helsesøstrenes samtaler med foreldre.

Ergo- og fysioterapeutene har aktivitetstilbud for barn med overvektspromblematikk i basseng, i gymsal og utendørs. Det er også vektlagt informasjon om fritids- og kulturaktiviteter som finnes i den frivillige sektor i bydelen og i nabobydeler.

Det er etablert samarbeid med Bydel Sagene om mottak av henvisninger til deres Frisklivssentral i Treschows hus. Gruppetreningstilbud skal fortsatt gis i egen bydel i regi av fysioterapeuter og seniorsenter.

## Folkehelseiltak/prosjekter avsluttet pr. 31.12.2013

Navn på tiltaket	Ansvarlig kommunal instans	Samarbeids-partnere	Finansiering	Tidsrom	Avsluttet Ja/Nei	Kontakt-informasjon
Etablering av treningsapp. i Sof.bergparkn	Bydelsadm-KOM	Gympark AS	Ekstern gjennom Gympark AS	Åpnet 25.9.	Etablering avsluttet, men bruken er igangsatt nå.	Konsulent Øyvind Eide

## 4.5 Likestilling og mangfold

### TILSTANDSRAPPORT LIKESTILLING, DELTID OG FRAVÆR

	Heltid		Deltid		Midlertidig ansatte		Fravær pga. foreldrepermisjon		Personalpolitisk tiltak	
	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %
<b>Totalt i virksomheten (N)</b>	714		233		530*)		874,47 dagsverk		36**)	
<b>Kjønn</b>	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %	M %	K %
<b>2013</b>	23 %	77 %	27 %	73 %	31 %	69 %	7 %	93 %	11 %	89 %
<b>2012</b>	22 %	78 %	26 %	74 %	33 %	67 %	7 %	93 %	13 %	87 %

\*) inkl. KVP, Introduksjonsprogrammet, Ny sjanse, i tillegg til timebetalte for fast ansatte i fravær

\*\*\*) Seniortiltak med en fridag pr måned for å stå i arbeid etter fylte 62 år. Bydelen har veldig få som går av med AFP ved fylte 62.

Kategori		Kjønnsbalanse			Lønnsbalanse		
		Menn %	Kvinner %	Total (N)	Menn (kr)	Kvinner (kr)	Kvinner andel av menn %
<b>Totalt i virksomheten</b>	2013	26,6	73,4	1624	25 371	27 339	107,76
	2012	26,05	73,95	1589	25 021	27 246	108,89
<b>Toppleders ledergruppe inkl. toppleder</b>	2013	50,00	50,00	6	76 993	73 778	98,00
	2012	50,00	50,00	6	75 566	70 538	91,60
<b>0077 Vernepleier</b>	2013	14,29	85,71	7	34 650	24 218	69,89
	2012	16,67	83,33	6	33 300	30 196	90,68
<b>0036 Konsulent</b>	2013	23,81	76,19	21	40 808	37 358	91,55
	2012	26,32	73,68	19	39 788	38 794	97,50
<b>0032 Sekretær</b>	2013	53,85	46,15	13	20 644	19 021	92,14
	2012	40,00	60,00	10	26 840	15 735	58,62

Tilstandsanalyse	Ja	Nei	Hvis nei, hvorfor ikke?
Har virksomheten i løpet av 2013 analysert hvilke likestillings- og mangfoldsutfordringer den står overfor?	X		
I tilknytning til opplæring og kompetanseutvikling?	X		
I arbeidet mot trakassering/diskriminering?	X		

Bydelen igangsatte en kartlegging i 2013 som vil bli fulgt opp med tiltak i 2014.

#### LIKESTILLINGSTILTAK

Likestillings- og mangfoldstiltak*	Bakgrunn/tilstand	Mål for tiltaket	Tidsplan	Status på rapporterings-tidspunktet
Tiltak 1 - Seminar for trekantene (samarbeidsorgan leder, verneombud, tillitsvalgt og likestillingsrepresentant)	Styrke nærværarbeidet	Økt nærvær og et bedre systematisk samarbeid i trekantene/felles plattform	2013	Gjennomført november 2013
Tiltak 2 - Vedtak i MBU om kartlegging og utarbeidelse av en systematisk oversikt over bydelens arbeid med likestilling og mangfold	Krav i henhold til lovverk	Sikre oppfyllelse av rapporterings- og aktivitets- plikten	2013 / 2014	Kartlegging gjennomført.

		Ja	Nei
Har virksomheten en overordnet plan for tilrettelegging av tjenestetilbud til en etnisk mangfoldig befolkning?		X	
Hvis ja, beskriv kort hvilke områder eller tjenestesektorer dette gjelder - barn, oppvekst, sosial, hjemmetjeneste.			
Har virksomheten benyttet brukerundersøkelser i arbeidet med å tilrettelegge tjenester?		X	
Har virksomheten konsultert innvandrersorganisasjoner e.l. i arbeidet med å tilrettelegge tjenester?			X
Har virksomheten gjennomført tiltak som gir ansatte økt innsikt i eller opplæring om mangfoldsspørsmål?		X	
Har virksomheten tilpassete og tilrettelagte tjenestetilbud for disse gruppene?		X	
Hvis ja, gjelder dette:	Informasjonstiltak (oversettelse, tolk, o.l.)	X	
	Minoritetsrådgivere, linkarbeidere o.l.		X
	Samarbeid med frivillige aktører	X	
	Tilpasninger til brukernes tro og livssyn	X	
Har virksomheten utviklet måter å tilrettelegge tjenester som har vært vellykket (eksempler på best practice)?		X	
Beskriv kort - i form av flere prosjekter innen sosial-, oppvekst- og ungdomsarbeidet.			

#### Bydelens kommentar:

Bydelen har en lang politisk og administrativ tradisjon for å jobbe bredt med inkludering og mangfold. Dette har vært synlig i blant annet bydelens strategiske planer og i årlige handlingsplaner. Med utgangspunkt i Oslo kommunes verdigrunnlag, forankres og konkretiseres engasjement og fleksibilitet for å sikre tilpassede og gode tilbud til alle, i bydelens personalpolitiske strategi.

#### Måloppnåelse for introduksjonsprogrammet:

Bydelens introduksjonsprogram har hatt 105 aktive deltakere i 2013 og 15-20 har til enhver tid vært i permisjon. 29 har avsluttet introduksjonsprogrammet i løpet av 2013. Programmet arbeider etter introduksjonsloven. Foreløpig resultat for 2013 er 67,7 % måloppnåelse.

36 flyktninger er bosatt i bydelen i 2013 av en kvote på 37. Den siste har fått leilighet og vil flytte inn i løpet av februar 2014.

## 4.6 Rapportering innen HR-område og helse-, miljø- og sikkerhet

### MEDARBEIDERUNDERSØKELSE

Medarbeiderundersøkelsen "Bedre kommune"	Resultat 2013	Resultat 2012	Kommentar
Gjennomsnittlig medarbeidertilfredshet		4,6	
Svarprosent på medarbeiderundersøkelsen		80	
Svarprosent på gjennomførte medarbeidersamtaler		78,9	

#### Bydelens kommentar:

Bydelen valgte å ikke gjennomføre medarbeiderundersøkelsen høsten 2013. Bydelen vil gjennomføre undersøkelsen våren 2014 da det antas at den store arbeidsbelastningen innføringen av Agresso HR og Oslofelles 2.0 påførte bydelen i 2013 da er betraktelig redusert. Bydel Grünerløkka har gjennomført medarbeiderundersøkelsen årlig fra 2007 og forskyvningen i tid innebærer en utsettelse på kun fem måneder.

### HELSE, MILJØ OG SIKKERHET (HMS), HERUNDER IA-AVTALEN, SYKEFRAVÆR, ARBEIDSTID

MÅL	Ja	Nei	Kommentarer
Er det fastsatt egne mål på HMS-området?	X		
På hvilke lovområder er det fastsatt HMS-mål (arbeidsmiljø, brannsikkerhet, el-sikkerhet, produktkontroll og ytre mål)			Alle
Hvis ikke det er fastsatt på disse områdene; hvorfor?			
Med utgangspunkt i målformuleringene, er det utarbeidet tiltaksplaner/handlingsplaner?	X		Delvis
Er handlingsplaner/tiltaksplaner innpasset i de årlige budsjetter og økonomiplaner?	X		
<b>RISIKOVURDERINGER</b>			
Er det gjennomført risikovurderinger innen HMS?	X		

Er det iverksatt tiltak for å redusere risiko?	X		
<b>REVISJON</b>			
Er det gjennomført internt tilsyn (systemrevisjon, verifikasjoner) i egen virksomhet for å sikre at HMS-systemet fungerer som forutsatt? (Det spørres ikke om det har vært gjort endringer - revisjon i eget HMS-system)		X	Innføringen av Agresso HR og HMS-modulen har vært prioritert
<b>ARBEIDSTID</b>			
Har virksomheten rutiner og internkontroll som sikrer etterlevelse av arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser og som fanger opp og retter eventuelle avvik?	X		
Er uttatte rapporter tilgjengelige for Arbeidstilsynet og tillitsvalgte, herunder vernetjenesten?	X		Rapporter finnes, arkiveres elektronisk hos oss

Sykefravær i % - Gjennomsnitt pr. år	2011	2012	2013	Endring i %-poeng 2012-2013
Menn	6,70	5,90*	7,06	
Kvinner	11,10	11,20*	12,46	
<b>Totalt</b>	<b>10,10</b>	<b>10,20</b>	<b>11,08</b>	<b>0,88</b>
<b>Herav barnehager</b>				
Menn	X	X	7,03	
Kvinner	X	X	15,91	
<b>Totalt barnehager</b>	-	-	<b>14,03</b>	-

\* Tall hentet fra Cognos fra 01.01.12 t.o.m. 30.09.12

X Kan ikke få ut tall tilbake i tid

Delmål i IA-avtalen	Ja	Nei	Kommentar
Delmål 1. Har virksomheten oppdaterte mål og tiltaksplaner i forhold til sykefravær?	X		
Delmål 2. Har virksomheten oppdaterte mål og tiltaksplaner for å ansette personer med nedsatt funksjonsevne?	X		
Delmål 3. Har virksomheten oppdaterte/gjeldende mål og tiltaksplaner for å øke avgangsalder for pensjonering blant ansatte.	X		

#### Bydelens vurderinger:

Bydel Grünerløkka har fremdeles et høyt sykefravær innenfor enkelte tjenester. Bydelen arbeider målstyrt og systematisk med å redusere fraværet i disse tjenestene. Det er etablert gode rutiner for oppfølging av sykemeldte arbeidstakere. Rutinene er godt kjent blant ledere, ansatte, tillitsvalgte og vernetjenesten.

I siste halvdel av 2013 ble HMS-modulen i Agresso HR tatt i bruk – alle tjenesteledere skal bruke HMS-modulen for oppfølging av sykemeldte arbeidstakere og som styringsverktøy for arbeidet med reduksjon av sykefravær på sitt tjenestested.

Tjenesteledere får også tett oppfølging og veiledning i arbeidet med å følge opp ansatte som er fraværende på grunn av sykdom. Bedriftshelsetjenesten, NAV arbeidslivssenter og HR-seksjonen bistår der det er behov.

Sykefraværsresultatet for 2013 viser en oppgang på 0,88 prosentpoeng sammenlignet med resultatet for 2012.

Bydelen har et høyt sykefravær i barnehagene (14,03% i 2013) og har satt inn flere tiltak for å redusere fraværet. Barnehagene har også fått bistand fra BHT i dette arbeidet.

Bydelen holder IA/attføringsmøter for IA-gruppen (partssammensatt) flere ganger pr. år der IA/attføringsarbeid og handlingsplan for dette området er tema. Bydelen har i tråd med IA-avtalen utarbeidet handlingsplan for bydelen og har mål og tiltak på alle gjeldende områder. Bydelen har fastsatt måltall på sykefravær som en del av denne handlingsplanen. I bydelens tjenester har vi i 2013 hatt 16 personer på 1 G som en del av seniorpolitikken.

Bydelen har systemer som sikrer oversikt over nye og endrede krav i lov og forskrift på HMS-området og oppdaterer egne systemer fortløpende der det er behov.

## 4.7 Risikostyring og internkontroll

Prioriterte områder for risikostyring 2013	Risikostyring gjennomført 2013: Ja/Nei (resultat tas i styringsdialogen)	Tiltak/kontrollaktiviteter som er etablert/planlagt 2013 på bakgrunn av risikovurdering (stikkord, detaljer tas i styringsdialogen)
Informasjonssikkerhet	Nei	
Anskaffelser	Ja	Kompetanse/kurs, kontroll, stikkprøver, utvikling av rutiner.

Merknad til tabellen:

Informasjonssikkerhet og anskaffelser er områder som alle virksomheter forutsettes å fylle ut. Tabellen kan utvides med områder tilpasset virksomhetenes egenart, vesentlighet og risiko.

### Anskaffelser

Bydelen har revidert lokal strategiplan for anskaffelser. I planen framkommer risikoanalyse og tiltak.

### Beboermidler

Det gjennomføres årlig kontroll vedrørende instruks for disponering av økonomiske midler tilhørende tjenestemottakere i institusjon og utenfor institusjon samt håndtering av tjenestemottakers egne midler.

### Internkontroll økonomi/anskaffelser

Bydelens interne internkontroll har i 2013 konsentrert seg om bruk av kredittkort, kontantkasser, varemottak, dokumentasjon og oppbevaring av pakkesedler. Internkontrollen har vært på besøk de aller fleste tjenestesteder i bydelen for kontroll og bistand i å utvikle gode rutiner.

### Budsjettoppfølgning

Bydelen følger det prinsipp om at myndighet i størst mulig grad delegeres ut til utøvende ledd. Bydelsdirektør delegerte i 2013 myndighet- og budsjettfullmakter til avdelingsdirektørene som igjen har delegert sine fullmakter ut til seksjons- og tjenesteledere. Samme delegasjonslinje gjelder innenfor personal- og administrasjonsområdet. Det sendes ut delegasjonsskriv hvor blant annet myndighet,

begrensninger i myndighet og krav til rapportering framkommer. Delegasjonsskrivet er å anse som en instruks.

Resultatrapporter og kontobøker gjennomgås månedlig av tjenesteledere. Tjenesteledere må månedlige sende inn rapport hvor de skal kommentere forbruk og eventuelle avvik, foreslå tiltak hvis det er nødvendig og beregne forbruk ut året.

Økonomiavdelingen, seksjonssjefer, avdelingsdirektør og bydelsdirektør har månedlige møter hvor resultatrapporter gjennomgås. Bydelsutvalget får rapporter om regnskap og tjenesteproduksjon på hvert møte.

#### Arkivtjenesten

Arkivtjenesten i Bydel Grünerløkka har andre halvår 2013 jobbet med rutiner og kvalitetssikring.

Arkivtjenestens rutiner for åpning, registrering og fordeling av post sikrer korrekt dokumenthåndtering, mulighet for etterprøvbarhet og minimerer risiko for at dokumenter havner på avveie. I henhold til gjeldende lover og forskrifter, er dokumentene tilgjengelige for de som trenger dem og skjermet for uvedkommende, nå og i ettertid. Arkivets rutiner for journalføring av dokumenter, kvalitetskontroll, restansekontroll og kvalitetssikring av offentlig journal, minimerer risiko for tekniske og menneskelige feil og bidrar til bedre datakvalitet i arkivet.

Arkivet drives etter gjeldende lover og forskrifter og etter Oslo kommunes Vær åpen-plakat.

#### Folkehelse og hjemmetjenesten

Det er utført tilsyn med ulike virksomheter som er regulert gjennom forskrifter med hjemmel i lov om folkehelsearbeid. Tilsynene med disse virksomhetene er tidfestet i bydelens tilsynsplan for miljørettet helsevern og omfatter blant annet skoler, barnehager, tatoveringssteder, solarier, badeanlegg og radon m.fl.

Helseetaten har utført kvalitetsrevisjon i bydelens hjemmetjeneste og hadde kun en merknad som nå er rettet opp.

## 4.8 Forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter

Endringer i løpet av 2013 - Rapportering på OKK.E.nr.\*) og OKK.nr.\*\*):

Type	Antall OKK registrerte kunstverk (Ref. liste)	Kunstverk ikke funnet 2013, oppgi OKK.E.nr.	Kunstverk stålet, oppgi OKK.E.nr.	Kunstverk skadet, oppgi OKK.E.nr.	Innkjøp 2012, antall uregistrerte kunstverk
Maleri	5				
Grafikk	34				
Skulptur	1				
Tekstil					
Foto	5				
Diverse	6				
<b>Totalt</b>	<b>51</b>				

\*) Oslo kommunes kunstsamling, ekstern, registreringsnummeret for kunst

\*\*\*) Oslo kommunes kunstsamling, registreringsnummeret for kunst

#### Bydelens kommentar:

Det har vært gjennomført kontroll av kunstverkene på tjenestestedene. Oppdatert oversikt er sendt Kulturetaten.



## 4.9 Rekruttering av lærlinger

Bydelen er godkjent lærebedrift i Helsearbeiderfaget og Barne- og ungdomsarbeiderfaget. Bydelen har til sammen 15 lærlingeplasser og inngikk i 2013 kontrakt med 4 nye lærlinger, 2 i helsearbeiderfaget og 2 i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Vi har i tillegg deltatt i arbeidsgruppe ved Kuben videregående skole for å ta inn elever/lærlinger fra HYSK (Helsefag=Yrkes- og studiekompetanse).

## 4.10 Gjeldsofferassistanse

Bydelen har ansatt to økonomikonsulenter ved NAV Grünerløkka. Konsulentene er tilgjengelige for bydelens befolkning.

## 4.11 Språkstimulerende tiltak for barn i førskolealder

Språkstimulerende tiltak for barn i barnehage (Statstilskuddet «Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder»):

- Alle barnehagene tilbys veiledning fra bydelens familiesenter vedr. arbeid med språkstimulering og flerspråklig arbeid
- Tospråklig assistanse på kurdisk (1 bhg), somali (2 bhg), polsk (3 bhg)
- Ekstra språkgrupper/styrking: 5 bhg
- Innkjøp av iPads til alle barnehagene – prosjekt i bydelens fagsenter for barn og unge om bruk av digitale verktøy i språkarbeid. Har i denne forbindelse etablert et «språkrom»/IKT-rom, dette skal nyttes både av barn i barnehagene og av Språkstigen for barn uten barnehageplass.
- Alle barnehagene har fått rustet opp bokhylla – innkjøp av barnelitteratur. En barnehage har startet prosjekt inspirert av Lesefrø
- Kurs for ansatte vedr. språkstimulering og flerspråklig arbeid: 2 bhg
- Innkjøp av nye fagbøker om Språk, språkarbeid, flerkulturelt arbeid til alle barnehagene.
- 2 av bydelens barnehageansatte har vært på studietur til Finland og besøkt barnehager for å lære mer om deres språkarbeid. Rapport skrevet i etterkant.
- Bydelens lekotek; innkjøp av bøker til bruk i direkte språkarbeid med barn. Disse er til utlån til barnehagene.
- Bydelens fagledere har utarbeidet et elektronisk verktøy, «Språkløkka» som er tilgjengelig for alle ansatte i barnehagene. Her er samlet teori, tips til aktiviteter og metoder, linker og materiell om hvordan drive språkarbeid i barnehagen.

### Tiltak for barn utenfor barnehagene

«Språkstigen» er bydelens pedagogiske tilbud for barn 4-5 år uten barnehageplass og deres mødre. Hvert barn får plass 2 dg/uka, og kan gå i ett år (fra dato til dato). Språkstigen drives av førskolelærer, og har særlig fokus på språkstimulerende aktiviteter. Hovedmål; rekruttere barn til ordinær barnehage, samt å styrke barnas språklige og sosiale kompetanse. Tilbudet er nå organisert i bydelens fagsenter for barn og unge, der også helsestasjonen holder til. Språkstigen er lagt til fagsenterets avdeling som også har ansvar for åpen barnehage og div. familiearbeid. Tett samarbeid med helsestasjon er svært avgjørende for rekruttering til Språkstigen og for å fange opp aktuelle barn.

Også barnas mødre kan få tilbud på Språkstigen, mange mødre er nye i Norge, hjemme og uten tilbud/aktivitet. Vi har fokus på familielæring, det er sammenheng mellom hva barna og mødre

lærer, og barn og mødre har mange aktiviteter sammen. Vi tilbyr også egne kurs for mødrene. Eksempler er: foreldreveiledning eks ICDP, kurs i praktiske ferdigheter som IKT og data, norskkurs og skriving, hjelp til veien videre/jobb/praksis og diverse temasamlinger om helse, kosthold, bolig, CV etc. Her får vi hjelp fra andre tjenester i bydelen som bidrar, eks låner vi en bydelsfysioterapeut som trener med damene 1 t/uka.

- Andel barn utenfor barnehage som er omfattet av midlene og tiltakene i 2013 var 40 barn
- Effekter av tiltakene (antall barn som er rekruttert til barnehage etc.) 20 barn som gikk på Språkstigen ble rekruttert videre til ordinær barnehage (Tallet er reelt sett høyere, da vi ser at foreldre også sender yngre søsken i barnehage samtidig) – skolene rapporterer om stor betydning at barn har tilbud før skolestart, i særdeleshet barn med annet morsmål enn norsk – økt fokus på flerspråklig arbeid og arbeid med minoritetsspråklige barn i bydelen - barnehageledere ser språklig fremgang hos barn som får ekstra støtte, særlig støtten i form av to/ flerspråklig assistanse

## 4.12 Vikarbruk i barnehager

Samlet vikarbruk for kommunale barnehager i bydel Grünerløkka utgjorde i 2013 ca. kr 29,5 mill. inkludert sosiale utgifter. Samlet vikarbruk består av blant annet vikarer for korttids- og langtidsfravær, svangerskapspermisjoner, tillitsvalgte, ferier, permisjoner og bruk av vikarbyrå.

I 2013 var det budsjettet med ca. kr 6 mill. (inkludert sosiale utgifter) til bruk av korttidsvikarer i barnehagene, noe som utgjorde ca. 2,1 % av totalt lønnsbudsjett for barnehagene. Det forventes at bruk av vikarer til annet enn korttidsfravær skal dekkes av sykelønnsrefusjoner, refusjoner for fødselspenger samt andre lønnsrefusjoner.

Ved sykdom eller annet fravær er enhetsleder i hver barnehageenhet ansvarlig for at det gjøres en vurdering i forhold til behov for vikar. Vurderingen gjøres i samarbeid med pedagogiske ledere i hver enkelt barnehage.

## 4.13 Norskopplæring for ansatte i barnehagene

Antall ansatte med mangelfulle norskkunnskaper	Antall ansatte som har deltatt på norskkurs	Finansiering (sentrale eller bydelens midler)
68	94	sentrale midler

Omtale under kapittel om barnehager.

## **5. UTARBEIDELSE AV OSLO KOMMUNES MILJØ- OG KLIMARAPPORT 2013**

Bydelsutvalget vedtok handlingsplan for reduksjon av klimagasser 2012-2015 4.10.2012. Planen bygger på handlingsplan for miljø og klima vedtatt av byrådet 12.04 2012

Bydelsutvalget har ved disponering av mindreforbruk 2012 vedtatt å bevilge midler til innkjøp av 7 el-biler.

Administrasjonen har startet arbeidet med å miljøsertifisere alle tjenestene. Bydelens administrasjon ble sertifisert i 2013.

Bydelen stiller relevante miljøkrav ved anskaffelser.

Administrasjonen oppfordrer til sykkelbruk og har kjøpt bysykkelabonnement og hjelmer til dette. Gjennom bruk av Rusken og bydelens miljøstasjon bidrar bydelen til en bedre kildesortering.

## 6. OPPFØLGING AV VERBALVEDTAK OG FLERTALLSMERKNADER

### 6.1 Utkvittering av bystyrets verbalvedtak og merknader

#### **H7 Mottak av flyktninger**

Oslo kommune tar i mot 450 flyktninger i 2013.

*Bydelen bosatte 36 av 37 henviste flyktninger, mens den siste bosettes primo 2014.*

*Bydelens introduksjonsprogram har hatt 105 aktive deltakere i 2013 og 15-20 har til enhver tid vært i permisjon. 29 har avsluttet introduksjonsprogrammet i løpet av 2013.*

#### **H15 Demensteam**

Demensteam i alle bydeler må sikre at de som jobber i hjemmebasert omsorg har god opplæring i hvordan avdekke og rapportere kognitiv svikt.

*Bydelen har demensteam som gir opplæring/ veiledning.*

#### **H19 Informasjon om hjelpemidler**

Alle brukere og deres pårørende i hjemmetjenesten skal få informasjon om aktuelle hjelpemidler som kan hjelpe dem i hverdagen.

*Bestillerenheten og hjemmetjenesten informerer brukere og deres pårørende om aktuelle hjelpemidler som kan hjelpe dem i hverdagen. Bydelen har også en oppsøkende sosionomtjeneste som informerer bydelens eldre.*

#### **H27 Innføring av garanti i hjemmetjenesten**

Byrådet bes så langt det er mulig organisere hjemmetjenesten slik at brukere har mulighet til å velge selv om de kun ønsker bistand fra personer av samme kjønn til intim hjelp som dusjing.

*Bydelen organiserer hjemmetjenesten slik at brukere som ønsker det i størst mulig grad får bistand fra personer av samme kjønn til intim hjelp som dusjing.*

#### **H30 Vern for eldre**

Byrådet bes sørge for at kontaktelefonen for eldre som er utsatt for vold blir bedre kjent i alle deler av befolkningen.

*Oppsøkende sosionomtjeneste, hjemmetjenesten og bestillerenheten informerer eldre om kontaktelefonen for eldre som er utsatt for vold.*

#### **H32 Forebyggende helsearbeid i bydelene**

Familieplanlegging skal inngå som en naturlig del av det forebyggende helsearbeidet i bydelene.

*Svangerskapsomsorgen har som rutine å snakke med alle gravide om familieplanlegging. Dette gjøres vanligvis rundt uke 36 i svangerskapet. Bydelen anbefaler å gjøre etterkontroll, 6-8 uker etter fødsel. Det informeres om at prevensjon er et naturlig tema på etterkontrollen, og hvilke prevensjonsmidler som er aktuelle i ammeperioden. Det presiseres at det er viktig av å ha pause mellom barna dersom man ønsker flere barn.*

*For kvinner med minoritetsbakgrunn finnes det et eget helsetilbud ved Ullevål Sykehus (Fafus-prosjektet): "Helsetilbud til minoritetskvinner i Norge". Det gis skriftlig og muntlig informasjon om dette tilbudet.*

#### **H45 Bekjempelse av barnefattigdom**

Antall fattige barn i Oslo øker. En stor andel er barn i minoritetsfamilier. Byrådet bes gjennomgå de tiltak som er rettet inn mot å bekjempe barnefattigdom, for å se hvordan disse kan bli bedre og mer effektive, samt behovet for nye tiltak som bringer barn ut av fattigdom.

*NAV Grünerløkka sosialtjeneste har i mange år hatt spesiell oppmerksomhet rettet mot barns behov og arbeid med familier. Søknader om økonomisk sosialhjelp vurderes individuelt og barns behov blir rutinemessig vurdert når støtte til barnefamilier blir beregnet. Bydelen driver fritidsaktiviteter gjennom 3 fritidssentra/-klubber med målgruppe 9-22 år. Tilbudet er gratis og når i stor grad fattige barn. Videre har bydelen et eget gateteam som følger opp ungdommer med ulik bakgrunn og som ofte vokser opp i familier med lite ressurser. Tilbudet bidrar til å jevne ut forskjeller og gi barn og unge som vokser opp i fattige familier muligheter på lik linje med andre barn og ungdommer.*

#### **H41 Informasjon ved sosialhjelp**

Ved tildeling av sosialstønad skal det gjøres oppmerksom på at sosialhjelp tildeles for livsopphold i Norge.

*Sosialtjenesten informerer mottakere av økonomisk sosialhjelp om virkeområdet for Lov om sosiale tjenester i NAV og at loven gjelder for personer som faktisk oppholder seg i landet.*

#### **S3 – S8 Transporttjenesten for forflytningshemmede**

*Bydelen har iverksatt endrede takster*

### **VERBALVEDTAK FRA TIDLIGERE ÅR SOM FORTSATT GJELDER OG FORVENTES OMTALT I BYDELENS TERTIALRAPPORTERING SAMT ÅRSMELDING**

#### **H9/2011 Krav om bestått eksamen i nasjonale fag**

Før ansatte/søkere fra land både utenfor og innenfor EØS-området, med unntak av Norden som har egne avtaler for dette, kan få ansettelse som helsefagarbeider i Oslo kommune, kreves bestått eksamen i nasjonale fag.

*Bydelen følger opp dette.*

#### **H12/2010 Hjemmehjelp for døve og døvblinde**

Bystyret forutsetter at døve og døvblinde som får vedtak om hjemmehjelp, har rett til å velge en hjemmehjelp som kan kommunisere med dem, og ber byrådet sørge for at denne muligheten opprettholdes.

*De som ønsker det får hjemmehjelpstjenester fra Hjemmehjelpstjenester døve og døvblinde.*

#### **H15/2010 Gjeldsofferassistanse**

Byrådet bes ha et særlig fokus på gjeldsofferassistanse for vanskeligstilte skatteyttere som pga. sin livssituasjon har pådratt seg skattegjeld de ikke makter å betjene. Bydelene bes redegjøre for sitt generelle gjeldsrådgivningsarbeid i forbindelse med årsberetningene.

*NAV Grünerløkka sosialtjenesten har to økonomikonsulenter. Disse yter gjeldsrådgiving til hele bydelens befolkning.*

#### **H24/2008 Barn av sosialklienter**

Byrådet bes i samarbeid med bydelene medvirke til at sosialkontorene også legger vekt på barnas behov for fritidsaktiviteter når de vurderer støtten til barnefamilier.

*NAV Grünerløkka sosialtjeneste har i mange år hatt spesiell oppmerksomhet rettet mot barns behov og arbeid med familier. Søknader om økonomisk sosialhjelp vurderes individuelt og barns behov blir rutinemessig vurdert når støtte til barnefamilier blir beregnet.*

#### **H32/2012 Vilkår for utbetaling av sosialhjelp.**

Byrådet bes instruere bydelene om å skjerpe kravene til deltakelse på aktivitetstiltak som vilkår for utbetaling av sosialhjelp.

*Bydelen setter vilkår for deltagelse i aktivitet/kvalifisering ved utbetaling av økonomisk sosialhjelp.*

#### **H47/2011 Kvalitetsmålinger hjemmetjenesten**

Kvalitetsmålinger hjemmetjenesten består av revisjonsbesøk, objektive indikatorer, brukerundersøkelser, pårørendeundersøkelser og medarbeiderundersøkelser. Brukerundersøkelser foretas årlig i hjemmetjenesten. Objektive indikatorer registreres årlig i hjemmetjenesten. Revisjonsbesøk gjennomføres annet hvert år i bydelenes bestillerkontor og hos kommunale og private utførere av hjemmetjenester. Kvalitetsrevisjonene skal også omfatte sammenfatning av mottatte avviksmeldinger og eventuelle klager fra beboere/brukere. Analyse av medarbeiderundersøkelser skal presenteres sammen med resultater av kvalitetsmålinger.

*Helseetaten gjennomførte kvalitetsrevisjon ved bestillerenheten og hjemmetjenesten i 2013. Årets revisjon omfattet pasientsikkerhet innenfor temaene: Endring i kognitiv funksjonsnivå og Helhetlig pasientforløp/ innleggelse og utskrivning fra sykehus. Det ble ikke avdekket noen avvik ved revisjon, men det ble gitt en likelydende merknad for begge tjenestestedene med ordlyden: rutiner/ praksis når det gjelder avvikhåndtering på de reviderte områdene er noe mangelfull. Begge tjenestestedene har fulgt opp merknaden som ble gitt og området er forbedret. Den årlige by-omfattende brukerundersøkelsen fra Helseetaten ble ikke gjennomført i 2013. Objektive indikatorer for 2012 ble sendt inn i februar / mars 2013. Objektive indikatorer for 2013 sendes inn til helseetaten først i mars 2014 Den årlige medarbeiderundersøkelsen ble ikke gjennomført i 2013, utsatt til våren 2014.*

#### **H55/2006 Eldresentrene – tilfredsstillende tilbud til alle over 67 år**

Bystyret mener eldresentrene er en viktig del av tiltakskjeden for eldre i byen, og ber bydelene innenfor rammen av de økte økonomiske rammene sørge for at eldresentrene gir alle eldre over 67 år et godt tilbud.

*Bydelen har et svært godt eldresentertilbud.*

#### **F8/2007 Lærlingplasser**

Byrådet ber alle kommunens etater og virksomheter igangsette tiltak for å rekruttere flere lærlinger.

*Bydel Grünerløkka er godkjent lærebedrift i Helsearbeiderfaget og Barne- og ungdomsarbeiderfaget. Bydelen har til enhver tid 15 lærlinger. Vi har i tillegg inngått et samarbeid med Kuben videregående skole om å ta inn to til tre elever/læringer i praksis årlig i forbindelse med HYSK-ordningen (Helsefag=Yrkes- og studiekompetanse) tidlige TAF (Tekniske og allmenne fag).*

#### **H5/2007 Opprettelse av seniorveiledertjeneste**

Alle bydeler skal tilby en seniorveiledertjeneste som har ansvar for å tilrettelegge systematisk

oppsøkende virksomhet og gjennomføre forebyggende hjemmebesøk hos alle over 80 år som ikke er i kontakt med kommunens tjenester. I tillegg skal det vurderes om andre målgrupper er aktuelle for dette.

*Sosionomtjenesten ved Engelsborg Ressurscenter besøker alle over 67 år.*

#### **K72 Det sentrale ungdomsrådet**

Det minnes om at det sentrale ungdomsrådet skal inkluderes som høringsinstans i de saker der det er naturlig.

*Ungdomsrådet høres i de saker der dette er naturlig.*

#### **S17/2010 Nullutslipp og klimanøytral bilpark**

Ved utskifting av kommunens bilpark skal det som hovedregel anskaffes tjenestebiler med nullutslippsteknologi eller klimanøytrale drivstofftyper. Dette omfatter alle anskaffelser knyttet til både kjøp og inngåelser av leieavtaler.

*Iverksatt*

### **Flertallsmerknader som krever utkvittering**

#### **«Sambogarantien»**

Sambogarantien sikrer at samboer/ektefelle, der begge har hjelpebehov, og en av dem har behov for sykehjemsplass, skal få tilbud om å bo sammen på sykehjem.

*Bydelen er kjent med garantien, men har i 2013 ingen saker der garantien ble utløst.*

### **Andre områder for oppfølging i 2013**

#### **S40/2008 – Universal utforming**

Byrådet bes rapportere til bystyret årlig om oppfølging og framdrift i planene om universell utforming, særlig knyttet til kollektivtrafikk og bygninger. Rapporteringen må skje i forbindelse med virksomhetenes og byrådets årsberetning.

*Bydelen har utarbeidet plan for universell utforming*

#### **Dagaktivitetstilbud for demente**

*Bydelen kjøper 10 dagplasser for demente ved Grünerløkka sykehjem. Plassene er tilrettelagt for målgruppen ved bruk av øremerket statstilskudd.*

#### **Sykefravær**

*Bydel Grünerløkka har i 2013 en oppgang i sykefraværet på 0,88 % prosentpoeng sammenlignet med 2012. Bydelen har et stort fokus på arbeidet med å redusere sykefraværet og har startet flere prosjekter for å redusere sykefraværet i 2013, bl.a. har bydelen iverksatt oppfølgingsamtaler med gravide arbeidstakere og kartlegging/oppfølging av sykemeldte arbeidstakere i barnehagene. Det er for tidlig å hente ut resultater fra disse prosjektene pr dags dato. Bydelen tok i bruk HMS-modulen i Agresso HR i siste halvdel av 2013 og forventer en godt dokumentert, systematisk og riktig oppfølging av sykemeldte arbeidstakere i løpet av 2014.*

## **6.2 Merknader fra kommunerevisjonen og kontrollutvalget**

Bydelen har ikke mottatt merknader fra Kommunerevisjonen eller kontrollutvalget

## **6.3 Andre spørsmål fra byrådet/bystyret**

Bydelen har ikke mottatt andre spørsmål fra byrådet/bystyret